

การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับเด็กในไทยรัฐ
และการสำรวจการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

นางสาวอมรรัตน์ ชาญวิเศษ

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-4865-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE ANALYSIS OF CONTENTS RELATED TO CHILD IN THAIRAT
AND SURVEY OF BANGKOK ADULTS' PERCEPTION ON CHILD'S RIGHT

Miss Amornrat Chanwisate

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Development Communication

Department of Public Relations

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-4865-5

อมรรัตน์ ชาญวิเศษ : การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับเด็กในไทยรัฐและการสำรวจการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. (THE ANALYSIS OF CONTENTS RELATED TO CHILD IN THAIRAT AND SURVEY OF BANGKOK ADULTS' PERCEPTION ON CHILD'S RIGHT) อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ธนวดี บุญลือ, 181 หน้า. ISBN 974-17-4865-5.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กจากการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และศึกษาการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ในการวิจัยเชิงสำรวจยังได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก การวิเคราะห์เนื้อหาข่าวเกี่ยวกับเด็กในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐได้เลือกหนังสือพิมพ์ไทยรัฐที่ตีพิมพ์ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2545-31 กรกฎาคม 2546 รวมจำนวน 365 ฉบับ และการวิจัยเชิงสำรวจประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS และคำนวณโดยใช้ค่าสถิติ คือ ความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาข่าวพบว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กในประเด็นเด็กกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มากที่สุด รองลงมาคือข่าวการศึกษาของเด็ก และข่าวเด็กถูกข่มขืน ข่าวที่นำเสนอส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบของข่าวทั้งข่าวใหญ่ในหน้าหนึ่ง และข่าวธรรมดาในหน้าต่าง ๆ โดยเป็นข่าวที่มีทิศทางลบมากที่สุด และมีแหล่งข่าวจากบุคคลในองค์กรภาครัฐมากที่สุด รองลงมาคือแหล่งข่าวจากตำรวจ และสถานศึกษา

ผลการวิจัยเชิงสำรวจพบว่า

1. ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กไม่แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กแตกต่างกัน แต่มีความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กไม่แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กแตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชน และสื่อเฉพาะกิจ และมีทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กไม่แตกต่างกัน แต่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อบุคคล และมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กแตกต่างกัน
5. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก
6. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก แต่การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อเฉพาะกิจไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก
7. ความรู้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก

ภาควิชา.....การประชาสัมพันธ์..... ลายมือชื่อนิสิต.....
 สาขาวิชา.....นิเทศศาสตร์พัฒนาการ..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา.....2546..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4585258228 : MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION

KEY WORD: CONTENTS ANALYSIS / INFORMATION EXPOSURE/ KNOWLEDGE / ATTITUDES /
CHILD'S RIGHT

AMORN RAT CHANWISATE : THE ANALYSIS OF CONTENTS RELATED TO
CHILD IN THAIRAT AND SURVEY OF BANGKOK ADULTS' PERCEPTION ON
CHILD'S RIGHT. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. THANAWADEE BOONLUE,
Ph.D., 181 pp. ISBN 974-17-4865-5.

The purpose of this research is to conduct the analysis of contents related to child in Thairat newspaper and to survey information exposure to child's news, knowledge and attitudes towards child's right among Bangkok adults. The correlation between demographic variables and information exposure to child's news, knowledge and attitudes towards child's right is also examined. An analysis of contents related to child's news in Thairat is conducted, over the period 1st August 2002-31st July 2003 totaled 365 editions. As for the survey, 400 selected Bangkok residents were randomly selected for the analysis. Questionnaires were used for data collection and T-test, one-way ANOVA including Pearson's Product Moment Correlation were used for data analysis.

The results of the content analysis could be concluded that the most of the child's news that Thairat reported are children's participation in social activities followed by children's education and children suffering from sexual abuse. The direction of the reported news on child are more to negative direction and news sources came from government sectors the most, police and educational institution followed the second and third most respectively.

Findings from the survey are

1. Difference in gender is not significantly correlated with information exposure to child's news, knowledge and attitudes towards child's right.
2. Difference in age is significantly correlated with information exposure to child's news but doesn't correlate with knowledge and attitudes towards child's right.
3. Education and occupation differences are significantly correlated with information exposure to child's news, knowledge and attitudes towards child's right.
4. People with difference in monthly income are not significantly different in information exposure to child's news from mass media and specialized media as well as attitudes towards child's right but differ in information exposure to child's news from person media and knowledge of child's right.
5. Exposure to child's news is not significantly correlated with knowledge of child's right.
6. Exposure to child's news from mass media and person media is significantly correlated with attitudes towards child's right but exposure to specialized media doesn't correlate with attitudes towards child's right.
7. Knowledge is significantly correlated with attitudes towards child's right.

Department.....Public Relations..... Student's signature

Field of study.....Development Communication..... Advisor's signature.....

Academic year.....2003..... Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากบุคคลหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อรองศาสตราจารย์ ดร.ธนวัติ บุญลือ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านคอยให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อ งานวิจัยชิ้นนี้ ตลอดจนตรวจตราและแก้ไขวิทยานิพนธ์เพื่อให้เสร็จสมบูรณ์ ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. พีระ จิระโสภณ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ และดร.วิเชียร เกตุสิงห์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำแนะนำต่าง ๆ ทางด้านสถิติการวิจัย ทำให้งานวิจัยสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อและคุณแม่สำหรับกำลังใจและแรงบันดาลใจในการศึกษา ขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ และทุกคนในครอบครัว รวมทั้งคนใกล้ชิดที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
ปัญหาคำถามวิจัย.....	9
สมมติฐานการวิจัย.....	10
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
บทบาทและหน้าที่ของหนังสือพิมพ์.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา.....	21
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร.....	26
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้.....	32
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ.....	35
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อ.....	43
แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิเด็ก และการคุ้มครองสิทธิเด็ก.....	52
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	58

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	ระเบียบวิธีวิจัย..... 65
	<u>ส่วนที่ 1</u> การวิเคราะห์เนื้อหา..... 65
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 65
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 65
	การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 67
	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 69
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 69
	<u>ส่วนที่ 2</u> การวิจัยเชิงสำรวจ..... 70
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 70
	การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง..... 70
	วิธีการสุ่มตัวอย่าง..... 70
	ตัวแปรในการวิจัย..... 72
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 73
	การตรวจสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ..... 73
	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 74
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 74
	เกณฑ์การให้คะแนน..... 75
	การประมวลผลข้อมูล..... 77
4	ผลการวิจัย..... 78
	ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เนื้อหา..... 78
	ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยเชิงสำรวจ..... 89
5	สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ..... 135
	สรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหา..... 135
	อภิปรายผลการวิเคราะห์เนื้อหา..... 139
	สรุปผลการวิจัยเชิงสำรวจ..... 143
	อภิปรายผลการวิจัยเชิงสำรวจ..... 148
	ข้อเสนอแนะ..... 157

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
รายการอ้างอิง.....	161
ภาคผนวก.....	166
ภาคผนวก ก. แบบบันทึกข้อมูล.....	167
ภาคผนวก ข. แบบสอบถามเรื่องการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชน....	170
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	181

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงปริมาณความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ.....	79
2 แสดงปริมาณเนื้อหาที่ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ.....	80
3 แสดงประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอ.....	81
4 แสดงรูปแบบที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็ก.....	84
5 แสดงทิศทางในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ.....	85
6 แสดงประเภทของแหล่งข่าวที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐเลือกใช้ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็ก.....	87
7 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ.....	90
8 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ.....	91
9 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	92
10 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ.....	93
11 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	94
12 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการมีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ในครอบครัว.....	95
13 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการส่งเด็กในครอบครัวไปทำงานนอกบ้าน.....	96
14 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานที่ที่ส่งเด็กไปทำงาน.....	97
15 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพื้นที่ที่ส่งเด็กไปทำงาน.....	98
16 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทของงานที่เด็กทำ.....	99
17 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือนที่เด็กได้รับ.....	100

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
18 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อประเภทต่างๆ.....	101
19 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ.....	103
20 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กในประเด็นต่างๆ.....	104
21 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจำแนกตามประเด็นสิทธิเด็ก.....	107
22 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารด้านกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเด็ก และการคุ้มครองสิทธิเด็กจากสื่อประเภทต่าง ๆ.....	108
23 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการเปิดรับข่าวสารด้านกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเด็ก และการคุ้มครองสิทธิเด็กจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ.....	109
24 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก.....	110
25 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก.....	112
26 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก.....	113
27 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก.....	116
28 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจำแนกตามเพศ.....	117
29 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก	

สารบัญญัตินำ (ต่อ)

ตาราง	หน้า
จำแนกตามกลุ่มที่มีอายุต่างกัน.....	118
30 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก จำแนกตามกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน.....	119
31 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก จำแนกตามกลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน.....	120
32 แสดงผลทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจำแนก ตามกลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน.....	121
33 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก จำแนกตามเพศ.....	122
34 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก จำแนกตามเพศ.....	123
35 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก จำแนกตามกลุ่มที่มีอายุต่างกัน.....	124
36 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก จำแนกตามกลุ่มที่มีอายุต่างกัน.....	125
37 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก จำแนกตามกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน.....	126
38 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก จำแนกตามกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน.....	127
39 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก จำแนกตามกลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน.....	128
40 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก จำแนกตามกลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน.....	129

สารบัญญัตินำ (ต่อ)

ตาราง	หน้า
41 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก จำแนกตามกลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน.....	130
42 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก จำแนกตามกลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน.....	131
43 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการเปิดรับข่าวสาร เกี่ยวกับเด็กกับความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก.....	132
44 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการเปิดรับข่าวสาร เกี่ยวกับเด็กกับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก.....	133
45 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความรู้เกี่ยวกับ สิทธิเด็กกับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก.....	134

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็ก คือ บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เป็นบุคคลที่ยังเติบโตไม่เต็มที่ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ เด็กจึงจำเป็นต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ และต้องการการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้เติบโตขึ้นเป็นคนที่มีความรู้ มีจิตชอบชั่วดี และสามารถเรียนรู้ที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข รวมทั้งเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ให้เจริญก้าวหน้าต่อไป ดังคำกล่าวที่ว่า “เด็กคืออนาคตของชาติ”

นับตั้งแต่วินาทีแรกที่เด็กลืมตาดูโลก เด็กทุกคนจะมีสิทธิขั้นพื้นฐานที่ต้องได้รับการคุ้มครองจากผู้ใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่ที่จะต้องเป็นผู้ปกป้องรักษาสิทธิอันพึงมีพึงได้แก่ลูกน้อยของตน ไม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์ใด ๆ ขึ้นก็ตาม สิทธิเด็กครอบคลุมตั้งแต่การมีชื่อ สกุล สัญชาติ การได้รับการเลี้ยงดูเอาใจใส่จากพ่อแม่ สิทธิในการได้รับบริการพื้นฐานด้านสุขภาพ การศึกษา และสวัสดิภาพ ตลอดจนสิทธิในการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการทอดทิ้ง และความรุนแรงในครอบครัว สิทธิที่จะได้อยู่ในครอบครัวที่มีบรรยากาศที่อบอุ่น และสิทธิที่จะได้รับการปกป้องจากสื่อ เป็นต้น หน้าที่หลักของพ่อแม่ก็คือจะต้องดูแลลูกให้ได้รับสิทธิต่าง ๆ ในอันที่จะทำให้เด็กเติบโตอย่างมีความสุข และเป็นผู้ใหญ่ที่มีศักยภาพ

องค์การสหประชาชาติได้ตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างหลักประกันในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็ก จึงได้ร่างอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) โดยได้รับการรับรองจากที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติในปี พ.ศ. 2532 อนุสัญญานี้มีทั้งสิ้น 54 ข้อ โดย 40 ข้อแรกเป็นสาระสำคัญที่มุ่งคุ้มครองสิทธิเด็กอย่างกว้าง ๆ ใน 4 ประการ และอีก 14 ข้อเป็นส่วนที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ที่รัฐบาลของประเทศที่ลงนามเป็นภาคีจะต้องปฏิบัติตาม สาระสำคัญของอนุสัญญาฯ 40 ข้อแรกแบ่งได้เป็น 4 ประเภทดังนี้

1. **สิทธิในการมีชีวิตอยู่รอด (Survival Rights)** เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่จะมีชีวิตอยู่รอดภายหลังคลอดจากครรภ์มารดา มีสิทธิที่จะได้รับการดูแลสุขภาพให้อยู่รอดปลอดภัยจากโรคภัย และอันตรายต่อชีวิต สิทธิที่จะได้รับการประกันสังคม สิทธิที่จะมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีพอ สิทธิในการมีชื่อและสัญชาติ เป็นต้น

2. **สิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครอง (Protection Rights)** สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองมิให้ถูกล่วงละเมิดสิทธิจากการทำร้าย ทารุณทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ การถูกล่วงละเมิดทางเพศ การใช้แรงงานเด็ก การถูกใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาประโยชน์ของผู้ใหญ่ ถูกเอารัดเอาเปรียบทางเศรษฐกิจหรือจากการทำงานใด ๆ ที่จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ หรือพัฒนาการร่างกาย สมอง จิตใจ ศีลธรรมและสังคมของเด็ก การปกป้องคุ้มครองเด็กที่มีชีวิตอยู่ในภาวะที่ยากลำบาก เช่น เด็กพิกار เด็กผู้ลี้ภัย เด็กกัมพูชา เป็นต้น

3. **สิทธิในการได้รับการพัฒนา (Development Rights)** สิทธิที่จะได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กให้มีความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น ทั้งด้านโภชนาการ ด้านสุขภาพอนามัย การสันตนาการให้เหมาะสมกับวัยที่เด็กควรจะได้รับ สิทธิในการได้รับการพัฒนายังรวมถึงสิทธิที่จะได้เล่น และพักผ่อน รวมทั้งได้รับการศึกษาทุกประเภท

4. **สิทธิในการมีส่วนร่วมในสังคม (Participation Rights)** หมายถึงเด็กจะต้องมีสิทธิในการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในชุมชน และสังคม มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรีในทุก ๆ เรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็ก สิทธิในการแสดงออกและการแสวงหาตลอดจนมีส่วนร่วมในการได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ โดยเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยไม่ถูกกีดกัน แบ่งชั้นวรรณะ หรือถูกจำกัดเงื่อนไขต่าง ๆ เป็นพิเศษเป็นการเฉพาะกลุ่มหรือเฉพาะบุคคล

วัตถุประสงค์ของอนุสัญญานี้ ก็คือต้องการให้ประเทศสมาชิกเคารพและประกันสิทธิทั้ง 4 ประการดังกล่าวข้างต้นให้แก่เด็กทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกเพศ และทุกเชื้อชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศของตน ไม่ใช่สิทธิของเด็กเพียงบางกลุ่ม ดังนั้นเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ประเทศสมาชิกจึงมีหน้าที่ตามอนุสัญญาสำคัญ 2 ประการ คือ

1. ดำเนินการมาตรการที่เหมาะสมต่าง ๆ ทางนิติบัญญัติ บริหาร และอื่น ๆ เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิเด็กบังเกิดผลตามอนุสัญญา

2. เสนอรายงานเกี่ยวกับมาตรการที่ยอมรับปฏิบัติ เพื่อให้สิทธิที่ได้รับรองในอนุสัญญาบังเกิดผลและความคืบหน้าของการใช้สิทธิเหล่านั้น ต่อคณะกรรมการสิทธิเด็กภายในระยะเวลา 2 ปีนับตั้งแต่วันที่อนุสัญญามีผลใช้บังคับในประเทศของตน และทุก ๆ 5 ปีหลังจากนั้น

ประเทศไทยได้ลงนามในภาคยานุวัติสารรับอนุสัญญา (Ratification and Accession) เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535 รัฐบาลไทยเองก็ได้มีการปรับปรุง และพัฒนาโครงสร้างทางกฎหมายหลายฉบับ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ตามอนุสัญญาฯ ตลอดจนเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและรักษาประโยชน์สูงสุดแก่เด็ก เช่น ประมวลกฎหมายอาญาแก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งรวมถึงการกระทำความผิดอนาจารต่อเด็กทั้งเด็กหญิงและเด็กชาย พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งให้การคุ้มครองแรงงานเด็กมากขึ้น และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นต้น

นอกจากนี้ ขณะนี้ประเทศไทยกำลังเสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.....ต่อวุฒิสภา โดยพระราชบัญญัตินี้มีหลักการสำคัญ คือ การสงเคราะห์เด็ก การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่ถูกทารุณกรรม หรือเด็กที่เสี่ยงต่อการก่อให้เกิดอาชญากรรมในสังคม และการส่งเสริมความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา ซึ่งร่างพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กในหลายประเด็น คือ

1. หลักที่ดำเนินการเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก
2. เน้นให้เด็กได้อยู่กับครอบครัว
3. ไม่มีการแบ่งแยก หรือเลือกปฏิบัติต่อเด็ก
4. การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ทุกส่วนจากภาครัฐและภาคเอกชนในการคุ้มครองช่วยเหลือเด็กอย่างเต็มที่
5. มุ่งให้มีการบำบัดฟื้นฟู การส่งเด็กคืนสู่สังคม รวมทั้งการคุ้มครองเด็กในชีวิตส่วนตัว ครอบครัว ชื่อเสียง และเกียรติยศ
6. ส่งเสริมช่วยเหลือให้เด็กได้รับการอุปการะเลี้ยงดูโดยครอบครัวมากกว่าที่จะเข้าไปแทรกแซง
7. ไม่แยกเด็กจากบิดามารดา ถ้าไม่มีเหตุจำเป็นตามกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม ในสภาพความเป็นจริง แม้ว่าจะมีกฎหมายป้องกัน หรือลดโทษผู้ละเมิดสิทธิเด็กมากเพียงใดก็ตาม กลับพบว่าเด็กไทยจำนวนมากยังไม่ได้รับสิทธิโดยชอบธรรม เด็กไทยต้องเผชิญกับความโหดร้าย ความทุกข์ทรมานจากการกดขี่เอาเปรียบ ซึ่งไม่เพียงไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเท่านั้น แต่กลับถูกละเมิดสิทธิอย่างมากมาย ซึ่งนับเป็นปัญหาเรื้อรังที่เพิ่มมากขึ้นจนเป็นเรื่องชินชาในสังคมไทยปัจจุบัน ดังที่ปรากฏในข่าวทางสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นสภาพของเด็กที่หิวโหย ขาดสารอาหาร สภาพการลงโทษเด็กอย่างทารุณโหดร้าย สภาพของเด็กที่

ถูกบ้ำเรอทางเพศ สภาพของเด็กที่ถูกขายเพื่อประกอบอาชีพโสเภณี หรือเอาเปรียบด้านแรงงาน ต่อเด็ก สภาพของเด็กที่ถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การลักพาเด็ก การอนาจาร การขอทาน การค้ายาเสพติด หรือแม้กระทั่งการนำเด็กไปเป็นทหารเพื่อต่อสู้ใน สงคราม สภาพของเด็กที่ถูกทอดทิ้งตามยถากรรม ไร้ที่พึ่ง กลายเป็นเด็กจรจัด เด็กเร่ร่อน สภาพของเด็กที่ไม่มีโอกาสจะเรียนหนังสือ เป็นต้น

จากข้อมูลของหน่วยงานที่พัฒนาเด็กต่าง ๆ เช่น มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย และ กรมประชาสงเคราะห์ สะท้อนให้เห็นถึงสภาพเด็กไทยที่ไม่ได้รับสิทธิอันชอบธรรม และถูกเอาเปรียบ ดังนี้

1. เด็กไทยตกเป็นเหยื่อของความขัดแย้งและทารุณกรรมในครอบครัว และถูกกระทำจาก สังคมในรูปแบบต่าง ๆ จากการช่วยเหลือของมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย ในปี 2544 พบว่าเด็กถูก ล่วงเกินทางเพศ 71 ราย เด็กถูกทำร้ายทารุณจำนวน 22 ราย ผู้ทารุณร้อยละ 80 เป็นพ่อแม่ และ ผู้ใหญ่ที่เลี้ยงดูเด็ก และจากสถิติของกองคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก กรมประชาสงเคราะห์ในปี 2542 รายงานว่ามีเด็กถูกล่วงเกินทางเพศ 81 ราย โดยเด็กในช่วงอายุ 12-15 ปีถูกละเมิดทางเพศมาก ที่สุดถึง 33 ราย และเด็กถูกทำร้ายทารุณทางกาย 54 ราย โดยเด็กในช่วงอายุ 0-5 ปีถูกทำร้าย มากที่สุด นอกจากนี้ ผู้กระทำทารุณกรรมต่อเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจมากที่สุดคือบิดา รองลงมาคือมารดา และญาติตามลำดับ

2. จำนวนเด็กถูกปล่อยปละละเลย ถูกทอดทิ้ง และเด็กกำพร้ามีแนวโน้มสูงขึ้น จากการ สืบรวจข้อมูลสวัสดิการสังคมระดับครัวเรือนทั่วประเทศ พ.ศ. 2542 จำนวนครัวเรือนที่สำรวจ 7,587,176 ครัวเรือน มีเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีลงมาทั้งหมด 8,111,925 คน เป็นเด็กที่ไม่ได้อยู่กับ พ่อแม่ 1,209,045 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 14.9 ของจำนวนเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปีทั้งหมด เป็นเด็กกำพร้า 37,524 คน และเด็กถูกทอดทิ้งจำนวน 147,200 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 0.46 และ 1.81 ตามลำดับ ในขณะที่สถานสงเคราะห์ของกรมประชาสงเคราะห์สามารถรับเด็กไว้ในอุปการะ ในปี 2541 ได้จำนวน 6,260 คน และในปี 2542 รับได้จำนวน 6,097คน

3. สภาพปัญหาทางเศรษฐกิจส่งผลให้เด็กในต่างจังหวัดจำนวนมากเข้าสู่ตลาดแรงงาน ในเมือง เพื่อหารายได้ช่วยเหลือครอบครัว จากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี 2542 พบว่ามี เด็กอายุ 13-14 ปีทำงานจำนวน 159,600 คน แรงงานเด็กเหล่านี้อยู่ในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรมการผลิต พาณิชยกรรม บริการ และงานขนส่ง แต่เด็กเหล่านี้จะถูกใช้งานเกินตัว โดย มีชั่วโมงทำงานสูงกว่า 40 ชั่วโมง/สัปดาห์ ได้ค่าจ้างถูก ขาดสวัสดิการ และความปลอดภัยใน

การทำงาน ส่วนหนึ่งของแรงงานเด็กถูกทารุณทางร่างกายและจิตใจ รวมทั้งขาดโอกาสในการศึกษาเพิ่มเติมและฝึกทักษะเชิงอาชีพ

4. เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีเข้าสู่ธุรกิจขายบริการทางเพศประมาณ 40% ของโสเภณีทั้งหมด สาเหตุของการเข้าสู่ธุรกิจบริการทางเพศของเด็กได้แก่ ความยากจนของครอบครัว ถูกพ่อแม่บังคับเป็นงานที่ง่ายและได้รับเงินตอบแทนสูง เป็นธุรกิจที่มีความต้องการจากผู้บริโภคอยู่เสมอ ตลอดจนสถานที่บริการทางเพศและที่มีการแสดงสื่อลามกอนาจารเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายและเปิดเผย จากข้อมูลของมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กในปี 2544 พบว่าได้มีการช่วยเหลือเด็กที่เป็นโสเภณีจำนวน 44 คน

5. ปัญหาเด็กได้รับผลกระทบจากเอดส์ ในปี 2542 มี 60,000 คน และอีก 100,000 คน ต้องกำพร้า เนื่องจากพ่อแม่เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ และส่งผลกระทบต่อเด็กในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม เพราะเป็นที่รังเกียจ ถูกเลือกปฏิบัติ ขาดผู้ดูแล และขาดโอกาสในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

6. เด็กขาดโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาด้านสุขภาพร่างกาย ขาดโอกาสทางการศึกษา และขาดโอกาสที่จะพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคต จากข้อมูลของกรมประชาสงเคราะห์ในปี 2542 พบว่า เด็กบนพื้นที่ราบสูง ที่เป็นเด็กแรกเกิดยังมีน้ำหนักต่ำกว่า 3,000 กรัม และเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปีไม่ได้รับการฉีดวัคซีน รวมทั้งเด็กที่มีอายุ 5-14 ปีมีภาวะขาดสารอาหาร และเจ็บป่วยด้วยโรคมาเลเรีย โรคผิวหนัง วัณโรค โรคพยาธิต่าง ๆ และโรคระบาดอื่นๆ สำหรับด้านการศึกษา นั้น เด็กบนพื้นที่ราบสูงยังไม่มีโอกาสเข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษาที่รัฐจัดให้ถึงร้อยละ 23 ของกลุ่มอายุวัยเรียน

จากสถิติยังพบว่าส่วนใหญ่เด็กถูกละเมิดสิทธิจากการถูกกระทำโดยผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดและเด็กให้ความไว้วางใจ เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู เพื่อนบ้าน เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถูกทารุณกรรม แรงงานเด็ก หรือการบังคับให้ลูกเข้าสู่ธุรกิจบริการทางเพศ ซึ่งพ่อแม่จะมีความคิดและความเชื่อที่ว่าลูกเป็นสมบัติของพ่อแม่ ดังนั้นการที่พ่อแม่หรือคนในบ้านจะทำอย่างไรกับเด็กนั้นถือเป็นสิทธิ์ขาด นอกจากนี้ บุคคลเหล่านี้ยังขาดความรู้ และความเข้าใจในสิทธิเด็กอย่างแท้จริง รวมทั้งตัวเด็กเองก็ไม่ว่าตนเองมีสิทธิอะไรบ้าง และไม่ว่าจะป้องกันตนเอง หรือขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นได้อย่างไร

ปัจจุบันประเทศไทยมีองค์กรพัฒนาเอกชน (Non-Government Organizations) มากมาย ที่พัฒนาศักยภาพเด็กสู่การพึ่งพาตนเอง ปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กจากการถูกล่วงละเมิด และ ตกเป็นเหยื่อทารุณกรรมตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนให้ความช่วยเหลือเด็กที่ไม่ได้รับสิทธิอันชอบธรรม และบำบัดเด็กผู้ถูกละเมิดสิทธิทั้งทางร่างกายและจิตใจให้สามารถกลับมาใช้ชีวิตเช่นเดียวกับเด็กปกติ เช่น องค์กรยูนิเซฟประเทศไทย (UNICEF OFFICE FOR THAILAND) มูลนิธิคุ้มครองเด็ก (CHILD PROTECTION FOUNDATION) มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก (FOUNDATION FOR THE BETTER) มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (THE FOUNDATION FOR CHILD) มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก (THE CENTER FOR THE PROTECTION) มูลนิธิช่วยเหลือเด็ก (CHILD HELP PROTECTION) มูลนิธิยุวพุทธพัฒนา (DEVELOPMENT OF YOUNG BUDDHIST) นอกจากนี้องค์กรพัฒนาเอกชนแล้วก็ยังมีหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐที่ให้ความช่วยเหลือเด็กและพัฒนาเด็ก เช่น กรมประชาสงเคราะห์ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมที่มีหน่วยงานคุ้มครองแรงงานหญิงและเด็ก และงานสงเคราะห์และจัดสวัสดิการเด็กและเยาวชน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการให้ความช่วยเหลือเด็กที่ถูกละเมิดสิทธินับเป็นการการบำบัดรักษาที่ปลายเหตุ ซึ่งบางครั้งการเข้าปกป้องคุ้มครองเด็กจะกระทำเมื่อเด็กได้รับอันตรายแล้ว ในบางกรณีเด็กก็ได้รับความบอบช้ำเกินกว่าจะเยียวยา จึงไม่สามารถแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิเด็กให้หมดไปอย่างแท้จริง ดังนั้น ทุกฝ่าย ทุกหน่วยงาน รวมทั้งทุกคนควรจะหันมาแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิเด็กที่ต้นเหตุ หรือป้องกันไม่ให้ผู้ใหญ่ละเมิดสิทธิเด็ก ตลอดจนเปลี่ยนความคิดที่ว่า ลูกเป็นสมบัติของพ่อแม่ให้ได้ การสื่อสารจึงได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแพร่ข่าวสารความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กให้กับผู้ปกครอง และตัวเด็กให้รับทราบถึงสิทธิของตนเอง ตลอดจนสร้างทัศนคติที่ดี และกระตุ้นให้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิเด็ก ซึ่งองค์กรพัฒนาเด็กเอกชนและหน่วยงานของรัฐควรจะทำแบบสาร และเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม เพื่อให้การสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

ปัจจุบันองค์กรพัฒนาเด็กต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ข่าวสาร และให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กกับผู้ปกครองมากขึ้น ตลอดจนย้ำให้ตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันปัญหา โดยได้มีการประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้ในเรื่องสิทธิเด็กผ่านสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ สื่อบุคคล เช่น เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเด็กเอกชน และสื่อเฉพาะกิจ เช่น โบปลิว โปสเตอร์ แผ่นพับ รวมถึงการจัดกิจกรรมและโครงการเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการป้องกันการละเมิดสิทธิเด็ก เช่น

- การจัดทำแผนพับไชข้อข้อใจอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กขององค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย
- การจัดทำใบปลิวกล่าวถึงสิทธิที่เด็กควรจะได้รับ 10 ข้อ โดยมูลนิธิคุ้มครองเด็ก
- การริเริ่มโครงการบ้านนี้ไม่มีความรุนแรงของมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก โดยมุ่งให้ครอบครัวเลี้ยงดูเด็กโดยไม่ใช้ความรุนแรงทั้งต่อร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ และได้สร้างชมรมครอบครัว ซึ่งเป็นกลุ่มครอบครัวที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และมีเป้าหมายในการเลี้ยงดูลูกให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ มีความสุข และไม่ใช้ความรุนแรง มีการทำกิจกรรมกับครอบครัวที่เป็นสมาชิก เช่น การเสวนากับพ่อแม่ เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ในการเลี้ยงดูลูก โดยมีจุลสารทอฝันรัก เป็นสื่อในการบอกเล่าแลกเปลี่ยนในการเลี้ยงและดูแลลูก
- โครงการไม้ใหญ่ใจดีของมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนในสังคมได้เข้ามามีส่วนในการช่วยเหลือคุ้มครอง และปกป้องเด็กที่ถูกละเมิดสิทธิ โดยมีการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นการจัดงานรวมพลังไม้ใหญ่ใจดี เพื่อร่วมยุติความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเด็ก การจัดทำผลิตภัณฑ์เพื่อการรณรงค์ให้สังคมร่วมหยุดความรุนแรงต่อเด็กไม่ว่าจะเป็นเสื้อยืด เข็มกลัด สติกเกอร์
- โครงการรณรงค์และเผยแพร่ปัญหาเด็กของมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก โดยจะทำหน้าที่เผยแพร่ ปัญหาการละเมิดสิทธิเด็กสู่สังคม มีการจัดกิจกรรมรณรงค์อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างจิตสำนึกของคนในสังคมให้ตระหนักถึงปัญหาเรื่องสิทธิเด็ก

นอกจากองค์กรพัฒนาเด็ก หรือหน่วยงานของรัฐแล้ว สื่อมวลชนก็นับได้ว่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก และสิทธิเด็ก รวมทั้งสื่อมวลชนยังเป็นสื่อที่องค์กรพัฒนาเด็กต่าง ๆ ใช้ในการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กเช่นกัน ซึ่งการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ หรือแม้กระทั่งอินเทอร์เน็ตในยุคปัจจุบันสามารถทำให้ประชาชนเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของประเด็นปัญหาต่าง ๆ พร้อม ๆ ไปด้วยกับการได้รับความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ หน้าที่ของสื่อมวลชนอีกประการหนึ่งคือหน้าที่ในการกำหนดหัวข้อข่าว หรือวาระข่าวสาร (The Agenda Setting Function) ซึ่งหมายถึงความสามารถของสื่อมวลชนในการเป็นผู้กำหนดประเด็นหรือหัวข้อปัญหาต่าง ๆ ในสังคมให้ประชาชนผู้รับข่าวสารทั่วไปได้ทราบและเห็นความสำคัญ การเสนอหรือไม่เสนอข่าวสารเรื่องใดเรื่องหนึ่งของสื่อมวลชนย่อมมีผลทำให้สาธารณชนมีความเห็นคล้อยตามว่าเรื่องนั้นเป็นหัวข้อหรือประเด็นที่มีความสำคัญหรือไม่มีความสำคัญ (พีระ จิรโสภณ, 2529 : 662) ดังนั้น ภาพหรือรายงานข่าวที่สื่อมวลชนเสนอออกไปย่อมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของประชาชนในเรื่องที่

เกี่ยวกับเด็ก รวมทั้งมีผลต่อทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิเด็ก และพฤติกรรมที่คนในสังคมจะมองและปฏิบัติต่อเด็กเช่นกัน

หนังสือพิมพ์ ในฐานะสื่อมวลชนประเภทหนึ่ง ย่อมมีบทบาทและหน้าที่หลักในการให้ข่าวสาร และข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงแก่ประชาชน ซึ่งสำหรับในสังคมไทยนั้นหนังสือพิมพ์ถือได้ว่าเป็นสื่อมวลชนที่มีบทบาทในการเสนอข่าวสารและความคิดเห็นมากที่สุด นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์ยังทำหน้าที่ในการจัดวางข่าว เช่น การพาดหัว วิธีการให้สีสัน ขนาด ปริมาณเนื้อหา และหน้าที่จะเสนอข่าว ซึ่งล้วนแต่มีส่วนในการกำหนดหัวข้อเรื่องพิจารณา (Agenda Setting) ซึ่งจะส่งผลในการช่วยเน้นปัญหาเฉพาะของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมให้เกิดเป็นความสำคัญขึ้นในสายตาของสาธารณชน ทำให้สังคมได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนั้น ๆ การนำเสนอข่าว หรือภาพข่าวเกี่ยวกับเด็กนั้น หนังสือพิมพ์จึงต้องนำเสนออย่างมีความรับผิดชอบ กำหนดและจัดวางเรื่องหรือประเด็นที่จะมีส่วนในการสร้างกระแสให้คนในสังคมตระหนักและเคารพในสิทธิเด็ก ไม่ใช่เพียงแค่การนำเสนอภาพของเด็กที่ตกอยู่ในสถานการณ์ที่เลวร้าย ถูกทำร้ายทางร่างกายและจิตใจ ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ใหญ่เท่านั้น แต่ควรจะสอดแทรกความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิเด็ก รวมทั้งกระตุ้นให้คนในสังคมร่วมมือร่วมใจกันป้องกันไม่ให้ปัญหาการละเมิดสิทธิเด็ก หรือเด็กไม่ได้รับสิทธิอันชอบธรรมเกิดขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับเด็กในหนังสือพิมพ์รายวันของประเทศไทย ซึ่งเป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่ง เพื่อดูว่าหนังสือพิมพ์ได้ให้ความสนใจในการรายงานข่าวเกี่ยวกับเด็กและสิทธิเด็กมากน้อยเพียงใด และนำเสนอไปใน ทิศทางใด นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังสนใจที่จะศึกษาว่าการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิเด็กของทั้ง องค์การพัฒนาเด็กเอกชน และหน่วยงานของรัฐบาล รวมทั้งการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กและ สิทธิเด็กของหนังสือพิมพ์และสื่ออื่น ๆ นั้น มีผลต่อการรับรู้ของประชาชนหรือไม่อย่างไร ดังนั้น นอกจากการศึกษากาการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับเด็กแล้ว การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ยังศึกษาถึงการ เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อต่าง ๆ กับความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรพัฒนาเด็กเอกชน และหน่วยงานรัฐบาลในการนำไปปรับแผนการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ สิทธิเด็กในสื่อต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับผู้รับสารเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กจากการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ โดยศึกษาวิเคราะห์จาก
 - 1.1 ปริมาณเนื้อหาที่ ความถี่ ในการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
 - 1.2 ประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอ
 - 1.3 รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
 - 1.4 ทิศทางในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
 - 1.5 แหล่งข่าวที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐใช้ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็ก
2. เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ปัญหานำวิจัย

1. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กอย่างไร โดยศึกษาวิเคราะห์ว่า
 - 1.1 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กมากน้อยเพียงใด
 - 1.2 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กในประเด็นใดบ้าง
 - 1.3 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กในรูปแบบใดบ้าง
 - 1.4 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีทิศทางการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กอย่างไร
 - 1.5 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐใช้แหล่งข่าวในการนำเสนอเกี่ยวกับเด็กจากที่ใดบ้าง
2. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร
3. ความแตกต่างทางด้านลักษณะประชากรของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กหรือไม่ อย่างไร
4. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กหรือไม่ อย่างไร
5. ความรู้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กหรือไม่ อย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กแตกต่างกัน
2. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
3. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
4. ความรู้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวกับเด็กจากการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ตั้งแต่ฉบับประจำวันที่ 1 สิงหาคม 2545-31 กรกฎาคม 2546 และใช้วิธีการเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งหนังสือพิมพ์ไทยรัฐจัดเป็นหนังสือพิมพ์ประเภทเชิงปริมาณและประชานิยม โดยมียอดขายสูงสุดอันดับ 1

2. การวิจัยครั้งนี้จะทำการศึกษาประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงที่เป็นแหล่งรวมของคนทุกวัย ทุกอาชีพ ทุกระดับ การศึกษา ทุกระดับฐานะ และเป็นแหล่งที่มีคนจำนวนมากที่มาจากที่ต่างๆ เข้ามาทำงานและใช้ชีวิตอยู่ รวมทั้งกรุงเทพมหานครยังเป็นกลุ่มที่มีโอกาสได้รับอิทธิพลจากสื่อมากที่สุด

3. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการวิจัยเชิงสำรวจในเรื่องของการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก โดยศึกษาวิเคราะห์จากการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเจาะจงเฉพาะประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีอายุ 21 ปี ขึ้นไป และอยู่ใน 4 กลุ่มอาชีพ ได้แก่

- (1) พนักงานบริษัทเอกชน
- (2) ผู้ที่ทำงานในโรงงาน/ พ่อบ้าน/ แม่บ้าน/ รับจ้างทั่วไป
- (3) เจ้าของกิจการ/ ธุรกิจ
- (4) พ่อค้า/ แม่ค้า

เนื่องจากกลุ่มคนเหล่านี้ถือเป็นตัวแทนของกลุ่มเป้าหมายของการเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิเด็ก

นิยามศัพท์

1. สิทธิเด็ก หมายถึง สิทธิเด็กพื้นฐาน 4 ประการตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญาสิทธิเด็ก ได้แก่ สิทธิที่จะมีชีวิตอยู่รอด สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง และ สิทธิที่จะมีส่วนร่วม

1.1 สิทธิที่จะมีชีวิตอยู่รอด (Survival Rights) คือ สิทธิที่เด็กจะมีชีวิตอยู่รอดทั้งในระหว่างที่มารดาตั้งครรภ์ และภายหลังคลอดจากครรภ์มารดา โดยเด็กมีสิทธิที่จะได้รับการดูแลสุขภาพ ให้อยู่รอดปลอดภัยจากโรคร้าย และอันตรายต่อชีวิต สิทธิที่จะมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีพอ สิทธิในการมีชื่อและสัญชาติ

1.2 สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา (Development Rights) คือ สิทธิที่เด็กจะได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเต็มศักยภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา โดยเหมาะสมกับวัย ที่เด็กควรจะได้รับ รวมถึงสิทธิที่จะได้เล่น และพักผ่อน รวมทั้งได้รับการศึกษาทุกประเภท

1.3 สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง (Protection Rights) คือ สิทธิที่เด็กจะได้รับการปกป้องคุ้มครองมิให้ถูกล่วงละเมิดสิทธิจากการทำร้าย ทารุณ ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ การถูกล่วงละเมิดทางเพศ การใช้แรงงานเด็ก การถูกใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาประโยชน์ของผู้ใหญ่ ถูกเอารัดเอาเปรียบทางเศรษฐกิจหรือจากการทำงานใด ๆ ที่จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ หรือพัฒนาการร่างกาย สมอง จิตใจ ศีลธรรมและสังคมของเด็ก ตลอดจนการปกป้องคุ้มครองเด็กที่มีชีวิตอยู่ในภาวะที่ยากลำบาก เช่น เด็กพิกار เด็กผู้ลี้ภัย เด็กกำพร้า เป็นต้น

1.4 สิทธิที่จะมีส่วนร่วมในสังคม (Participation Rights) คือ สิทธิที่เด็กสามารถมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในชุมชน และสังคม มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรีในทุก ๆ เรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็ก ตลอดจนมีสิทธิในการแสดงออกและการแสวงหาข่าวสาร

2. การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับเด็ก หมายถึง การศึกษาการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ในรูปแบบของข่าว บทความ บทวิจารณ์ คอลัมน์ และภาพข่าวว่ามีปริมาณ เนื้อที่ ความถี่เท่าไร มีทิศทางการนำเสนออย่างไร และใช้แหล่งข่าวใดในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็ก โดยจัดหมวดหมู่เนื้อหาตามสิทธิพื้นฐาน 4 ประการของเด็กตามแนวคิดอนุสัญญาสิทธิเด็ก

3. ปริมาณเนื้อที่ หมายถึง จำนวนเนื้อที่เรื่องเด็กที่เสนอโดยหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ โดยวัดเป็นคอลัมน์นิ้ว ทำการวัดจากค่ามาตรฐานที่ใช้วัดเนื้อที่ในหน้าหนังสือพิมพ์ ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้ 1 คอลัมน์นิ้วเท่ากับ 1 นิ้ว x 1 นิ้ว

4. ความถี่ หมายถึง จำนวนข่าวเกี่ยวกับเด็กที่นำเสนอโดยหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ในการวิจัยครั้งนี้ ถือว่าการเสนอของหนังสือพิมพ์ 1 ชิ้นข่าว เป็นความถี่ 1 ครั้ง

5. ประเด็นเกี่ยวกับเด็ก หมายถึง การนำเสนอข่าวที่เกี่ยวกับเด็กในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมสิทธิเด็กประการใดประการหนึ่งใน 4 สิทธิที่กล่าวข้างต้น เช่น การใช้แรงงานเด็ก การศึกษาของเด็ก เด็กเร่ร่อน/ถูกทอดทิ้ง เด็กถูกทำร้าย ทูบตี ช่มชู้ อนาคต เด็กและยาเสพติด โสเภณีเด็ก กิจกรรมการมีส่วนร่วมของเด็ก เป็นต้น

6. รูปแบบการนำเสนอ หมายถึง การนำเสนอข่าวสารเรื่องเด็กในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ข่าว บทความ บทวิจารณ์ และภาพข่าว

7. ทิศทาง หมายถึง ทิศทางในการเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับเด็กในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ โดยจำแนกออกเป็นทิศทางเชิงบวก ทิศทางเชิงเป็นกลาง และทิศทางเชิงลบ

ทิศทางเชิงบวก หมายถึง ทิศทางการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กที่มีลักษณะเป็นข่าวที่เสนอภาพเด็กในเชิงบวก เช่น เด็กประสบความสำเร็จในเรื่องต่าง ๆ เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สร้างสรรค์ เด็กมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ เด็กได้รับความช่วยเหลือจากการถูกทำร้าย รวมทั้งข่าวที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก

ทิศทางเชิงเป็นกลาง หมายถึง ทิศทางการนำเสนอข่าวที่เสนอภาพเด็กอย่างเป็นทางการ เช่น นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับเด็กในเรื่องต่าง ๆ การบริจาคเงินช่วยเหลือเด็ก

ทิศทางเชิงลบ หมายถึง ทิศทางการนำเสนอข่าวที่เสนอภาพเด็กในเชิงลบ เช่น ภาพเด็กถูกทำร้าย ช่มชู้ อนาคต เด็กประกอบความผิดทางอาญา เด็กติดยาเสพติด เด็กที่ตกอยู่ในภาวะสงคราม

8. การรับรู้ หมายถึง การเปิดรับข่าวสารจากสื่อที่เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก การมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก และทัศนคติต่อสิทธิเด็ก

10. การเปิดรับข่าวสาร หมายถึง ความบ่อยครั้งในการเปิดรับ หรือได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจในเรื่องที่เกี่ยวกับเด็ก

- สื่อมวลชน ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และอินเทอร์เน็ต
- สื่อบุคคล ได้แก่ สมาชิกในครอบครัว/ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน/เพื่อนฝูง/เพื่อนร่วมงาน เจ้าหน้าที่จากองค์กรพัฒนาเด็กเอกชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- สื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ แผ่นพับ โปสเตอร์ ป้ายประกาศ และการมีเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิเด็ก

11. **ความรู้** หมายถึง การรู้และมีความเข้าใจเกิดขึ้น หรือเพิ่มมากขึ้น เมื่อได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กและสิทธิเด็ก

12. **ทัศนคติ** หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิเด็กที่ได้รับ และที่มีต่อสิทธิเด็กทั้งในแง่บวก และแง่ลบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้สนใจ หรือผู้ประกอบการในการศึกษาเรื่องสิทธิเด็กเพื่อนำไปปฏิบัติต่อแรงงานเด็กได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อทราบถึงลักษณะการเปิดรับข่าวสาร อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการสื่อสาร เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิเด็ก และการคุ้มครองสิทธิเด็ก
3. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเนื้อหา และรูปแบบการนำเสนอข่าวสารสิทธิเด็กให้สอดคล้องกับระดับความรู้ และการใช้สื่อของประชาชนต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับเด็กในไทยรัฐและการสำรวจการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้รวบรวม ทฤษฎี แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

1. บทบาทและหน้าที่ของหนังสือพิมพ์
2. แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ
6. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อ
7. แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิเด็ก และการคุ้มครองสิทธิเด็ก
8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทบาทและหน้าที่ของหนังสือพิมพ์

ความหมายของหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์เป็นสื่อประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคม มนุษย์เราจะสามารถทราบข่าวสาร เหตุการณ์ และสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ว่าใกล้และไกลตัวได้จากหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ก็นับว่าเป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่ง คำว่า “หนังสือพิมพ์” ตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 ระบุว่าหนังสือพิมพ์ หมายความว่าสิ่งพิมพ์ซึ่งมีการจำหน่ายเช่นเดียวกัน และออกหรือเจตนาจะออกตามลำดับเรื่อยไป มีกำหนดระยะเวลาหรือไม่ก็ตาม (ดร.ณัฐ หิรัญรักษ์ 2529 : 1)

หนังสือพิมพ์ คือ สิ่งพิมพ์ที่ออกตามระยะเวลาที่กำหนดติดต่อกันเรื่อยไปเป็นลำดับ หนังสือพิมพ์มีลักษณะเป็นกระดาษขนาดใหญ่ จำนวนหลายแผ่นพับได้ มีจุดมุ่งหมายในการเสนอข่าวสารและสิ่งที่น่าสนใจทั่วไป มีลักษณะที่เด่นและเฉพาะของหนังสือพิมพ์ คือ เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ไม่ได้เย็บเล่มเหมือนหนังสือหรือนิตยสารทั่วไป (Adams, 1959 : 159)

สุกัญญา ตีระวนิช (2520) อธิบายว่า หนังสือพิมพ์เป็นหนังสือบอกข่าวและหมายรวม ตั้งแต่หนังสือข่าวฉบับย่อย ๆ ทำด้วยฝีมือของคนเพียง 2-3 คน ไปถึงหนังสือพิมพ์ระดับชาติที่ออกในเมืองใหญ่ ๆ มีคนงานเป็นร้อยเป็นพัน หนังสือพิมพ์อาจออกเป็นรายวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือนก็ได้ หนังสือพิมพ์ประกอบด้วยตัวพิมพ์ หมึกพิมพ์ และกระดาษ

ปรมะ สตะเวทิน (2529) สรุปว่าหนังสือพิมพ์ หมายถึง สิ่งพิมพ์ซึ่งรวบรวมข่าวสาร ข้อคิดเห็น และสาระบันเทิงเจริงมยต่าง ๆ โดยพิมพ์บนกระดาษพิมพ์ราคาถูก ทั้งนี้อาจพิมพ์ออกเป็นรายวัน รายสัปดาห์ รายปักษ์ หรือรายเดือนก็ได้

มาลี บุญศิริพันธ์ (2534) ได้นิยามความหมาย โดยมองตามภาพลักษณ์ของหนังสือพิมพ์ ยุคนี้และสรุปว่า “หนังสือพิมพ์ คือ เครื่องมือสื่อสารระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ เพื่อความรู้ความเข้าใจ และสาระประโยชน์ของมนุษย์เอง

บำรุงสุข สีหอำไพ (2520) ได้อธิบายลักษณะของหนังสือพิมพ์ โดยสรุปไว้ดังนี้

1. หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่มีราคาถูกที่สุดในบรรดาสื่อมวลชนทั้งหลายที่มีอยู่ในปัจจุบัน
2. หนังสือพิมพ์มีแพร่หลายทั่วไป หาซื้อได้ง่าย มีต้นทุนในการผลิตต่ำ
3. ข่าวและภาพรวมทั้งเรื่องราวต่าง ๆ ที่เสนอในหนังสือพิมพ์สามารถเก็บรักษาไว้เป็นหลักฐานได้ คงสภาพนาน สามารถใช้อ้างอิงได้
4. หนังสือพิมพ์ให้ข่าวสารและรายละเอียดได้มากกว่าวิทยุ โทรทัศน์
5. หนังสือพิมพ์เป็นสิ่งพิมพ์ที่แตกต่างจากสื่อมวลชนอื่น ๆ ตรงที่เป็นเรื่องใหม่ น่าสนใจ ชักจูงให้อยากอ่าน อ่านแล้วเกิดความเข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยทัศนะอันกว้างไกล สามารถพัฒนาความรู้สึกรู้สึกนึกคิดได้เป็นอย่างดี

ประเภทของหนังสือพิมพ์

พีระ จิระโสภณ (2533) แบ่งประเภทของหนังสือพิมพ์ ตามลักษณะเนื้อหาเป็นสำคัญดังนี้

1. **หนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม (Popular Newspaper)** บางคนเรียกว่าหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ เพราะเป็นหนังสือพิมพ์ที่คนทั่วไปนิยมอ่านแพร่หลายทั่วไป มีจำนวนจำหน่ายค่อนข้างสูง จุดเด่นของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้คือ เน้นการเสนอข่าวประเภทเร้าอารมณ์ผู้อ่าน (Sensational) เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวภัยพิบัติต่าง ๆ ข่าวที่เกี่ยวข้องกับเพศ ข่าวบุคคล ตลอดจนข่าวความขัดแย้งและความรุนแรงต่าง ๆ ข่าวลักษณะนี้เป็นข่าวประเภทที่คนธรรมดา

สามัญทั่วไปสนใจตามปฏุชนวิสัย (Human Interest) บางที่เราเรียกข่าวประเภทนี้ว่าข่าวเบา (Soft News) นักวิชาการได้จัดข่าวประเภทนี้ว่าให้ผลตอบแทนทางอารมณ์โดยทันที (Immediate Rewards) ลักษณะการเสนอเนื้อหาประเภทนี้เต็มไปด้วยการเร้าอารมณ์ ดึงดูดความสนใจโดยการพาดหัวข่าวตัวโต ๆ มีรูปภาพประกอบข่าวมากมาย รูปแบบการเขียนก็เต็มไปด้วยสีสันจินตนาการ และมักจะใช้ภาษาตลาดอยู่เสมอ

2. หนังสือพิมพ์คุณภาพ (Quality Newspapers) หนังสือพิมพ์คุณภาพในที่นี้มีได้หมายถึงหนังสือพิมพ์ที่มีคุณภาพดีเสมอไป แต่หมายถึงลักษณะการนำเสนอเนื้อหาเน้นหนักข่าวประเภทหนัก ๆ (Hard News) เช่น ข่าวเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การศึกษา ข่าวประเภทนี้มุ่งสนองความรู้ ความคิดเห็นเป็นสำคัญ ให้ผลตอบแทนกับผู้อ่านในระยะยาว (Delayed Rewards) กล่าวคือทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ความเข้าใจ และเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ได้ เช่น เป็นข้อมูลในการตัดสินใจพาทษวิจาร์ณั แสดงความคิดเห็น รูปแบบการเขียนของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ไม่หวือหวาเร้าอารมณ์เหมือนหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม มีลักษณะค่อนข้างจริงจังมากกว่า เนื้อหาไม่ว่าจะเป็นข่าว หรือบทความหนักไปทางรายละเอียด ข้อเท็จจริง การแสดงความคิดเห็นจะชี้เหตุผลมากกว่าเล่นสำนวนโวหาร หนังสือพิมพ์ประเภทนี้มีจำนวนจำหน่ายไม่สูงนัก ผู้นิยมอ่านมักจะเป็นผู้บริหาร หรือผู้มีการศึกษา เช่น ข้าราชการ ครู อาจารย์ นิสิต นักศึกษา นักธุรกิจ เป็นต้น

3. หนังสือพิมพ์เฉพาะเรื่องหรือเฉพาะกลุ่ม (Specialized Newspaper) หนังสือพิมพ์ประเภทนี้มีลักษณะแตกต่างไปจากหนังสือพิมพ์ประเภทอื่นคือ เสนอเนื้อหาเน้นเฉพาะเรื่องเพื่อคนอ่านเฉพาะกลุ่ม ตัวอย่างหนังสือพิมพ์เฉพาะเรื่องที่ได้เห็นได้ในท้องตลาดหนังสือพิมพ์เมืองไทยขณะนี้ก็คือ หนังสือพิมพ์ธุรกิจทั้งหลาย เช่น ประชาชาติธุรกิจ สุวนเศรษฐกิจ ข่าวพาณิชยั เป็นต้น หนังสือพิมพ์เหล่านี้เน้นเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ ธุรกิจการเงิน การค้าเท่านั้น แม้ว่าจะมีข่าวในลักษณะอื่น เช่น ข่าวการเมือง ข่าววิทยาศาสตร์เทคโนโลยี หรือแม้แต่ว่าข่าวสังคมบันเทิงรวมอยู่ด้วย แต่ข่าวหรือเนื้อหาเหล่านี้มักจะต้องเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ หรือธุรกิจไม่ว่าโดยตรงหรือทางอ้อมเสมอ และหนังสือพิมพ์เฉพาะเรื่องหรือเฉพาะกลุ่มนี้มักจะออกเป็นรายสัปดาห์มากกว่ารายวัน เพราะผู้อ่านมีจำนวนจำกัด บางครั้งหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ก็ถูกจัดเป็นประเภทนิตยสาร เพราะมุ่งเฉพาะเรื่องและเน้นหนักบทความและสารคดีต่าง ๆ อย่างไรก็ตามหากหนังสือพิมพ์เหล่านี้ยังเสนอข่าวหลักอยู่ ควรจะถือว่าเป็นหนังสือพิมพ์ได้

บทบาทและหน้าที่ของหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์นับเป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้รับสารมากที่สุด ไม่เพียงแต่ในด้านความเข้าใจ อารมณ์ ความเชื่อมั่น ความคิดเห็น ท่าทีและพฤติกรรมที่แสดงออกเท่านั้น แต่ยังมีอิทธิพลต่อสังคม หรือวัฒนธรรมทั้งหมดโดยส่วนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการหลั่งไหลของข่าวสารที่ต่อเนื่องกัน (Continuing of Information) ของหนังสือพิมพ์ยังทำให้เกิดอิทธิพลที่ฝังลึกที่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้วย

บทบาทและหน้าที่หลักของหนังสือพิมพ์ตามแนวคิดของ Duane Bradley สามารถแบ่งได้ 5 ประการ ดังนี้ (อ้างในอุไร สิงห์ไพบุลย์พร, 2541)

1. **หน้าที่ในการเสนอข่าวสาร (To provide information)** หนังสือพิมพ์มีหน้าที่หลัก คือ ต้องแสวงหาที่เป็นข้อเท็จจริงมารายงานให้ประชาชนได้ทราบข่าวที่ถูกต้องกับข้อเท็จจริงอย่างครบถ้วน และทันต่อเหตุการณ์ที่ผู้อ่านต้องการทราบ หนังสือพิมพ์มักจะเป็นที่นิยมของผู้อ่านในปัจจุบัน เพราะวิธีการนำเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์ได้รับการปรับปรุงให้มีการเสนอที่ทันสมัยขึ้น โดยการเสนอข่าวนั้นมักจะทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนว่าผู้อ่านได้เข้าไปอยู่ในเหตุการณ์นั้นๆ

2. **หน้าที่ในการให้เสนอความคิดหรืออธิบายความหมายของข่าว (To offer guidance or to explain the meaning of the news)** หนังสือพิมพ์จะต้องให้การชี้แนะแนวหรืออธิบายไขความของข่าว ซึ่งหนังสือพิมพ์สามารถทำได้ โดยการนำเสนอข่าวที่กำลังเป็นปัญหาสาธารณะอยู่ขณะนั้นขึ้นมาเขียนวิพากษ์วิจารณ์ให้ความคิดเห็นตติง และเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้นที่ถูกต้องโดยผ่านทางคอลัมน์ต่าง ๆ บทบรรณาธิการ บทวิจารณ์ บทความ เป็นต้น หรืออาจจะนำเสนอในรูปแบบของรายงานข่าวแบบอธิบายไขความ โดยมีการอธิบายทั้งเบื้องหน้า เบื้องหลังของเหตุการณ์นั้น ๆ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากปัญหาที่เป็นข่าวดังกล่าว

3. **หน้าที่ในการให้ความบันเทิง (To provide enjoyment)** หน้าที่ส่วนนี้มีเป้าหมายที่จะช่วยผ่อนคลายความเคร่งเครียดจากการอ่านข่าว และบทความ ความคิดเห็นต่าง ๆ แต่หนังสือพิมพ์ไม่ควรจะมีเรื่องราวเกี่ยวกับความบันเทิงแฝงเนื้อหาข่าวและบทความมากเกินไป ในปัจจุบันหนังสือพิมพ์หลายฉบับได้อุทิศเนื้อที่ของหนังสือพิมพ์ให้แก่เรื่องราวเกี่ยวกับนวนิยายไทยและเทศ ภาพยนตร์ การ์ตูน และอื่น ๆ มากเกินไป อย่างไรก็ตามเนื้อหาเหล่านี้สามารถช่วยเพิ่มจำนวนจำหน่าย จำนวนผู้อ่าน รวมทั้งจำนวนโฆษณา อันจะมีผลให้หนังสือพิมพ์คงธุรกิจของตนอยู่ได้

4. **หน้าที่ในการให้บริการสาธารณะ (To serve the public)** หนังสือพิมพ์มีภาระหน้าที่ที่จะต้องช่วยยกระดับความเป็นอยู่และการกินดีอยู่ดีให้กับประชาชน งานในหน้าที่นี้ หนังสือพิมพ์ทำได้โดยการรายงานข่าวให้รัฐบาลได้รับรู้ถึงความยุติธรรมที่ประชาชนได้รับจากการปกครองของรัฐบาล ขณะเดียวกันก็ต้องคอยกระตุ้นให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยแท้จริง โดยเฉพาะในปฏิบัติการแก้ไขปัญหาสำคัญ ๆ ซึ่งหนังสือพิมพ์เห็นว่าจะช่วยให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีขึ้น การปฏิบัติภาระหน้าที่ที่เห็นได้อย่างชัดเจนในด้านนี้คือ การที่หนังสือพิมพ์อุทิศเนื้อที่ของหนังสือพิมพ์ลงข้อเรียกร้องให้รัฐบาลช่วยเหลือประชาชนผู้เจ็บป่วยยากไร้ หรือผู้ที่ต้องประสบเคราะห์กรรมหรืออุบัติเหตุ หรือไม่ก็เปิดคอลัมน์รับเรื่องราวร้องทุกข์ ตอบปัญหาทางการแพทย์ หรือช่วยลงข่าวที่เป็นเรื่องสาธารณกุศล รวมทั้งหนังสือพิมพ์เข้าช่วยเหลือการกุศลและผู้ยากไร้ด้วยเงินทุนของหนังสือพิมพ์เอง

5. **หน้าที่ในการทำให้ธุรกิจหนังสือพิมพ์อยู่รอด (To stay in business)** เพื่อให้หนังสือพิมพ์ยังตีพิมพ์อยู่ตลอดไป หนังสือพิมพ์จะต้องมีจำนวนผู้ซื้อที่เพียงพอและจะต้องมีโฆษณาจากพวที่จะได้เงินมาเป็นค่าใช้จ่ายและเป็นเงินทุนหมุนเวียนต่อไป ปกติหนังสือพิมพ์ได้รายรับจากการขายหนังสือพิมพ์นั้นประมาณหนึ่งในสามของจำนวนเงินรายได้ทั้งหมดเท่านั้น ส่วนเงินรายได้ที่เหลือประมาณสองในสามได้มาจากการขายโฆษณา

ทองใบ ทองเปาด์ (นักหนังสือพิมพ์ 2523) ได้จำแนกอิทธิพลของหนังสือพิมพ์รายวันที่มีต่อรัฐและสังคมไว้ 4 ประการคือ

1. **อิทธิพลต่อความคิด หรือทัศนคติของประชาชน** ข่าวสาร ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ บทความและบทวิจารณ์ต่าง ๆ ก็ดีเหล่านี้มีอิทธิพลในทางก่อให้เกิดความคิดหรือทัศนคติแก่ผู้อ่าน ซึ่งอาจจะเห็นด้วยหรือขัดแย้งก็ได้

2. **อิทธิพลต่อศีลธรรมของประชาชน** อิทธิพลในด้านนี้อยู่ที่วิธีการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ หากเน้นข่าวอาชญากรรม ลงภาพที่ล่อแหลมต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน ลงเรื่องในเชิงลามกอนาจารก็ให้ผลในทางลบ แต่ถ้าเน้นในแนวตรงกันข้ามยกย่องสรรเสริญคนที่ทำดี ลงเรื่องทีก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ ประเทืองปัญญาเหล่านี้ ผลที่ได้ก็จะเป็นไปในทางบวก

3. **อิทธิพลต่อรสนิยมของประชาชน** ข่าวสาร สารคดี บทความ รวมทั้งภาพและการโฆษณาสินค้า หนังสือพิมพ์ที่ดีจะพิถีพิถันในการเลือก ตัดกรองทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และวิธีการในอันที่จะนำเสนอให้มีคุณค่าต่อผู้อ่าน และรวมถึงการใช้ภาษา ทั้งนี้ หนังสือพิมพ์จะต้องตระหนักอยู่เสมอว่า สิ่งเหล่านี้จะเป็นบทเรียนและเป็นแบบอย่างที่จะซึมซาบสู่ประชาชนอยู่ตลอดเวลา หากเป็นแบบอย่างที่ดีก็ย่อมหมายถึงการพัฒนาจิตใจและสติปัญญาให้สูงขึ้น มองเห็นว่าสิ่งใดดีงาม

หรือไม่ดีไม่งาม สิ่งใดควรไม่ควร นับเป็นอิทธิพลอย่างหนึ่งของหนังสือพิมพ์ในการปลูกฝังรสนิยมแก่ประชาชน

4. อิทธิพลต่อมาตรฐานการครองชีพของประชาชน มาตรฐานการครองชีพ หมายถึง การกินดี อยู่ดี ปัจจัยของการกินดีอยู่ดี คือ มีอาชีพเป็นหลักฐานที่มั่นคงมีสุขภาพที่ดีทั้งจิตใจและทางร่างกาย มีที่อยู่ถูกสุขลักษณะและสมควรแก่สภาพ และสำคัญคือ มีสติปัญญารู้จักใช้วิจารณญาณ มีความสามารถในการแก้ปัญหา โดยหนังสือพิมพ์สามารถให้การศึกษาแก่ประชาชนได้โดยผ่านทางด้านบทความ หรือบทวิจารณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

สำหรับการนำเสนอประเด็นต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์ จะเห็นได้ว่าการนำเสนอเรื่องราวในหนังสือพิมพ์นั้นนั้นมีรูปแบบในการนำเสนอหลายรูปแบบดังนี้

1. ข่าว (News) คือรายงานของเหตุการณ์ปัจจุบัน มีความยุติธรรมทันเหตุการณ์ถูกต้องกะทัดรัด และเที่ยงตรง ข่าวคือสิ่งที่ประชาชนสนใจ ข่าว คือสิ่งที่บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ตัดสินใจเลือกลงพิมพ์เพื่อเสนอต่อผู้อ่าน และข่าวคือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและมีความสำคัญ

จากนิยามข้างต้นพอสรุปได้ว่า “ข่าว” ควรประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน คือ ความน่าสนใจ ซึ่งการที่ผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการข่าว ตัดสินใจเลือกรายงานข่าวสารให้อยู่ในรูปแบบที่ต้องการ ตลอดจนการกำหนดเวลาหรือหน่วงเหนี่ยวสารนั้นไว้ หรือเสนอสารทั้งหมดซ้ำ ๆ กัน หรืออาจเลือกเสนอเพียงบางส่วน ดังนั้นผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการข่าวจึงทำหน้าที่เหมือนผู้เปิดและปิดประตูสารนั่นเอง (Gatekeeper) ดังนั้น การทำให้ข่าวน่าสนใจจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยดังต่อไปนี้ (มาลี บุญศิริพันธ์, 2529 : 18-20)

1. ความสดทันสมัย (Immediacy) เช่น การรายงานให้ทราบอย่างทันทีทันควัน
2. ความใกล้ชิด (Proximity) เช่น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใกล้ตัวผู้อ่าน
3. ความเด่น (Prominence) เช่น ความเด่นของบุคคล สถานที่ สิ่งของ ฯลฯ
4. ความผิดปกติ (Unusualness) เช่น สิ่งแปลกไม่เกิดขึ้นตามปกติตามธรรมชาติ
5. สิ่งที่น่าสนใจ หรือเป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ (Human Interest)
6. ความขัดแย้ง (Conflict) เช่น ความขัดแย้งทางการเมือง ทางธุรกิจ
7. ความลึกลับซับซ้อน (Suspence) เช่น เหตุการณ์ที่ยังไม่สามารถคลี่คลายได้
8. ความกระทบกระเทือน (Consequence) เช่น ผลกระทบต่อมวลชนด้านการครองชีพ
9. ความก้าวหน้า (Progress) เช่น การค้นพบสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ
10. เพศ (Sex) เช่น พฤติกรรมเบี่ยงเบนรักร่วมเพศ สิทธิของสตรีและบุรุษ

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ทำให้ข่าวน่าสนใจ เช่น เนื้อหาในการตีพิมพ์ การพาดหัวข่าว ตำแหน่งหน้าที่ลง เป็นต้น

2. บทความ ความหมายของคำว่า “บทความ” อาจมีความหมายได้สองนัย ความหมายนัยแรกเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปหมายถึง ความเรียงที่เสนอเรื่องราวต่าง ๆ อันเป็นจริงมีใช้เรื่องสมมติ เขียนด้วยท่วงทำนองค่อนข้างเอาจริงเอาจัง ได้แก่ บทความวิชาการ บทความวิเคราะห์เหตุการณ์ และบทความสารคดี เป็นต้น อีกนัยหนึ่ง บทความ หมายถึง เรื่องที่มุ่งเสนอความคิดเห็นเป็นสำคัญอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง แต่ข้อเท็จจริงนั้นก็อยู่ในฐานะเป็น “บันได” นำไปสู่การแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง

3. คอลัมน์ โดยทั่วไป ในหนังสือพิมพ์มักเป็นข้อเขียนที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง มีความยาวจำกัดอยู่ในเนื้อที่เฉพาะ มักลงชื่อผู้เขียนหรือใส่นามปากกาและมักมีตำแหน่งหน้าที่ประจำ นอกจากนี้ ยังรับฟังความคิดเห็นจากผู้อ่านด้วย จึงเปรียบเสมือนเวทีแสดงความคิดเห็น เช่น คอลัมน์จดหมายจากผู้อ่าน คอลัมน์ตลกขบขัน คอลัมน์กีฬา คอลัมน์การ์ตูน คอลัมน์สังคม ชุบชิบ เป็นต้น

4. บทบรรณาธิการหรือบทหน้า คือ คอลัมน์หนึ่งที่ปรากฏในหน้าบทบรรณาธิการ เพื่อแสดงความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์ต่อเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง โดยผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบคอบและยุติธรรม ชี้แนะทางออกที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาอย่างเป็นกลาง ความสำคัญของบทบรรณาธิการอยู่ที่การแสดงออก สะท้อนถึงนโยบายและจุดยืนของหนังสือพิมพ์ต่อเหตุการณ์นั้น

5. โฆษณา (Advertising) คือการติดต่อสื่อสารจากผู้โฆษณาถึงเป้าหมายที่คาดว่าจะเป็นผู้ซื้อสินค้า หรือใช้บริการนั้น ๆ โดยการติดต่อสื่อสารนั้นอาจเป็นในรูปสิ่งพิมพ์ การวาดภาพ

นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จะมีการอ้างถึงแหล่งข่าวที่ได้รับในการนำเสนอประเด็นต่าง ๆ การอ้างถึงแหล่งข่าวนั้นทำให้ข่าวที่นำเสนอมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

แหล่งข่าว คือ บ่อเกิดหรือที่มาของข่าวสารจากแหล่งข่าวหลายแหล่งด้วยกัน ทั้งที่เป็นแหล่งข่าวเปิด ซึ่งมีการระบุชื่อ ตำแหน่ง อาชีพ ฯลฯ เพื่อยืนยันข้อเท็จจริง หรือเหตุการณ์ที่ได้รับการเปิดเผยจากแหล่งข่าวดังกล่าว หรือแหล่งข่าวปิดคือแหล่งข่าวที่ไม่เปิดเผยชื่อ ตำแหน่ง ฯลฯ

ของผู้ให้ข่าว ทั้งนี้เพราะเกรงว่าจะเกิดอันตรายแก่ตนเอง แต่มักจะเป็นผู้ให้เบาะแสข่าว ซึ่งอาจจะ เป็นข้อมูลหรือรายละเอียดที่ลึกลับซับซ้อน (รองศาสตราจารย์อ้อ อาน วุฒิภักดิ์รักษา, 2536)

แหล่งข่าวถือเป็นนายประตู่ข่าวสารเช่นกัน เนื่องจากนักข่าวไม่สามารถนำเสนอข่าวหรือ ค้นหาข้อมูลทั้งหมดได้ด้วยตัวเอง หากปราศจากการสนับสนุนของผู้ให้ข้อมูลหรือแหล่งข่าว การอ้างแหล่งข่าวในเนื้อหาข่าวนอกจากจะเป็นการให้เกียรติแก่ผู้ให้ข่าว (หากเป็นข่าวในทางดี) และ ทำให้เนื้อหาข่าวครบถ้วนน่าอ่านแล้ว ยังเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือของข่าว เพื่อให้ผู้อ่านสามารถ พิจารณาได้ว่าข่าวชิ้นนี้มีความน่าเชื่อถือเพียงใดโดยพิจารณาจากผู้ให้ข่าว เนื่องจากบุคคลที่ ใกล้ชิดข้อมูลเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็จะเป็นแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือในเฉพาะเรื่องนั้น แต่อาจไม่สามารถ เป็นผู้ให้ข้อมูลที่ดีในข่าวเรื่องอื่น นอกจากนี้การระบุแหล่งที่มาของข่าวยังช่วยป้องกันนักข่าว ออกจากข้อกล่าวหาว่าเขียนข่าวโดยไม่มีมูลความจริงอีกด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา

นิยามเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นเทคนิคการวิจัยทางสื่อมวลชนที่ได้รับความนิยมสูงในปัจจุบัน (พีระ จิโรโสภณ 2535 : 63) เนื่องจากการวิเคราะห์เนื้อหาถือว่าเป็นตัวบ่งชี้หรือสัญญาณที่สามารถ แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนที่สุดว่า สื่อมวลชนทำงานได้อย่างไร โดยสามารถพิจารณาได้จาก “เนื้อหา” และ “ความหมาย” ที่ถูกถ่ายทอดและถูกเปิดรับผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ นั้นเอง (กาญจนา แก้วเทพ, 2541 : 319)

เกษม ศิริสัมพันธ์ (2507) ได้ให้นิยามว่า การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นการวิจัยสื่อมวลชน ชนิดหนึ่งที่มีมุ่งศึกษาเฉพาะตัวเนื้อหาของสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ นิตยสาร รายการ วิทยุ หรือ โทรทัศน์เพื่อวิเคราะห์ถึงแนวโน้มของเนื้อหา

สนั่น ปัทมะทิน (2520) อธิบายว่า การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นวิธีการที่จะต้องสร้างเกณฑ์ ขึ้นมา โดยจะออกมาในรูปของตารางวิเคราะห์ที่ประกอบด้วยถ้อยคำภาษา หน่วยที่ใช้มีผลตั้งแต่ หน่วยที่ใหญ่ที่สุด ถึงเล็กที่สุด เป็นข้อความ ประโยค หรือหัวข้อที่มีความหมายตรงกับเนื้อหา หรือ ข้อความที่ต้องการวิเคราะห์ ทั้งนี้สิ่งสำคัญในการสร้างเกณฑ์เนื้อหา คือ การจำแนกประเภทของ เนื้อหา ซึ่งต้องทำให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์เนื้อหาว่าต้องการข้อมูลชนิดใด เรื่องใด เพื่อทราบแนวโน้มด้านใดด้านหนึ่ง

อรนุช เลิศจรยารักษ์ (2524) นิยามการวิเคราะห์เนื้อหาว่า คือการวิเคราะห์ให้เห็น ประจักษ์สำราจเนื้อหาแฝงอยู่กับเครื่องมือสื่อสารโดยการจัดประเภท จัดทำตาราง และหาค่าจาก สัญลักษณ์และใจความ เพื่อทราบถึงความหมายและผลกระทบ

อุทุมพร จามรมาน (2531) ได้สรุปความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหาว่า เป็นวิธีการ เฉพาะที่มีกระบวนการที่เป็นระบบ มีเอกลักษณ์เฉพาะโดยพิจารณาจากการวิเคราะห์เนื้อหา หนังสือพิมพ์โฆษณาวรรณคดี เป็นต้น ตัวอย่างการวิเคราะห์เนื้อหา ได้แก่ การวิเคราะห์บทสนทนา ของบุคคลสำคัญ การวิเคราะห์ตำราเรียน การวิเคราะห์บทบรรณาธิการ การวิเคราะห์ให้ชัดเจนว่า ต้องการอะไร เพื่ออะไร ผลการวิเคราะห์เนื้อหาต้องได้รับการตรวจสอบทั้งในแง่ความเที่ยง และ ความตรง

เคลาส์ คริปเพินดอร์ฟ (Klaus Krippendorff, 1980) ให้ความหมายเกี่ยวกับการวิเคราะห์ เนื้อหาว่า เป็นเทคนิคการวิจัยอย่างหนึ่งจากข้อมูลที่คล้ายคลึงกันที่เครื่องมือให้มีความเชื่อถือได้ แสดงผลสรุปที่ถูกต้อง เทียบตรง จากข้อมูลไปสู่สภาวะแวดล้อมของข้อมูล นอกจากนี้ Krippendorff ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการในการวิเคราะห์เนื้อหาว่าประกอบด้วย

1. **กระบวนการรับข้อมูล** คือข้อมูลเป็นหน่วยหนึ่งของข่าวสาร ซึ่งบันทึกอยู่ในสื่อที่มีความคงทนถาวร ข้อมูลไม่ใช่ข้อเท็จจริง แต่เป็นการทำให้อยู่ในรูปแบบหนึ่งเพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในการวิเคราะห์เนื้อหาจะนำเอาข่าวสารที่ไม่มีโครงสร้างทางภาษาชัดเจนมา ทำให้อยู่ในรูปของการวิเคราะห์

ข้อมูลที่ได้มาจะต้องเป็นตัวแทนที่ดีของปรากฏการณ์โดย

- 1.1 เรื่องที่สนใจศึกษาต้องแยกเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ (Unitizing)
- 1.2 จำนวนหน่วยที่บันทึกต้องผ่านการสุ่มตัวอย่าง (Sampling) อย่างมีระบบ
- 1.3 หน่วยทุกหน่วยต้องมีการลงรหัสให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถวิเคราะห์ได้

2. **การเปลี่ยนแปลงข้อมูล (Data Reduction)** คือการจัดทำข้อมูลให้อยู่ในลักษณะที่สามารถนำมาใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ได้

3. **การอนุมานข้อมูล (Inference)** คือการพิจารณาข้อมูลอย่างมีเหตุผลซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับการใช้สถิติและต้องทำอย่างมีความเที่ยงตรง

4. **การวิเคราะห์ (Analysis)** คือกระบวนการในการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่สังเกตได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรือมีการพรรณนาผลของการวิเคราะห์ชัดเจน

หน่วยในการวิเคราะห์เนื้อหา

หน่วยในการวิเคราะห์เนื้อหาช่วยให้การวิเคราะห์เนื้อหาสามารถอธิบายได้ในเชิงปริมาณ แบ่งออกเป็น

1. **หน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis)** โดยเคอลิงเจอร์ (Kerlinger, 1972) ได้อธิบายถึงหน่วยที่สำคัญ 5 หน่วยดังนี้

1.1 **การใช้คำ (Words)** เป็นหน่วยเล็กที่สุดที่ใช้ในการวิเคราะห์ “คำ” อาจหมายถึงกลุ่มคำ (Word-compound) บางครั้งเรียกว่า “หน่วยสัญลักษณ์” (Symbol) หรือคำว่า “ถ้อยคำ” (Term)

1.2 **แนวคิดหลัก (Theme)** เป็นหน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาที่ใหญ่กว่าคำซึ่งอาจจะปรากฏอยู่ในประโยคเดียว (Simple Sentence) หรือสังกรประโยค (Sentence Compound) การใช้แนวคิดหลักนี้นับว่าเป็นหน่วยที่มีประโยชน์สูงสุดในการวิเคราะห์เนื้อหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาผลกระทบของการสื่อสารมวลชนต่อสาธารณมติ

1.3 **คุณลักษณะ (Character)** เป็นการกำหนดหน่วยโดยพิจารณาจากคุณลักษณะที่ปรากฏอยู่ในสาร เช่น ในบทละคร เรื่องราว การตัดสินใจพิจารณาลงรหัสของหน่วยนี้จำเป็นต้องพิจารณาทั้งเรื่องจึงจะสามารถแยกแยะคุณสมบัติออกมาได้ เช่น การแยกแยะคุณสมบัติด้านการศึกษา สถานภาพทางการเงิน ศาสนา เชื้อชาติ เป็นต้น

1.4 **รายเรื่อง (Item)** เป็นหน่วยที่ใช้บ่อยที่สุดในการวิเคราะห์เนื้อหา รายเรื่องของสื่อที่ต่างกันจะไม่เหมือนกัน เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ บทความ สุนทรพจน์ รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ จดหมาย เป็นต้น รายเรื่องคือการจัดเรื่องอย่างกว้าง ๆ โดยการวิเคราะห์เรื่องทั้งหมดและภายในเรื่องแต่ละเรื่องนั้นยังสามารถจัดแบ่งแยกย่อยออกไปได้อีก เช่น ชาวสามารถจัดกลุ่มเนื้อหา รายเรื่องได้อีก เช่น ชาวภายในประเทศ ชาวต่างประเทศ ชาวเศรษฐกิจ เป็นต้น

1.5 **การวัดเนื้อที่และเวลา (Space and Time)** เป็นการวิเคราะห์ที่ใช้วัดลักษณะทางกายภาพของงานสื่อสาร ความกว้างของคอลัมน์ จำนวนหน้า ความยาวของบรรทัด สำหรับรายการวิทยุ หรือโทรทัศน์อาจจะวัดเป็นนาที และวัดเป็นคอลัมน์นี้สำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งการวิเคราะห์เนื้อหานั้นสามารถใช้หน่วยการวิเคราะห์หลาย ๆ ประเภทรวมกันได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการศึกษานั้น ๆ

2. หน่วยในการระบุจำนวน (Unit of Enumeration)

2.1 **เนื้อที่ (Space)** คือ การวัดเนื้อหาด้วยจำนวน คือ คอลัมน์นิ้ว คอลัมน์เซนติเมตร หน้า บรรทัด ย่อหน้า

2.2 **การปรากฏ (Appearance)** เป็นการนับคุณสมบัติของเนื้อหาของสารที่ต้องการจะนับ การปรากฏของเนื้อหาว่าปรากฏหรือไม่ปรากฏ

2.3 **ความถี่ (Frequency)** เป็นวิธีการที่ใช้มากที่สุดในการวิเคราะห์เนื้อหา เช่น การนับความถี่ในการใช้คำหนึ่ง ๆ เป็นต้น

2.4 **ความเข้ม (Intensity)** เป็นหน่วยในการระบุจำนวนที่ใช้ในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมและทัศนคติที่ปรากฏในเนื้อหาของสาร แล้วจัดทำเป็นสเกล (Scale) เรียงลำดับข้อความที่แสดงความเข้มในเรื่องค่านิยมและทัศนคติ ในเรื่องที่มีแนวคิดหลักเดียวกันแต่มีการใช้คำและส่วนประกอบของประโยคต่างกัน ซึ่งจะใช้เป็นตัวชี้ถึงความเข้มที่ต่างกัน

วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

สรรพศรี วิชาชีวะ (2525) ได้สรุปขั้นตอนในการวิเคราะห์เนื้อหาหลังจากที่ทำความเข้าใจกับปัญหาที่จะศึกษา และกำหนดสมมติฐานได้ดังนี้ คือ

1. ศึกษางานที่ต้องการวิเคราะห์ในขั้นตอน กำหนดหรือสร้างกลุ่ม เพื่อการวิเคราะห์และหาดัชนี (Indicators) ที่เหมาะสมสำหรับแต่ละกลุ่มการวิเคราะห์และเหมาะสมกับเนื้อหา

2. กำหนดกลุ่มที่จะใช้แนวทางในการวิเคราะห์ เช่น ถ้าต้องการศึกษารูปแบบของการนำเสนอเนื้อหาจะวิเคราะห์ได้ตามกลุ่มต่อไปนี้ คือ รูปแบบและประเภทของงาน งานสื่อสาร รูปแบบของข้อความ และกลุ่มที่เกี่ยวกับอารมณ์

3. กำหนดดัชนีสำหรับแต่ละกลุ่ม จากกลุ่มกว้าง ๆ ที่จะวิเคราะห์ ผู้วิจัยจะหาดัชนีเป็นเครื่องชี้ว่าจะวิเคราะห์อะไร โดยผู้วิจัยต้องให้คำจำกัดความดัชนีที่กำหนดขึ้น ในการกำหนดกลุ่ม และกำหนดดัชนีขั้นตอนอาจจะสลับกันได้บางครั้ง ผู้วิจัยอาจจะสร้างดัชนีก่อนและหลังจากนั้นก็นำไปสร้างกลุ่มการวิเคราะห์

4. กำหนดหน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์ หน่วยของการวิเคราะห์ ได้แก่ คำ ประโยค ตัวละคร รายการ การวัดเนื้อที่-เวลา

5. วิเคราะห์เนื้อหาโดยการเปรียบเทียบหน่วยของการวิเคราะห์ให้ตรงกับดัชนีและกลุ่มเนื้อหาที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจะทำการแจกแจงความถี่ โดยการชั่งตวงคະແນน และนำผลมาวิเคราะห์ในเชิงปริมาณโดยการหาค่าร้อยละ

ประโยชน์ของการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์เนื้อหาสามารถใช้ประโยชน์ในการศึกษาแนวโน้มของเนื้อหาข่าวสารในสาขาวิชาต่าง ๆ มากมาย เช่น วารสารศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา ประวัติศาสตร์ ตลอดจนด้านเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น การวิเคราะห์เนื้อหาจะสะท้อนให้เห็นพัฒนาการของสาขาวิชาต่าง ๆ โดยอาศัยหลักเนื้อหาในแต่ละช่วงเวลาเป็นพื้นฐาน นอกจากนี้ยังอาจใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสืบค้น ทิศนคติ ความสนใจ ความเชื่อของบุคคล สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สภาพทางจิตวิทยา พฤติกรรม ตลอดจนความตั้งใจ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์เนื้อหานั้นมีข้อแตกต่างจากการวิจัยประเภทอื่น ๆ อยู่หลายประการ ได้แก่

1. การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นเทคนิคการวิจัยอย่างหนึ่งที่เกิดสภาวะที่ผู้ได้รับการวิจัยไม่รู้ตัว ทำให้เกิดความเป็นธรรมชาติของข้อมูลที่ได้รับ โดยเป็นผลมาจากการวิเคราะห์เนื้อหาที่ศึกษาจากสาร

2. การวิเคราะห์เนื้อหาสามารถนำมาใช้ได้กับข้อมูลที่ไม่มีโครงสร้างชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับเทคนิคการวิจัยแบบอื่น ๆ เช่น การออกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ ซึ่งจะมีลักษณะที่เป็นการกำหนดคำตอบให้กับผู้ตอบ ในขณะที่การวิเคราะห์เนื้อหานั้น ผู้วิจัยต้องสนใจข้อมูลทุกอย่างที่ส่งมาจากผู้ส่งสาร ซึ่งอาจประกอบด้วยภาษา และเหตุผล ทั้งนี้จะไม่มีลักษณะของข้อมูลที่ถูกกำหนดโครงสร้างมาก่อน

3. การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดความหมายของข้อมูลและเป็นกระบวนการทำให้ข้อมูลที่อยู่ในรูปของสัญลักษณ์ ซึ่งการวิจัยด้วยเทคนิคอื่น ๆ จะไม่สนใจในเรื่องการใช้ภาษา การใช้ถ้อยคำในการตอบ และไม่นำคำตอบดังกล่าวมาทำให้อยู่ในรูปของสัญลักษณ์

4. การวิเคราะห์เนื้อหาสามารถใช้ได้กับข้อมูลที่มีความกว้างมาก ในขณะที่การวิจัยแบบอื่นจะทำการศึกษาในวงแคบ เช่น ศึกษาเฉพาะกรณี แต่ทั้งนี้จะเป็นการศึกษาในเชิงลึก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร

เดิมการวิจัยทางการสื่อสารมักมุ่งเน้นไปที่ผู้ส่งสาร และผลของสื่อที่มีต่อผู้รับสาร นักวิจัยในยุคแรก ๆ จึงมองผู้รับสารในฐานะเป็นฝ่ายถูกป้อนข่าวสาร ต่อมาในระยะหลังได้มีผู้ศึกษาพบว่าผู้รับสารมิใช่ผู้ถูกกระทำ หรือถูกป้อนแต่ฝ่ายเดียว แต่ผู้รับสารมีบทบาทในการเลือกเปิดรับ มีบทบาทในการโต้ตอบข่าวสารต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันอยู่ตลอดเวลาเช่นกัน ดังนั้น ผู้รับสารจึงกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการสื่อสารที่นักนิเทศศาสตร์หันมาสนใจศึกษาเป็นอย่างมาก โดยมองว่าผู้รับสารคือ เป้าหมายสำคัญของการสื่อสาร ซึ่งในการสื่อสารแต่ละครั้งอาจวัดสัมฤทธิ์ผลได้จากผู้รับสาร ผู้รับสารจึงเป็นส่วนที่ทำให้กระบวนการสื่อสารครบถ้วนสมบูรณ์อย่างขาดไม่ได้

คลอสเช (Clauze, R. 1968 : 625-664) ได้แบ่งผู้รับสารออกเป็น 4 ประเภทด้วยกันตามลำดับความเข้มที่ได้รับสาร คือ

1. ประชาชนทั่วไป หรือประชาชนที่มีโอกาสได้รับสาร (Potential Receiver)
2. ประชาชนที่สื่อเข้าถึงจริง ๆ (Effective Receiver)
3. คนที่ได้รับสารที่ต้องการให้ได้รับ (Particular Message Receiver)
4. ผู้รับสารที่สารนั้น ๆ มีผลกระทบต่อ (Affected Receiver)

นอกจากผู้รับสารจะมีความสำคัญอย่างยิ่งแล้ว ข่าวสารก็ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชีวิตมนุษย์เช่นกัน มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องอาศัยการแลกเปลี่ยนข่าวสารซึ่งกันและกัน ข่าวสารจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ประกอบการตัดสินใจของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมนุษย์เกิดความไม่แน่ใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเท่าใด ความต้องการข่าวสารก็จะยิ่งเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น

ชาร์ล เค อัทคิน (Charles K. Atkin, 1973 : 208) กล่าวว่า บุคคลที่เปิดรับข่าวสารมากยิ่งขึ้นจะมีหูตากว้างไกล มีความรู้ ความเข้าใจในสภาพแวดล้อม และเป็นคนที่ทันสมัยต่อเหตุการณ์กว่าบุคคลที่เปิดรับข่าวสารน้อย

คอลิน เชอริ (Colin Cherry, 1978 : 30) กล่าวว่า การสื่อสารของมนุษย์จะทำเพื่อแบ่งปันข่าวสารกัน (An Act of Sharing) และการแบ่งปันข่าวสารระหว่างกันนี้จะก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจ และกิจกรรมที่ประสานสอดคล้องกัน

ดังนั้น เมื่อพิจารณาแนวความคิดของชาร์ลส์ อัทคิน และคอลลิน เซอร์รี่ นั้น อาจกล่าวได้ว่า เมื่อบุคคลมีการเปิดรับข่าวสารมากเท่าใด บุคคลนั้นก็จะมีความรู้ และความเข้าใจแหล่งสาร และมีการตัดสินใจและมีการทำกิจกรรมประสานสอดคล้องกันมากเท่านั้น ซึ่งนำมาเขียนแผนภูมิได้ดังนี้

แสดงผลของการเปิดรับข่าวสาร

ข่าวสาร -----ความรู้ความเข้าใจ ----- การทำกิจกรรมที่ประสานสอดคล้อง

โจเซฟ ที แคลปเปอร์ (Joseph T. Klapper, 1960 : 19-25) ได้กล่าวถึงกระบวนการการเลือกรับสาร (Selective Process) ซึ่งมีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. การเลือกรับหรือการเลือกใช้ (Selective Exposure)

ผู้รับสารจะเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ ตามความสนใจ และตามความต้องการของตน เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหา เป็นข้อมูล และเพื่อสนองความต้องการของตน ซึ่งประสบการณ์ พื้นฐานการเลี้ยงดูครอบครัว ความสนใจในรูปลักษณะ บุคลิกท่าทาง ลักษณะนิสัย วัฒนธรรม ความแตกต่างเหล่านี้ของแต่ละบุคคลมีส่วนในการที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกรับข่าวสาร

2. การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention)

ผู้รับสารนอกจากจะเลือกเปิดรับข่าวสารแล้ว ยังเลือกให้ความสนใจต่อข่าวสารที่ได้รับ ซึ่งสอดคล้องหรือเข้ากันได้กับทัศนคติ หรือความเชื่อดั้งเดิมของบุคคลนั้น ๆ ในขณะเดียวกัน ผู้รับสารก็พยายามหลีกเลี่ยงการรับข่าวสารที่ขัดต่อทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจและความเชื่อดั้งเดิมของตน ทั้งนี้เพราะการรับข่าวสารที่ไม่สอดคล้องกับความรู้สึกรู้สึกของเขา จะทำให้เขารู้สึกไม่พอใจ และสับสน

3. การเลือกรับรู้ และตีความหมาย (Selective Perception and Interpretation)

เมื่อผู้รับสารเปิดรับข่าวสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งแล้ว ผู้รับสารอาจมีการเลือกที่จะรับรู้และตีความหมายของสารที่ได้รับ ตามแต่ประสบการณ์ของแต่ละคน ผู้รับสารจะมีการตีความข่าวสารที่ได้รับมา ตามความเข้าใจของตนเอง หรือตามทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ และแรงจูงใจของตนในขณะนั้น

4. การเลือกจดจำ (Selective Retention)

ผู้รับสารจะเลือกจดจำเนื้อหาสาระของสารในส่วนที่ต้องการจำเข้าไว้เป็นประสบการณ์ โดยเลือกจดจำเฉพาะส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ ทัศนคติ และความเชื่อของตน ในขณะที่เดียวกันก็มักจะลืมข่าวสารที่ไม่ตรงกับความสนใจของตนเอง หรือเรื่องที่ขัดกับความคิดเห็นของตนเอง ดังนั้นการเลือกจดจำเนื้อหาของข่าวสารที่ได้รับ จึงเท่ากับเป็นการช่วยเสริมให้ทัศนคติ หรือความเชื่อดั้งเดิมของผู้รับสารมั่นคงยิ่งขึ้น และเปลี่ยนแปลงได้ยากขึ้น

เมอร์ริลล์ และโลลเวนสไตน์ (John C. Merrill and Ralph L. Lowenstein, 1977) ได้อธิบายถึงการเปิดรับข่าวสารว่าผู้รับสารแต่ละคนจะมีระดับการเปิดรับสื่อและข่าวสารที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่แตกต่างกันดังนี้

1. ความเหงา ซึ่งเป็นเหตุผลทางจิตวิทยาที่ว่าโดยปกติคนเราจะไม่ชอบอยู่ตามลำพัง เนื่องจากจะทำให้เกิดความรู้สึกสับสน วิตกกังวล หวาดกลัว และการเมินเฉยจากสังคม คนเราจึงต้องพยายามที่จะรวมกลุ่มหรือติดต่อกับบุคคลโดยตรง หรือการอยู่กับสื่อต่าง ๆ ซึ่งบางคนพอใจที่จะอยู่กับสื่อมวลชนมากกว่าสื่อบุคคลด้วยซ้ำ เพราะสื่อมวลชนเป็นเพื่อนแก้เหงาได้ดี ไม่สร้างแรงกดดันในการสนทนาหรือทางสังคมแก่ผู้รับ

2. ความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่าง ๆ ซึ่งถือว่าเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของมนุษย์ โดยปกติความอยากรู้อยากเห็นจะเริ่มจากสิ่งใกล้ตัวก่อน จนกระทั่งสิ่งที่อยู่ไกลตัวออกไปที่จะมีผลกระทบต่อตนเองทั้งทางตรงและทางอ้อมแล้ว มนุษย์ยังสนใจอยากรู้อยากเห็นสิ่งที่เกิดขึ้นในแง่ต่างๆ ด้วยรวมทั้งผลกระทบซึ่งอาจเกิดขึ้นกับตนเอง หรือบุคคลอื่นด้วย

3. ประโยชน์ใช้สอยของตน โดยพื้นฐานมนุษย์มีความเห็นแก่ตัว ดังนั้น ในฐานะที่เป็นผู้รับสาร จึงต้องการแสวงหาและใช้ข่าวสารบางอย่างที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง เพื่อเสริมบารมีของตนเอง เพื่อให้ได้รับความสะดวกสบาย หรือเพื่อความสนุกสนานบันเทิง ซึ่งข่าวสารเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ด้านใด ก็ล้วนแต่จะสามารถหาได้จากสื่อมวลชน วิลเบอร์ แชรรมม์ (Wilbur Schramm, 1954 : 3-26) ได้ให้หลักทั่วไปอันเป็นของการเลือกว่าคนย่อมจะเลือกสื่อที่ใช้ความพยายามน้อยที่สุด (Least Effort) และได้รับประโยชน์ตอบแทนดีที่สุด (Promise of Reward) โดยผู้รับสารมักจะแสวงหาข่าวสารที่มาสันนิษฐานความคิดเห็นที่มีอยู่ก่อนแล้ว (Preconceptions) รวมทั้งอคติของตนเองอย่างไม่รู้ตัวเสมอ ดังนั้น ผู้รับข่าวสารจึงแสวงหาข่าวสารที่สอดคล้องกับท่าทีทางจิตใจที่มีอยู่ก่อนหน้านั้นแล้ว (Predisposition) ข่าวสารที่แสวงหาจึงจะไม่เป็นข่าวสารที่ขัดแย้งกับความเชื่อของตน

4. ลักษณะเฉพาะของสื่อมวลชนโดยทั่วไป เนื่องจากสื่อมวลชนแต่ละอย่างมีลักษณะเฉพาะตัว ที่ผู้รับข่าวสารแต่ละคนแสวงหา และที่ได้ประโยชน์ไม่เหมือนกัน ดังนั้น ผู้รับข่าวสารแต่ละคนย่อมหันเข้าหาลักษณะเฉพาะบางอย่างจากสื่อเพื่อสนองความต้องการ และทำให้ตนเองเกิดความพึงพอใจ เช่น หนังสือพิมพ์ มีลักษณะเฉพาะที่สำคัญ คือ ให้ข่าวสารละเอียด ราคาถูก และสามารถติดตัวได้สะดวก เป็นสิ่งที่แสดงสถานภาพทางสังคม และเป็นการสัมผัสกับสังคมภายนอก ส่วนสื่อวิทยุและโทรทัศน์ ก็เป็นสื่อที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น สามารถปลดปล่อยอารมณ์ได้ดีที่สุด ทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจ

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความแตกต่างในการเลือกสรรข่าวสารของมนุษย์ โดยมีผู้เสนอไว้หลายแนวทาง ดังนี้

ไฟรด์สัน ไรเลย์ และฟลาวเวอร์แมน (Friedson Riley and Flowrman) มีความเห็นไว้สำหรับเหตุผลที่มนุษย์เลือกสนใจ หรือตั้งใจรับข่าวสารอย่างไรจากสื่อใดนั้น ว่าแรงจูงใจที่ต้องการเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในสังคม เป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดความสนใจในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ

วิลเลียม ดี บรูค (William D. Brooks, 1971 : 213-214 อ้างถึงในปรมะ สตะเวทิน, 2538 : 114) ได้กล่าวถึงลักษณะเฉพาะทางจิตวิทยาาระหว่างเพศชายและหญิง ซึ่งก่อให้เกิดความแตกต่างในการเลือกเปิดรับข่าวสารไว้ว่า ผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคมกำหนดบทบาท และกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน ผู้หญิงจึงมักจะเป็นคนที่มีจิตใจอ่อนไหวหรือเจ้าอารมณ์ (Emotional) โอนอ่อนผ่อนตาม (Submissive) และเป็นแม่บ้านแม่เรือน (Home-Oriented) ผู้หญิงจึงถูกชักจูงใจได้ง่ายกว่าผู้ชาย ในขณะที่ผู้ชายใช้เหตุผลมากกว่าและจดจำข่าวสารได้ดีกว่าผู้หญิง และความแตกต่างอีกอีกหนึ่งระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย ก็คือ ผู้หญิงมักจะโทษตัวเองเมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้น ในขณะที่ผู้ชายมักจะโทษคนอื่น หรืออุปสรรคอื่น ๆ แต่ไม่โทษตัวเอง

Brooks (1972 : 211-212 อ้างถึงในปรมะ สตะเวทิน, 2538 : 113) ยังได้กล่าวถึงลักษณะทางประชากรด้านอายุของผู้รับสารว่า อายุของผู้รับสารเป็นลักษณะประการหนึ่งที่เราสามารถใช้ในการวิเคราะห์ผู้รับสาร อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องความคิดและพฤติกรรม โดยทั่วไปแล้วคนที่มีอายุน้อยมักจะมีความคิดเสรีนิยมมากกว่า (More Liberal) คนที่มีอายุมาก ในขณะที่คนที่มีอายุมากมักจะมีความคิดอนุรักษนิยมมากกว่า (More Conservative) คนที่มีอายุน้อย นอกจากความแตกต่างในเรื่องความคิดแล้ว อายุยังเป็นสิ่งกำหนดความแตกต่าง

ในเรื่องความยากง่ายในการชักจูงใจด้วย นอกจากนี้กลุ่มคนที่มีอายุต่างกันลักษณะของการใช้สื่อมวลชนก็แตกต่างกัน คนที่มีอายุมากมักจะใช้สื่อมวลชนเพื่อแสวงหาข่าวสารหนัก ๆ มากกว่าเพื่อความบันเทิง

เบอร์กูน (Burgoon, 1974 : 64) และ River, Peterson and Jensen (1971 : 283 อ้างถึงในปรมะ สตะเวทิน, 2538 : 116-117) ได้กล่าวถึง การศึกษาหรือความรู้ (Knowledge) ว่าเป็นลักษณะอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร ดังนั้น คนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกัน ในยุคสมัยที่ต่างกัน ในระบบการศึกษาที่ต่างกัน ในสาขาวิชาที่ต่างกัน จึงย่อมมีความรู้สึกนึกคิด อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกันไป คนที่มีการศึกษาสูงหรือมีความรู้ดี จะได้เปรียบอย่างมากในการที่จะเป็นผู้รับสารที่ดี เพราะคนเหล่านี้มีความรู้กว้างขวางในหลายเรื่อง มีความเข้าใจศัพท์มาก และมีความเข้าใจสารได้ดี แต่คนเหล่านี้มักจะเป็นคนที่ไม่ค่อยเชื่ออะไรง่าย ๆ สารที่ไม่มีหลักฐาน หรือมีเหตุผลสนับสนุนเพียงพอ มักจะถูกโต้แย้งจากคนเหล่านี้ และโดยทั่วไปแล้วคนที่มีการศึกษาสูงมักจะใช้สื่อมวลชนมากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ

เดอเฟลอร์ (Defleur, 1966) ได้กล่าวถึงตัวแปรแทรก (Intervening Variables) ที่มีอิทธิพลในกระบวนการสื่อสารมวลชนระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร โดยเน้นให้เห็นว่าข่าวสารมิได้ไหลผ่านจากสื่อมวลชนถึงผู้รับสาร และเกิดผลโดยตรงทันที แต่มีปัจจัยบางอย่างเกี่ยวข้องกับตัวผู้รับสารแต่ละคน เช่น ปัจจัยทางจิตวิทยาและสังคมที่จะมีอิทธิพลต่อการรับข่าวสารนั้น ทำให้เกิดผลไม่เหมือนหรือไม่เป็นไปตามเจตคติของผู้ส่งสาร ทฤษฎีที่สำคัญของ Defleur เกี่ยวกับเรื่องนี้มีด้วยกัน 3 ทฤษฎี ดังนี้

1. ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences Theory) เป็นทฤษฎีที่ชี้ให้เห็นว่าผู้รับสารแต่ละคนนั้นมีความแตกต่างกันในทางจิตวิทยา เช่น ทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อ ทำให้ความสนใจในการเปิดรับข่าวสาร หรือตีความหมายข่าวสารจากสื่อมวลชนแตกต่างกัน หลักการพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีความแตกต่างระหว่างปัจเจกบุคคล มีดังนี้

- มนุษย์เรามีความแตกต่างกันมากในองค์ประกอบทางจิตวิทยาส่วนบุคคล
- ความแตกต่างนี้มีบางส่วนมาจากลักษณะแตกต่างทางชีวภาคหรือทางร่างกายของแต่ละบุคคล แต่ส่วนใหญ่แล้วจะมาจากความแตกต่างที่เกิดจากการเรียนรู้
- มนุษย์ซึ่งถูกชูปเลี้ยงภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ จะเปิดรับความคิดเห็นแตกต่างกันไป
- การเรียนรู้สิ่งแวดล้อมทำให้เกิดทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อที่รวมเป็นลักษณะทางจิตวิทยาส่วนบุคคลที่แตกต่างกันไป

ความแตกต่างดังกล่าวนี้ได้กลายเป็นสภาวะเงื่อนไข (Conditioning) ที่กำหนดการรับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชน

2. ทฤษฎีกลุ่มสังคม (Social Categories Theory) ทฤษฎีนี้กล่าวไว้ว่า บุคคลที่มีลักษณะทางสังคมคล้ายกัน จะแสดงพฤติกรรมการสื่อสารคล้ายคลึงกัน พฤติกรรมการสื่อสารนี้ได้แก่ การเปิดรับสื่อ ความพอใจในสื่อ และอุปนิสัยการใช้สื่อร่วมกัน เป็นต้น สำหรับลักษณะทางสังคมที่สำคัญนั้น ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ชาติพันธุ์ ศาสนา อายุ เพศ ภูมิภาค ฯลฯ

3. ทฤษฎีความสัมพันธ์ทางสังคม (The Social Relations Theory) เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้รับสารกับบุคคลอื่น ในสังคมในลักษณะของกลุ่มปฐมภูมิ หรือกลุ่มทุติยภูมิ โดยกลุ่มปฐมภูมิซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในหมู่เพื่อนสนิท เพื่อนร่วมงานหรือในครอบครัว และวงศาคนญาติจะมีอิทธิพลต่อผู้รับสารมากกว่ากลุ่มทุติยภูมิ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความใกล้ชิดน้อยกว่า ข่าวสารต่างๆ ที่ได้รับจากสื่อมวลชนมักจะถูกรับรู้หรือตีความโดยมีอิทธิพลของกลุ่มหรือบุคคลในกลุ่มเข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ เช่น การที่ปัจเจกบุคคลจะเชื่อข่าวสารจากโฆษณาใดหรือไม่นั้น มักจะได้รับอิทธิพลจากการปรึกษาหารือไต่ถามเพื่อนฝูงหรือผู้ใกล้ชิด อิทธิพลที่มีต่อการรับรู้ข่าวสารในลักษณะนี้เราเรียกว่า “อิทธิพลของบุคคล” (Personal Influence)

ปรมะ สตะเวทิน (2538 : 91) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของสังคมในระดับกลุ่มปฐมภูมิที่มีต่อทัศนคติ ค่านิยม ตลอดจนพฤติกรรมของบุคคลไว้ว่ากลุ่มปฐมภูมิ (Primary Groups) เป็นกลุ่มซึ่งเกิดจากการรวมตัวของคนที่มีความใกล้ชิด และคุ้นเคยกัน มีขนาดของสมาชิกไม่มากนัก โดยปกติไม่เกิน 12 คน ตัวอย่างของกลุ่มปฐมภูมิ ได้แก่ ครอบครัว เพื่อนบ้าน เพื่อนสนิทในที่ทำงาน หรือโรงเรียน เป็นต้น ความสัมพันธ์ของบุคคลกับกลุ่มปฐมภูมิต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมต่าง ๆ รวมทั้งพฤติกรรมในการสื่อสารของคนด้วย สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะการมีความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องระหว่างสมาชิกของกลุ่ม ทำให้สมาชิกของกลุ่มมีประสบการณ์ร่วมกันจากการติดต่อสัมพันธ์กันเป็นประจำ ทำให้คนเรียนรู้ความคิดพื้นฐาน (Basic Ideas) และความเชื่อ (Beliefs) ประสบการณ์และค่านิยม (Values) เหล่านี้กำหนดการรับรู้ของคน (What he perceives and how he perceives it)

วิลเบอร์ แชรรมม์ (Wilbur Schramm, 1973) ให้ความเห็นว่าพฤติกรรมการเลือกรับข่าวสารยังมีองค์ประกอบที่มีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการเลือกรับข่าวสารของผู้รับสารอีก ได้แก่

1. ประสบการณ์ทำให้ผู้รับสารแสวงหาข่าวสารแตกต่างกัน
2. การประเมินสาระประโยชน์ของข่าวสาร ผู้รับสารจะแสวงหาข่าวสารเพื่อสนองจุดประสงค์ของตนอย่างใดอย่างหนึ่ง
3. ภูมิหลังที่แตกต่างกันทำให้มีความสนใจแตกต่างกัน
4. การศึกษา และสภาพแวดล้อม ทำให้มีพฤติกรรมแตกต่างกันในการเลือกรับสื่อ และเนื้อหาข่าวสาร
5. ความสามารถของสภาพร่างกายและจิตใจในการรับข่าวสาร ทำให้มีพฤติกรรมการรับข่าวสารที่แตกต่างกัน
6. บุคลิกภาพมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ การโน้มน้าวใจและพฤติกรรมของผู้รับสาร
7. สภาพทางอารมณ์ของผู้รับสาร จะทำให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายของข่าวสาร หรืออาจเป็นอุปสรรคของความเข้าใจความหมายของข่าวสารก็ได้
8. ทัศนคติเป็นตัวกำหนดท่าทีของการรับ และการตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือข่าวสารที่ได้พบ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้

แพทริก เมเรดิท (Patrick Meredith, 1961 : 10) กล่าวว่า ความรู้จำเป็นต้องมีองค์ประกอบ 2 ประการ คือ ความเข้าใจ (Understanding) และการคงอยู่ (Retaining) เพราะความรู้ หมายถึง ความสามารถจดจำได้ในบางสิ่งบางอย่างที่เราเข้าใจมาแล้ว

เบนจามิน เอส บลูม (Bloom, 1967 : 271) กล่าวว่า ความรู้ เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะเรื่อง หรือเรื่องทั่ว ๆ ไป สถานการณ์ กระบวนการ วิธีต่าง ๆ โดยเน้นความจำ

คาร์เตอร์ วี กู๊ด (Good, 1973) ได้ให้ความหมายของความรู้ไว้ว่า ความรู้เป็นข้อเท็จจริง (Facts) ความจริง (Truth) กฎเกณฑ์ และข้อมูลต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้รวบรวมไว้จากประสบการณ์ต่าง ๆ

เบอร์กูน (Bergoon, 1974) และริเวอร์, ปีเตอร์สัน และเจนเซ็น (River, Peterson and Jensen, 1971 อ้างถึงในปรมะ สตะเวทิน, 2540 : 116-117) กล่าวถึงการศึกษาหรือความรู้ว่าเป็นลักษณะอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร ดังนั้น คนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกัน ในยุคสมัยที่ต่างกัน ในระบบการศึกษาที่ต่างกัน ในสาขาวิชาที่ต่างกัน จึงย่อมมีความรู้สึกนึกคิด อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกันไป คนที่มีการศึกษาสูง หรือมีความรู้ดีจะได้เปรียบอย่างมากในการเป็นผู้รับสารที่ดี เพราะคนเหล่านี้มีความรู้กว้างขวางในหลายเรื่อง มีความเข้าใจ ศัพท์มาก และมีความความเข้าใจสารได้ดี

ประพาเพ็ญ สุวรรณ (2526) กล่าวว่า ความรู้เป็นพฤติกรรมขั้นต้น ซึ่งผู้เรียนเพียงแต่จำได้อาจโดยการนึก การมอง การได้ยิน จำได้ ความรู้ในขั้นนี้ได้แก่ความรู้เกี่ยวกับความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ วิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นต้น

วิชัย วงศ์ใหญ่ (2533) กล่าวว่าความรู้ เป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนสามารถจำได้ หรือระลึกโดยการมอง ได้ยิน จำได้ ความรู้ในที่นี้คือข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ คำจำกัดความ เป็นต้น

สุรพงษ์ ไสธนะเสถียร (2533) ได้กล่าวถึงความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมไว้ดังนี้

ความรู้ (Knowledge) ในที่นี้เป็นการรับรู้เบื้องต้น ซึ่งบุคคลส่วนมากจะได้รับผ่านประสบการณ์ โดยการเรียนรู้จากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า (S-R) แล้วจัดระบบเป็นโครงสร้างของความรู้ที่ผสมผสานระหว่างความจำ (ข้อมูล) กับสภาพจิตวิทยา ด้วยเหตุนี้ ความรู้จึงเป็นความจำที่เลือกสรร ซึ่งสอดคล้องกับสภาพจิตใจของตนเอง ความรู้จึงเป็นกระบวนการภายใน อย่างไรก็ตาม ความรู้ก็อาจส่งผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกของมนุษย์ได้ต่อไป ผลกระทบที่มีต่อผู้รับสารเชิงความรู้ในทฤษฎีการสื่อสารนั้น อาจปรากฏได้จากสาเหตุ 5 รูปแบบ คือ

1. การตอบข้อสงสัย (Ambiguity Resolution) การสื่อสารมักจะทำให้เกิดความสับสนให้สมาชิกในสังคม ผู้รับสารจึงมักแสวงหาสารสนเทศ โดยการอาศัยสื่อทั้งหลาย เพื่อตอบข้อสงสัยและความสับสนของตน

2. การสร้างทัศนคติ (Attitude Formation) ผลกระทบเชิงความรู้ต่อการปลูกฝังทัศนคตินั้นส่วนมากนิยมใช้กับสารสนเทศที่เป็นนวัตกรรม เพื่อสร้างทัศนคติให้คนยอมรับการแพร่ นวัตกรรมนั้นๆ ในฐานะความรู้

3. **การกำหนดวาระ (Agenda Setting)** เป็นผลกระทบเชิงความรู้ที่สื่อกระจายออกไป เพื่อให้ประชาชนตระหนัก และผูกพันกับประเด็นวาระที่สื่อกำหนดขึ้น หากตรงกับภูมิหลังของปัจเจกชน และค่านิยมของสังคมแล้ว ผู้รับสารก็จะเลือกรับสารสนเทศนั้น

4. **การพอกพูนระบบความเชื่อ (Expansion of the Belief System)** การสื่อสารสังคมมักจะกระจายความเชื่อ ค่านิยม และอุดมการณ์ด้านต่าง ๆ ไปสู่ประชาชน จึงทำให้ผู้รับสารทราบระบบความเชื่อที่หลากหลาย และลึกซึ้งไว้ในความเชื่อของตนมากขึ้นไปเรื่อย ๆ

5. **การรู้แจ้งต่อค่านิยม (Value Clarification)** ความขัดแย้งในเรื่องค่านิยม และอุดมการณ์เป็นภาวะปกติของสังคม สื่อมวลชนที่นำเสนอข้อเท็จจริงในประเด็นเหล่านี้ ย่อมทำให้ผู้รับสารเข้าใจถึงค่านิยมเหล่านั้นชัดเจนยิ่งขึ้น

ระดับความรู้

เกตินี จุฑาวิจิตร (2540) ได้จำแนกระดับความรู้ ออกเป็น 6 ระดับดังนี้

1. **ระดับที่ระลึกได้ (Recall)** หมายถึง การเรียนรู้ในลักษณะที่จดจำเรื่องเฉพาะวิธีปฏิบัติ กระบวนการ และแบบแผนได้ ความสำเร็จในระดับนี้คือความสามารถในการดึงข้อมูลจากความจำออกมาได้

2. **ระดับที่รวบรวมสาระสำคัญได้ (Comprehension)** หมายความว่า บุคคลสามารถทำบางสิ่งบางอย่างได้มากกว่าการจดจำเนื้อหาที่ได้รับ เช่น สามารถเขียนข้อความเหล่านั้นด้วยถ้อยคำของตนเองได้ สามารถแสดงให้เห็นได้ด้วยภาพ ให้ความหมายที่ลึกซึ้ง แปลความและเปรียบเทียบความคิดอื่น ๆ หรือคาดคะเนผลที่เกิดขึ้นต่อไปได้

3. **ระดับการนำไปใช้ (Application)** เป็นความสามารถที่จะนำข้อเท็จจริงและความคิดที่เป็นนามธรรม ไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

4. **ระดับการวิเคราะห์ (Analysis)** สามารถใช้ความคิดในรูปของการนำความคิดมาแยกเป็นส่วน เป็นประเภท หรือนำข้อมูลมาประกอบกันเพื่อการปฏิบัติของตนเอง

5. **ระดับการสังเคราะห์ (Synthesis)** คือ การนำข้อมูลและแนวความคิดมาประกอบกัน แล้วนำไปสู่การสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นสิ่งใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม

6. ระดับการประเมินผล (Evaluation) คือ การวินิจฉัย หรือการตีราคาอย่างมีหลักเกณฑ์เป็นการตัดสินใจว่าสิ่งใดดี หรือไม่ดีอย่างไร โดยใช้หลักเกณฑ์ที่เชื่อถือได้

อย่างไรก็ตาม การเกิดความรู้ไม่ว่าระดับใดก็ตามย่อมมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ซึ่งเชื่อมโยงกับการเปิดรับข่าวสารของบุคคลนั่นเอง และสิ่งที่จะเกิดตามมาคือ ทักษะคิด และความคิดเห็นในลักษณะต่าง ๆ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ

ความหมายของทัศนคติ

ทัศนคติ (Attitude) เป็นแนวคิดที่มีความสำคัญมากแนวหนึ่งทางจิตวิทยาสังคมและการสื่อสาร คำว่าทัศนคตินั้นมีการใช้กันอย่างแพร่หลาย ซึ่งนักจิตวิทยา และนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า “ทัศนคติ” ไว้มากมายดังนี้

กรอส และนิแมน (Gross and Niman, 1953) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นผลสะท้อนที่แสดงออกโดยพฤติกรรมและความเชื่อที่สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตในสังคม

คาร์เตอร์ วี กูดส์ (Cater V. Good, 1963) กล่าวว่า ทัศนคติ คือ ความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ที่จะเป็นการสนับสนุนหรือต่อต้านสถานการณ์บางอย่าง บุคคลหรือสิ่งใด ๆ

นอร์มัน แอล มัน (Norman L. Mun, 1971) ให้คำจำกัดความว่า ทัศนคติ คือ ความรู้สึกและความคิดเห็นที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล สถานการณ์ สถาบัน และข้อเสนอใด ๆ ในทางที่จะยอมรับหรือปฏิเสธ ซึ่งมีผลทำให้บุคคลพร้อมที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้วยพฤติกรรมอย่างเดียวกันตลอด

โรเจอร์ส (Rogers, 1978) ได้กล่าวถึงทัศนคติว่าเป็นดัชนีว่าบุคคลนั้นคิดและรู้สึกอย่างไรกับคนรอบข้าง วัตถุและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสถานการณ์ต่าง ๆ โดยทัศนคตินั้นมีรากฐานมาจากความเชื่อที่อาจส่งผลถึงพฤติกรรมในอนาคตได้ ทัศนคติจึงเป็นมิติของการประเมินเพื่อแสดงว่าชอบหรือไม่ชอบต่อประเด็นหนึ่ง ๆ ซึ่งถือเป็นการสื่อสารภายในบุคคลที่เป็นผลกระทบมาจากการรับสาร อันจะมีผลต่อพฤติกรรมต่อไป

เทอร์สโตน (Turstone, 1969) กล่าวว่า ทักษะคิดเป็นผลรวมทั้งหมดของมนุษย์เกี่ยวกับความรู้สึก อคติ ความคิด ความกลัวต่อบางสิ่งบางอย่าง การแสดงออกทางการพูดเป็นความคิด และเป็นสัญลักษณ์ของทักษะคิด ดังนั้น ถ้าเราอยากจะวัดทักษะคิด เราสามารถทำได้โดยวัดความคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เป็นระดับความมากน้อยของความรู้สึกในด้านบวก และด้านลบที่มีต่อสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นอะไรก็ได้หลายอย่าง เป็นต้นว่า สิ่งของ บุคคล บทความ องค์การ ความคิด ฯลฯ ของความรู้สึกเหล่านี้ ผู้รู้สึกสามารถบอกความแตกต่างว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

องค์ประกอบของทักษะคิด

ซิมบาโด และเอบบีเซน (Zimbardo and Ebbeson, 1970) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของทักษะคิดว่ามี 3 ประการคือ

1. **องค์ประกอบด้านความรู้ ความนึกคิด (The Cognitive Component)** เป็นสิ่งที่เป็นความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ทั่วไป ทั้งสิ่งที่ชอบและไม่ชอบ หากบุคคลมีความรู้หรือมีความคิดว่าสิ่งใดดี ก็มักจะมีทักษะคิดที่ดีต่อสิ่งนั้น หากมีความรู้มาก่อนว่าสิ่งใดไม่ดี ก็จะมีทักษะคิดที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น

2. **องค์ประกอบด้านความรู้สึก (The Affective Component)** เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งมีผลแตกต่างกันไปตามบุคลิกภาพของคนนั้น เป็นลักษณะที่เป็นค่านิยมของแต่ละบุคคล เป็นตัวเร้าความคิดอีกทอดหนึ่ง ถ้าหากบุคคลมีภาวะความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดี ก็จะแสดงออกมาในขณะที่คิดถึงสิ่งนั้นออกมา ในลักษณะที่แตกต่างกันไป เช่น ความรู้สึกในด้านบวก เรียกว่า “Positive Affective Component” ก็จะมีความรู้สึกในด้านบวกเป็นไปในทางที่ดี ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่มีความรู้สึกในด้านลบ เรียกว่า “Negative Affective Component” ก็จะมีความรู้สึกในด้านลบเป็นไปในทางที่ไม่ดี

3. **องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (The Behavior Component)** คือ การแสดงออกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบด้านความรู้ ความคิด และความรู้สึก

คุณลักษณะของทัศนคติ

มนุษย์จะมีกลไกอันหนึ่งที่จะทำการประเมินทุกสิ่งทุกอย่างตลอดเวลา โดยมนุษย์จะมีระเบียบของแนวความคิดและความเชื่อต่อทุกสิ่งเป็นไปในทางหนึ่งทางใดในสองทางเสมอ คือ ดีและไม่ดี ชอบและไม่ชอบ รักและเกลียด กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ คนทุกคนในโลกนี้จะไม่มีการเฉยที่มีใจเป็นกลาง และเห็นทุกอย่างเหมือนกัน เพราะทุกคนมีสิ่งจูงใจและอารมณ์แตกต่างกัน คุณลักษณะของทัศนคติอาจสรุปได้ดังนี้

1. ทัศนคติเป็นสิ่งที่อยู่ภายใน กล่าวคือ เป็นเรื่องของระเบียบความนึกคิดที่เกิดขึ้นภายในของแต่ละคน

2. ทัศนคติจะมีใช้สิ่งที่มีมาแต่กำเนิด ตรงกันข้ามทัศนคติจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ที่ตนได้เกี่ยวข้องอยู่ด้วยในภายนอก และทัศนคติจะก่อตัวจากการประเมินหลังจากที่ได้เกี่ยวข้องกับสิ่งภายนอกดังกล่าวแล้ว ซึ่งแสดงว่าทัศนคติที่มีอยู่จะเป็นผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้จากการที่บุคคลนั้น ๆ ได้เกี่ยวข้องกับคนอื่น ๆ

ปัจจัยที่มีผลในการกำกับเป็นทัศนคติดังกล่าวนั้น ส่วนสำคัญมักเกิดจากอิทธิพลของกลุ่มที่เกี่ยวข้องด้วยที่บุคคลนั้น ๆ ได้รับข่าวสารข้อมูลมา กลุ่มที่สำคัญ คือ กลุ่มครอบครัวและเพื่อนร่วมงาน หรือกลุ่มทางสังคมที่ได้ไปเกี่ยวข้องด้วย นอกจากนี้ ทัศนคดียังขึ้นอยู่กับบุคลิกลักษณะท่าทาง ซึ่งเป็นผลของการเรียนรู้ที่ได้จากการปฏิบัติต่อโลกภายนอกอีกด้วย

3. ทัศนคติจะมีลักษณะมั่นคงถาวร กล่าวคือ ภายหลังจากที่ทัศนคติได้ก่อตัวขึ้นมาแล้ว ทัศนคติดังกล่าวจะไม่เป็นภาวะที่เกิดขึ้นเป็นการชั่วคราว หากแต่จะมีความมั่นคงถาวรตามสมควรและไม่เปลี่ยนแปลงในทันทีทันใดที่ได้รับตัวกระตุ้นที่แตกต่างไป ทั้งนี้เพราะทัศนคติที่ก่อตัวขึ้นนั้น จะมีกระบวนการการคิดวิเคราะห์ ประเมิน และสรุปจัดระเบียบเป็นความเชื่อ การเปลี่ยนแปลงก็ย่อมต้องใช้เวลาเพื่อปรับตามกระบวนการดังกล่าวด้วย

4. ทัศนคติจะมีความหมายอิงถึงตัวบุคคลและสิ่งของเสมอ ความหมายในที่นี้คือ ทัศนคติจะมีใช้เกิดขึ้นมาได้เองจากภายใน หากแต่เป็นสิ่งที่ก่อตัว หรือเรียนรู้เอามาจากสิ่งที่มีตัวตนที่อ้างอิงถึงได้ สิ่งที่ใช้อ้างอิงเพื่อการสร้างทัศนคติอาจจะเป็นตัวบุคคล กลุ่มคน สถาบัน สิ่งของ ค่านิยม เรื่องราวทางสังคม หรือแม้แต่ความนึกคิดต่าง ๆ

ประเภทของทัศนคติ

ชวณะ ภวานนท์ (2527) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลสามารถแสดงทัศนคติออกได้ 3 ประเภทคือ

1. **ทัศนคติทางเชิงบวก หรือที่ดี** เป็นทัศนคติที่ชักนำให้บุคคลแสดงออกถึงความรู้สึกหรืออารมณ์จากสภาพจิตใจ ได้ตอบในด้านดีต่อบุคคลอื่น หรือเรื่องราวใดเรื่องราวหนึ่ง รวมทั้งหน่วยงาน องค์กร สถาบัน และการดำเนินกิจการขององค์กรและอื่น ๆ

2. **ทัศนคติทางเชิงลบ หรือไม่ดี** คือ ทัศนคติที่สร้างความรู้สึกเป็นไปในทางเสื่อมเสีย ไม่ได้รับความเชื่อถือหรือไว้วางใจ อาจมีความเคลือบแคลงระแวงสงสัย รวมถึงเกลียดชังต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เรื่องราว หรือปัญหาใดปัญหาหนึ่ง หรือหน่วยงาน องค์กร สถาบัน และการดำเนินกิจการขององค์กรและอื่น ๆ

3. **ทัศนคติที่บุคคลไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องราว หรือปัญหาใดปัญหาหนึ่ง หรือ**ต่อบุคคล หน่วยงาน สถาบัน องค์กรและอื่น ๆ โดยสิ้นเชิง

ทัศนคติทั้ง 3 ประเภทนี้ บุคคลอาจจะมีเพียงประเภทเดียว หรือหลายประเภทรวมกันก็ได้ ขึ้นอยู่กับความมั่นคงในเรื่องราวความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิด หรือค่านิยมอื่น ๆ ที่มีต่อบุคคล สิ่งของการกระทำ หรือสถานการณ์ เป็นต้น ยิ่งถ้าทัศนคติของบุคคลแต่ละคนถูกกระตุ้นให้แสดงออกมาในรูปของความเห็นร่วมกันก็จะเปลี่ยนเป็น “สาธารณมติ” ไป

หน้าที่หรือกลไกของทัศนคติ

ทัศนคติจะทำหน้าที่กลไกที่สำคัญ 4 ประการดังนี้ คือ (แดลเนียล แคทซ์ Daniel Katz, 1960)

1. **เพื่อใช้ในการปรับตัว (Adjustment)** หมายความว่า ตัวบุคคลทุกคนจะอาศัยทัศนคติเป็นเครื่องยึดถือสำหรับการปรับพฤติกรรมของตนให้เป็นไปในทางที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตน สูงที่สุด และให้มีผลเสียน้อยที่สุด ดังนั้นทัศนคติจึงสามารถเป็นกลไกที่จะสะท้อนให้เห็นถึงเป้าหมายที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของเขา และด้วยสิ่งเหล่านี้เองที่จะทำให้แนวโน้มของพฤติกรรมเป็นไปในทางที่ต้องการมากที่สุด

2. **เพื่อการป้องกันตัว (Ego-Defensive)** โดยปกติในทุกขณะ คนทั่วไปมักจะมีแนวโน้มที่จะไม่ยอมรับความจริงในสิ่งซึ่งเป็นที่ขัดแย้งกับความนึกคิดของตน (Self-Image) ดังนั้นทัศนคติจึงสามารถสะท้อนออกมาเป็นกลไกที่ป้องกันตัว โดยการแสดงออกเป็นความรู้สึกถูกเหยียดหยาม

หรือตัดสินใจในทาคอนอื่น และขณะเดียวกันก็จะยกตนเองให้สูงกว่าด้วยการมีทัศนคติที่ถือว่าตนนั้นเหนือกว่าผู้อื่น

3. **เพื่อการแสดงความหมายของค่านิยม (Value Expressive)** ทัศนคตินั้นเป็นส่วนหนึ่งของค่านิยมต่าง ๆ และด้วยทัศนคตินี้เองที่จะใช้สำหรับสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมต่าง ๆ ในลักษณะที่จำเพาะเจาะจงยิ่งขึ้น ดังนั้นทัศนคติจึงสามารถใช้สำหรับอธิบาย และบรรยายความเกี่ยวกับค่านิยมต่าง ๆ ได้

4. **เพื่อเป็นตัวจัดระเบียบเป็นความรู้ (Knowledge)** ทัศนคติจะเป็นมาตรฐานที่ตัวบุคคลจะสามารถใช้ประเมินและทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมที่มีอยู่รอบตัวเรา ด้วยกลไกดังกล่าวนี้เองที่ทำให้ตัวบุคคลสามารถรู้ และเข้าใจถึงระบบ และระเบียบของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเขาได้

การพิจารณาในแง่นี้ ทัศนคติจะเป็นมาตรฐานเพื่อเปรียบเทียบ หรือเป็นขอบเขตแนวทางสำหรับที่จะใช้อ้างอิงถึงเพื่อสำหรับหาทางเข้าใจ ค้นหาความหมาย ขยายความให้เห็นข้อแตกต่าง ตรวจสอบดูความผิดปกติ และแม้แต่เพื่อเสริมสร้างให้การรับรู้ และเข้าใจเรื่องนั้น ๆ ละเอียดยิ่งขึ้นต่อไปอีก

การเกิดของทัศนคติ (Attitude Formation)

เรนซิส ไลเคิร์ต (Rensis Likert, อ้างในดาวรรณ ศรีสุกใส, 2542) ได้ศึกษาการเกิดทัศนคติของตนเอง ซึ่งเป็นผลการศึกษาที่เน้นถึงการเกิดทัศนคติตามหลักวิชาการด้านการสื่อสาร โดยเฉพาะ โดยได้ข้อสรุปข้อศึกษาไว้ว่า ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดมาจากการเรียนรู้ (Learning) จากแหล่งทัศนคติ (Source of Attitude) ต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมาย อย่างไรก็ตามแหล่งที่ทำให้คนเกิดทัศนคติที่สำคัญคือ

1. **ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experience)** เมื่อบุคคลมีประสบการณ์เฉพาะอย่างต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดีและไม่ดี จะทำให้เขาเกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นไปตามทิศทางที่เคยมีประสบการณ์มาก่อน เช่น นาย ก. เคยพูดกับนาย ข. ด้วยไมตรีที่ดี ก็จะทำให้ นาย ก. รู้สึกชอบ หรือมีทัศนคติที่ดีต่อกับนาย ข. เป็นต้น

2. **การติดต่อสื่อสารจากบุคคลอื่น (Communication from Others)** การได้รับการติดต่อสื่อสารจากบุคคลอื่น จะทำให้เกิดทัศนคติจากการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ จากผู้อื่นได้ เช่น เด็กที่เคยได้รับการสั่งสอนจากผู้ใหญ่ว่าทำอย่างนี้ดี อย่างนั้นไม่ดี ก็จะทำให้เด็กมีทัศนคติต่อการกระทำต่าง ๆ ตามที่ได้รับทราบมา

3. **สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (Models)** การเลียนแบบผู้อื่นทำให้เกิดทัศนคติขึ้นได้ เช่น เด็กมีความเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ เมื่อเห็นว่า พ่อแม่ แสดงท่าไม่ชอบสิ่งใดก็ตาม เด็กจะเลียนแบบ คือ ไม่ชอบสิ่งนั้นไปด้วย

4. **ความเกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institutional Factors)** ทัศนคติของบุคคลหลายอย่างเกิดขึ้น เนื่องจากความเกี่ยวข้องกับสถาบัน เช่น โรงเรียน วัด หน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งสถาบันเหล่านี้จะเป็นแหล่งที่มา และสนับสนุนให้คนเกิดทัศนคติบางอย่างขึ้นได้

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้บุคคลต้องเผชิญกับปัญหา เหตุการณ์ต่าง ๆ มากมาย บางคนเปลี่ยนทัศนคติได้ง่าย ในขณะที่บางคนเปลี่ยนได้ยาก เพราะทัศนคติของคนเมื่อเกิดขึ้นแล้ว แม้จะคงทนแต่ก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ การรับข่าวสารทำให้เกิดการยอมรับในสิ่งใหม่ แต่จะต้องมีความสัมพันธ์กับบุคคลนั้น ๆ

ซิมบาโด เอบบีเซน และมาร์ช (Zimbardo Ebbesen and Marlach, 1977) ได้กล่าวไว้ว่า ทัศนคติของบุคคลสามารถถูกทำให้เปลี่ยนแปลงได้หลายวิธี อาจจะเป็นโดยวิธีที่บุคคลได้รับข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งข่าวสารเหล่านี้อาจจะมาจากบุคคลอื่น หรือมาจากสื่อมวลชนต่าง ๆ ข่าวสารนี้จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบของทัศนคติในส่วนของความรู้ หรือความคิด (The Cognitive Component) และเมื่อองค์ประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป องค์ประกอบส่วนอื่นจะมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นกัน คือ เมื่อองค์ประกอบทางด้านความรู้ หรือความคิดเปลี่ยนแปลง ก็จะมีแนวโน้มทำให้องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (The Affective Component) และองค์ประกอบด้านพฤติกรรม (The Behavior Component) เปลี่ยนแปลงไปด้วย

แมคไกวร์ (W.J. Mcquire, 1969) ได้อธิบายขั้นตอนของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติว่ามีอยู่ 5 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

1. *ความใส่ใจ (Attention)* เป็นกระบวนการขั้นแรกสุดที่จะทำให้คนเราเริ่มรับรู้ในข้อความหรือความเห็นใหม่ ๆ คนเราวันหนึ่ง ๆ แม้จะสัมผัสกับสื่อมวลชนมากมาย เช่น ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ แต่สิ่งที่สนใจจริง ๆ นั้น มีน้อยมาก ดังนั้น การสื่อสารที่จะเปลี่ยนทัศนคติคนได้จึงต้องมีคุณสมบัติลำดับที่หนึ่งก็คือ น่าสนใจ

5. *ความเข้าใจ (Comprehension)* การสื่อสารที่ใช้ภาษาหรือสิ่งที่ก่อให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย ก็สามารถชักจูงได้ง่าย

6. *การยอมรับ (Yielding)* อาจเป็นไปได้โดยการคล้อยตาม หรือเป็นไปได้โดยกระบวนการที่บุคคลค่อย ๆ ดูซึมเอาความคิด หรือแบบอย่างของคนที่ตนเชื่อถือ ศรัทธาเข้ามาไว้ในตัว

4. *ความจำ (Retention)* เป็นตัวกำหนดความคงทนของทัศนคติ เพราะถ้าเขาประทับใจ และเห็นว่าเรื่องนั้นมีความสำคัญต่อเขา คนเราก็ยอมจะจดจำได้นาน ดังนั้น การเลือกใช้สื่อ จึงมีความสำคัญด้วย

5. *การกระทำ (Action)* เมื่อขั้นตอนอื่น ๆ พร้อมแล้ว ขั้นสุดท้ายก็คือการปฏิบัติไปตามทัศนคติใหม่ที่ตนเชื่อถือ

จุมพล รอดคำดี (2532) กล่าวว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติมีอยู่ 3 ระดับ คือ

1. การเปลี่ยนแปลงความคิด สิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ จะมาจากข้อมูลข่าวสารใหม่ ซึ่งอาจจะมาจากสื่อมวลชน หรือบุคคลอื่น ๆ

2. การเปลี่ยนแปลงความรู้สึก การเปลี่ยนแปลงในระดับนี้จะมาจากประสบการณ์ หรือความประทับใจ หรือสิ่งที่ทำให้เกิดความสะเทือนใจ

3. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่งไปมีผลต่อบุคคล ทำให้ต้องปรับพฤติกรรมเดิมเสียใหม่

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มีส่วนเกี่ยวข้องกันโดยตรง ถ้าความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมถูกกระทบในระดับใดก็ตาม จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติทั้งสิ้น นอกจากนี้ องค์ประกอบต่าง ๆ ในกระบวนการสื่อสาร เช่น คุณสมบัติของผู้ส่งสารและผู้รับสาร ลักษณะของข่าวสาร ตลอดจนช่องทางในการสื่อสาร ล้วนแล้วแต่มีผลกระทบต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ทั้งสิ้น

เฮอริเบิร์ต ซี เคลแมน (Herbert C. Kelman) ได้เสนอปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลคือ

1. การยินยอม (Compliance) จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับอิทธิพลของผู้อื่น เพราะต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อตนในทางที่ต้องการ
2. การลอกเลียนแบบ (Identification) จะเกิดขึ้นจากการที่บุคคลยอมรับอิทธิพลของบุคคลอื่น เพราะต้องการสร้างพฤติกรรมของตนขึ้นให้เหมือนกับบุคคลในสังคม
3. การที่บุคคลยอมรับพฤติกรรมในสังคมที่เหมาะสมกับค่านิยมที่มีอยู่ในตัวเราแล้ว (Internalization)

นอกจากนี้ เรายังสามารถแบ่งการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลได้อีก 2 ประเภท คือ (อ้างถึงในอภิปรัชญา เอกวิวัฒนกิจ, 2544)

1. การเปลี่ยนแปลงไปในแนวทางเดียวกัน หมายถึง ทัศนคติเดิมของบุคคล ที่เป็นไปในทางบวก ก็จะมีมากขึ้นในทางบวกด้วย แต่ถ้าทัศนคติไปในทางลบก็จะมีมากขึ้นในทางลบด้วย
2. การเปลี่ยนแปลงไปคนละทาง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทัศนคติเดิมของบุคคลที่เป็นไปในทางบวกก็จะลดลงในทางลบ และถ้าเป็นไปในทางลบก็จะเป็นไปในทางบวก

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทางเดียวกันจะเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่า มั่นคงกว่า คงที่กว่า ทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงไปคนละทาง ซึ่งทัศนคติของบุคคลสามารถถูกทำให้เปลี่ยนแปลงได้หลายวิธี วิธีหนึ่ง คือ การที่บุคคลได้รับข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งข่าวสารนั้นอาจจะมาจากสื่อบุคคล สื่อกลุ่ม และสื่อมวลชนต่าง ๆ ข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้รับนี้ จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อทัศนคติด้านความรู้ (The Cognitive Component) และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติก็มีแนวโน้มทำให้ส่วนประกอบด้านอารมณ์ (The Affective Component) และส่วนประกอบทางพฤติกรรม (The Behavior Component) เปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า หากได้รับข่าวสารที่แตกต่างกันก็ย่อมมีทัศนคติ และพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไปด้วย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงส่วนมากไม่ได้มาจากการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของบุคคล แต่มาจากการเปลี่ยนแปลงการยอมรับข่าวสาร ซึ่งสัมพันธ์กับบุคคลนั้น ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ คือ สื่อ (Media) ซึ่งอาจจะเป็นสื่อเฉพาะกิจ สื่อมวลชน หรือสื่อบุคคล ซึ่งเป็นช่องทางในการสื่อข่าวสาร (Message) ให้แก่ผู้รับข่าวสาร แต่อิทธิพลของข่าวสาร และสื่อ จะมีมากหรือน้อยเพียงไรนั้นย่อมขึ้นอยู่กับข่าวสาร และผู้รับสารว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ระหว่างข่าวสารกับความรู้อุณหภูมิ และทัศนคติของผู้รับสาร ซึ่งอาจจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือไม่เปลี่ยนแปลงก็ได้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพของสื่อ

สื่อ (Media) คือ พาหนะที่นำพาข่าวสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ซึ่งในการเผยแพร่ข่าวสารนั้น การเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง โดยทั่วไปสามารถจำแนกประเภทของสื่อได้ดังนี้

- สื่อมวลชน
- สื่อบุคคล
- สื่อเฉพาะกิจ

สื่อมวลชน

สื่อมวลชน (Mass Media) หมายถึง สื่อที่สามารถที่จะเข้าถึงกลุ่มผู้รับที่มีจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว เป็นการเพิ่มความรู้ แพร่กระจายข่าวสาร รวมทั้งเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ไม่พึงรำลึกได้ (Rogers and Shoemaker 1971)

คุณลักษณะของสื่อมวลชน คือ

1. สามารถเข้าถึงผู้รับหรือกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากได้ในเวลาอันรวดเร็ว
2. สามารถให้ความรู้และข่าวสารได้ดี
3. สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ไม่พึงรำลึกได้

Rogers ได้กล่าวเปรียบเทียบประสิทธิภาพของสื่อมวลชนและสื่อบุคคลไว้ว่า จากผลการวิจัยต่าง ๆ พบว่า สื่อมวลชนสามารถเปลี่ยนแปลงการรับรู้ ซึ่งหมายถึงการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่การสื่อสารระหว่างบุคคลนั้นมีประสิทธิภาพมากกว่าเมื่อวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารอยู่ที่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ฝังแน่น หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ (Rogers, 1978) ซึ่งสอดคล้องกับที่เคลปเปอร์ (Klapper, 1960) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมของประชาชนไว้ดังนี้

1. สื่อมวลชนไม่ได้มีอิทธิพลต่อประชาชนโดยตรง แต่จะมีอิทธิพลโดยอ้อม ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้
 - 1.1 ความมีใจโน้มเอียง คือ ประชาชนจะมีความคิดเห็น ค่านิยม และความโน้มเอียงที่จะประพฤติปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ก่อนที่จะมาสัมผัสสื่อมวลชน
 - 1.2 การเลือกรับสาร ประชาชนจะเลือกรับสารที่สอดคล้องกับความคิดเห็นและความสนใจของตน และจะเลือกตีความหมายของสารตามความเชื่อและค่านิยมที่ตนมีอยู่เดิม

1.3 อิทธิพลของบุคคล บางครั้งข่าวสารจากสื่อมวลชนจะผ่านสื่อบุคคล หรือผู้นำความคิดเห็นก่อนจะไปถึงประชาชน ผู้นำความคิดเห็นมักสอดแทรกความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปด้วย ทำให้มีอิทธิพลต่อความคิดของประชาชนอยู่มาก

1.4 กลุ่มและบรรทัดฐานของกลุ่ม

1.5 ระบบสื่อมวลชน

2. สื่อมวลชนจะเป็นเพียงแรงเสริม (Reinforcement) ที่สนับสนุนทัศนคติ รสนิยม ความมีใจโน้มเอียง ตลอดจนแนวโน้มด้านพฤติกรรมของประชาชนให้เข้มแข็งขึ้น และพร้อมที่จะแสดงออกมา เมื่อมีแรงจูงใจ หรือเมื่อโอกาสเหมาะสม

3. สื่อมวลชนอาจจะเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนได้เพียงเล็กน้อย และมักเป็นทัศนคติที่ยังไม่มั่นคง การเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ฝังรากลึก หรือเปลี่ยนไปในทางตรงกันข้ามนั้นเป็นไปได้ยาก อาจเปลี่ยนได้บ้างแต่ต้องใช้เวลา และบุคคลต้องได้รับข่าวสารเพียงพอ อย่างไรก็ตาม อิทธิพลของสื่อมวลชนในด้านการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อบุคคลมีความโน้มเอียงที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่ก่อนแล้ว

4. สื่อมวลชนสามารถสร้างทัศนคติให้แก่ประชาชนได้ ในกรณีที่บุคคลไม่เคยมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้นมาก่อน และต้องได้รับสารที่เสนอเรื่องราวในแนวเดียวกันบ่อย ๆ และเป็นอิทธิพลในลักษณะสะสม ไม่ใช่อิทธิพลที่ก่อให้เกิดผลทันทีทันใด

อิทธิพลของสื่อมวลชน (อ้างในปรมะ สตะเวทิน, 2533 : 142)

สื่อมวลชน เป็นเพียงสถาบันหนึ่งเท่านั้นจากสถาบันสังคมอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งแต่ละสถาบันล้วนแต่มีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของคนทั้งสิ้น ดังนั้นอิทธิพลที่สื่อมวลชนมีต่อสังคมและประชาชน จึงเป็นอิทธิพลที่มีเงื่อนไขและขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ได้มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชน พบว่าสื่อมวลชนไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อประชาชน และอิทธิพลที่มีนั้นเป็นแต่เพียงการสนับสนุนความคิดเห็นทัศนคติ หรือทำที่ดั้งเดิมเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากสื่อมวลชนจะเกิดขึ้นต่อเมื่อบุคคลมีความโน้มเอียงที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่ก่อนแล้ว สื่อมวลชนจึงทำหน้าที่เป็นเพียงผู้เสนอหนทางในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมเท่านั้น การสร้างทัศนคติและค่านิยมใหม่ให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนจะเกิดได้ในกรณีที่บุคคลไม่เคยมีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้นมาก่อน และเป็นในลักษณะสะสมไม่ใช่อิทธิพลที่ก่อให้เกิดได้ทันทีทันใดหรือในระยะเวลานั้น

สื่อบุคคล

สื่อบุคคล หมายถึงตัวบุคคลที่นำพาข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งโดยอาศัย การติดต่อสื่อสารแบบตัวต่อตัวระหว่างบุคคล 2 คน หรือมากกว่า 2 คนขึ้นไป (เสถียร เขยประทับ, 2528 : 18)

โรเจอร์ส และชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker, 1978) กล่าวว่าในกรณีที่ต้องการให้บุคคลใด ๆ เกิดการยอมรับข่าวสารที่เสนอไป หรือจะทำการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพที่สุดเพื่อให้เกิดการตัดสินใจยอมรับข่าวสารนั้นควรใช้การสื่อสารระหว่างบุคคล โดยใช้สื่อบุคคลเป็นผู้เผยแพร่ข่าวสาร สื่อบุคคลนี้จะมีประโยชน์มากในกรณีที่ผู้ส่งสารหวังผลให้ผู้รับสารเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมในการรับข่าวสารนั้น นอกจากนี้ยังเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้รับสารมีความเข้าใจกระจ่างชัดต่อข่าวสารและตัดสินใจรับข่าวสารได้อย่างมั่นใจยิ่งขึ้นด้วย

Lazarsfeld and Menzel (1968) ได้ให้เหตุผลที่ทำให้การสื่อสารผ่านสื่อบุคคลมีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคล ดังนี้

1. การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล สามารถจัดการเลือกรับสารของผู้ฟังได้เนื่องจากการหลีกเลี่ยงการสนทนา หรือรับฟังเป็นไปได้อย่างกว่าการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน โดยในการรับข่าวสารจากสื่อมวลชนนั้น ผู้รับสารอาจหลีกเลี่ยงไม่รับฟังเนื้อหาที่ขัดแย้งกับทัศนคติและความเชื่อของตน หรือเรื่องที่ตนไม่สนใจได้ง่าย
2. การติดต่อสื่อสารแบบเผชิญหน้า เปิดโอกาสให้ผู้ส่งสารสามารถปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงเนื้อหาที่ใช้สนทนาได้ในเวลาอันรวดเร็ว ถ้าหากเนื้อหาได้รับการต่อต้านจากคู่สนทนา
3. การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล มีลักษณะเป็นกันเอง จึงง่ายต่อการชักจูงให้คล้อยตาม
4. ผู้รับสารส่วนใหญ่มักจะเชื่อถือในข้อตัดสินใจและความคิดเห็นของผู้ที่เขารู้จักและนับถือมากกว่าบุคคลที่เขาไม่รู้จักมาก่อน แล้วมาติดต่อสื่อสารด้วย

ประสิทธิภาพของสื่อบุคคล

การสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นการสื่อสารแบบสองทาง ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถซักถามทำความเข้าใจ และมีปฏิริยาโต้ตอบซึ่งกันและกันโดยทันที จัดเป็นลักษณะที่เป็นประโยชน์มากในการชักจูงใจ และโน้มน้าวใจผู้รับสาร (เสถียร เขยประทับ, 2528 : 18)

1. สามารถทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสารแบบบุคคลวิधि ถ้าผู้รับสารไม่เข้าใจ ก็สามารถไต่ถามหรือขอข่าวสารเพิ่มเติมจากผู้ส่งสารได้ในเวลาอันรวดเร็ว ส่วนตัวผู้ส่งสารก็สามารถปรับปรุงแก้ไขสารที่ส่งออกไปให้เข้ากับความต้องการ และความเข้าใจของผู้รับสารได้ในเวลาอันรวดเร็วเช่นกัน

การที่ช่องทางที่เป็นสื่อระหว่างบุคคล มีปฏิริยาตอบสนอง หรือปฏิริยาสะท้อนกลับ สามารถทำให้ลดอุปสรรคของการสื่อสารที่เกิดจากการเลือกรับสาร การเลือกแปลหรือตีความสาร และการเลือกจำสารได้

2. สามารถที่จะจูงใจบุคคลให้เปลี่ยนทัศนคติที่ฝังรากลึกได้

การสื่อสารระหว่างบุคคลนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การติดต่อโดยตรง (Direct Contact) การติดต่อโดยตรงนี้ใช้สื่อบุคคลในการเผยแพร่ข่าวสารโดยวิธีการเข้าถึงตัวต่อตัว เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีกับประชาชน วิธีนี้หากประชาชน หรือผู้รับสารสงสัยไม่เข้าใจ ก็สามารถซักถามทำความเข้าใจได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้เผยแพร่ข่าวสารยังสามารถสำรวจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้รับสารได้ด้วย ฉะนั้น ในกิจกรรมการเผยแพร่ข่าวสารเพื่อสร้างความเข้าใจ หรือชักจูงโน้มน้าวใจ จึงมักใช้การติดต่อสื่อสารโดยตรง แต่มีข้อจำกัดคือการสื่อสารประเภทนี้ต้องใช้สื่อบุคคลเป็นจำนวนมาก สิ้นเปลืองเวลา และแรงงานในการเผยแพร่ข่าวสาร

2. การติดต่อสื่อสารโดยกลุ่ม (Group Contact of Community Public) คือ การติดต่อสื่อสารโดยผ่านกลุ่ม กลุ่มจะมีอิทธิพลต่อบุคคลส่วนรวม กลุ่มต่าง ๆ ช่วยให้การสื่อสารของบุคคลบรรลุเป้าหมายได้ ดังที่ Blumer (1969) กล่าวไว้ว่า “สังคมมนุษย์ประกอบด้วยกลุ่มที่ต่างชนิดกัน ส่วนใหญ่ชีวิตที่ร่วมกันอยู่ทั้งหมดจะประกอบกันเป็นแบบแผนปฏิบัติ และมีพฤติกรรมร่วมกันของกลุ่ม เมื่อกลุ่มมีความสนใจมุ่งไปทางทิศใด บุคคลส่วนใหญ่ในกลุ่มก็จะมี ความสนใจในทางนั้นด้วย ซึ่งการติดต่อโดยกลุ่มอาจทำได้โดยการสนทนาภายในกลุ่ม ประชุมสัมมนาคือจัดกลุ่มคนที่มีความสนใจร่วมกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ให้สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมีปฏิริยาโต้ตอบกัน ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการตัดสินใจยอมรับ หรือปฏิเสธข่าวสารได้

โรเจอร์ส และชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker, 1971 : 251-260) ได้กล่าวไว้ในกรณีที่ต้องการให้บุคคลใดๆ เกิดการยอมรับในสารที่เสนอไป หรือให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพที่สุด สื่อที่ใช้ในการกระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจยอมรับสารนั้น ควรใช้การสื่อสารระหว่างบุคคล โดยสื่อบุคคลเป็นผู้เผยแพร่ข่าวสาร สื่อบุคคลนั้นจะเป็นประโยชน์มาก ในกรณีที่ผู้ส่งสารหวังผลให้ผู้รับ

เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมในการยอมรับสารนั้น นอกจากนี้ยังเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้รับสารมีความเข้าใจกระจ่างชัดต่อสาร และตัดสินใจรับสารได้อย่างมั่นใจยิ่งขึ้นอีกด้วย

ปัจจัยของสื่อบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการโน้มน้าวใจ

ปัจจัยที่ทำให้สื่อบุคคลในฐานะที่เป็นผู้สื่อสารเหล่านี้ มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมของผู้รับสารเป้าหมาย ได้แก่ปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ (เกศินี จุฑาวิจิตร, 2542 : 110-112)

1. **ความน่าเชื่อถือ (Credibility)** ความน่าเชื่อถือในที่นี้คือ ระดับของความรู้สึกที่ผู้รับสารรู้สึกว่าผู้ส่งสารเป็นที่น่าไว้วางใจ (Trustworthy) และมีความสามารถ (Competent) ถ้าผู้รับสารเป้าหมายมีความรู้สึกว่านักพัฒนาหรือผู้นำความคิดเห็นมีความน่าเชื่อถือ ผู้รับสารก็มีแนวโน้มที่จะยอมรับสารจากพวกเขาเหล่านั้น (Middlebrook, 1974 : 161-164)

จากการศึกษาของ Aronson and Golen (1962 : 135-136) พบว่าสื่อบุคคลที่ได้รับความเชื่อถือจะต้องเป็นผู้ที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน โดยเป็นความชำนาญที่มาจากประสบการณ์มากกว่าการศึกษา หรือสถานะทางสังคม ทั้งยังขึ้นอยู่กับความเป็นผู้มีไหวพริบ ความซื่อสัตย์ ความจริงใจ และความใจกว้าง

ลักษณะดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้รับสารหรือกลุ่มเป้าหมายมีแนวโน้มที่จะหาข่าวสารรับฟังคำแนะนำ ยอมรับและให้ความเชื่อถือสื่อบุคคล ไม่ว่าจะเป็นนักพัฒนา หรือผู้นำความคิดเห็นที่พวกเขาเชื่อว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถมากกว่าตนเอง และความสามารถนี้อาจแสดงให้เห็นในรูปของสถานะทางสังคมที่สูงกว่า การศึกษาที่สูงกว่า ใช้สื่อมวลชนมากกว่า แต่ก็ต้องไม่แตกต่างกันมากจนเกินไป และที่สำคัญ คือ จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติบางประการดังกล่าวข้างต้นด้วย

2. **ความดึงดูดใจ (Attractiveness)** ผู้ส่งสารที่มีความดึงดูดใจย่อมกระตุ้นให้ผู้รับสารเกิดความสนใจหรือพึงพอใจในการได้พบเห็นพูดคุย เช่นเดียวกับการโฆษณาสินค้าที่นิยมนำดารานาฏยณตร์ ศิลปินเพลง หรือนักกีฬาที่มีชื่อเสียงมาเป็นผู้โฆษณาสินค้า ทั้ง ๆ ที่บุคคลผู้นั้นอาจไม่ใช่ผู้ที่มีความน่าเชื่อถือหรือผู้เชี่ยวชาญในตัวสินค้านั้น ๆ โดยเฉพาะ แต่เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพน่าดึงดูดใจ ซึ่งก็ทำให้ผู้รับสารเกิดความสนใจและคล้อยตามข่าวสารได้

3. **ความคล้ายคลึงกัน (Similarity)** สื่อบุคคลหรือผู้ส่งสารที่มีความคล้ายคลึงกับผู้รับสารเป้าหมายในด้านต่าง ๆ เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ ภาษา การแต่งกาย สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ฯลฯ จะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและความคิดเห็นของผู้รับสาร เพราะความคล้ายคลึงนี้เองจะทำให้เกิดความรู้สึกเข้าใจกัน เห็นอกเห็นใจกัน ชอบพอและไว้วางใจ

นอกจากผู้ส่งสารจะต้องมีบุคลิกที่น่าเชื่อถือ น่าดึงดูดใจ และมีความคล้ายคลึงกับผู้รับสารแล้ว ลักษณะของข่าวสารที่ทำให้ผู้ส่งสารได้รับความเชื่อถือ และทำให้ผู้รับสารเห็นด้วยหรือคล้อยตามควรจะมีลักษณะดังนี้ คือ เป็นข่าวสารที่ตรงตามข้อเท็จจริง ไม่อวดอ้างจนเกินเลย และมีหลักฐานหรือเหตุผลสนับสนุน ทั้งนี้ข่าวสารและเหตุผลดังกล่าวควรจะต้องมีความสอดคล้องกับประสบการณ์ของกลุ่มผู้รับสารเป้าหมาย เพราะบุคคลมีความโน้มเอียงที่จะยอมรับข่าวสารที่สอดคล้องกับประสบการณ์ที่ตนเองมีมาก่อน

เราอาจเปรียบเทียบคุณลักษณะสำคัญที่แตกต่างกัน ระหว่างช่องทางที่เป็นสื่อมวลชน และช่องทางที่เป็นสื่อระหว่างบุคคลได้ดังนี้ (เสถียร เขยประทับ 2528 : 26)

คุณลักษณะ	ช่องทางระหว่างบุคคล	ช่องทางมวลชน
การไหลของข่าวสาร	มีแนวโน้มจะเป็นแบบบุคคลวิถี	มีแนวโน้มจะเป็นแบบเอกัตวิถี
ลักษณะของการสื่อสาร	มีลักษณะแบบตัวต่อตัว	ไม่มีลักษณะแบบตัวต่อตัว
ปริมาณของปฏิกริยาตอบสนองในขณะที่ทำการสื่อสาร	สูง	ต่ำ
ความสามารถในการลดกระบวนการเลือกในทางจิตวิทยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลือกรับสาร	สูง	ต่ำ
ความเร็วในการส่งสารไปยังผู้รับสารจำนวนมาก ๆ	ค่อนข้างช้า	ค่อนข้างเร็ว
ผลที่อาจเกิดขึ้น	การก่อตัวของทัศนคติ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ	การเปลี่ยนแปลงความรู้

ดังนั้น เพื่อให้การสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ส่งสารจึงต้องเลือกช่องทาง โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการสื่อสารว่าเป็นไปเพื่อให้ความรู้หรือเพื่อความเข้าใจเนื้อหาของสาร และธรรมชาติของผู้รับสาร

สื่อเฉพาะกิจ

สื่อเฉพาะกิจเป็นสื่ออีกชนิดหนึ่งที่ผู้ส่งสารใช้ในการถ่ายทอดข่าวสารข้อมูลไปยังมวลชนบุคคล หรือกลุ่มบุคคล สื่อดังกล่าวนี้ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้ติดต่อกับกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะเรียกว่า สื่อเฉพาะกิจ (Specialized Media)

สมควร กวียะ (อ้างในชารีนา พุฒนวล, 2544 : 18) ได้ให้คำจำกัดความของสื่อเฉพาะกิจไว้ คือ สื่อที่สร้างกัน หรือซื้อ หรือเช่า โดยองค์กรใดองค์หนึ่งเพื่อใช้ในการสื่อสารหรือประชาสัมพันธ์ขององค์กรนั้นโดยเฉพาะ สื่อเฉพาะกิจจัดว่าเป็นแขนงหนึ่งของสื่อมวลชน แต่ได้พัฒนาเนื้อหาขึ้นมาเพื่อใช้ประโยชน์เป็นเรื่องๆไป ฉะนั้น สื่อเฉพาะกิจโดยทั่วไปจึงมีกลุ่มประชาชนที่เป็นเป้าหมายแน่นอน มีการส่งเนื้อหาต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์เฉพาะแก่ประชาชนกลุ่มนั้นๆ นอกจากนี้การผลิตและการนำเสนอเนื้อหาก็เป็นไปอย่างง่าย

ประเภทของสื่อเฉพาะกิจ

สื่อเฉพาะกิจแบ่งออกได้เป็นประเภทกว้างๆ ดังนี้ (เกศินี จุฑาวิจิตร, 2542)

1. สื่อสิ่งพิมพ์ (Printed Media)

สื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจควรมีลักษณะที่สำคัญคือ จะต้องตอบสนองวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน นอกจากเนื้อหาหรือสารจะมีความชัดเจนแล้ว รูปแบบก็จะต้องมีความน่าสนใจด้วย เช่น การใช้สี การจัดหน้า ขนาดตัวอักษร การใช้ภาพที่สื่อความหมาย ฯลฯ ที่สำคัญที่สุดคือ การแจกจ่ายไปยังกลุ่มเป้าหมายต่างๆ จะต้องแจกจ่ายให้ทั่วถึง และตรงกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

สื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจที่สำคัญ มีดังนี้

- 1.1 ใบปลิว หรือแผ่นปลิว (Leaflets) เอกสารที่ใช้แจกเป็นใบๆ
- 1.2 แผ่นพับ (Folders) มีลักษณะคล้ายใบปลิว อาจพับสอง พับสาม หรือพับสี่ ตามแต่จะออกแบบ ไม่เย็บกลางเล่ม
- 1.3 หนังสือเผยแพร่เล่มเล็ก (Pamphlets) เป็นหนังสือเล่มเล็กๆ คล้าย
- 1.4 เอกสารแนะนำประกอบ (Brochures) เป็นหนังสือคู่มือปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ

- 1.5 แผ่นโฆษณา (Poster) เป็นแผ่นแข็งขาวย่อยๆ ไม่มีรายละเอียดมากนัก เพื่อกระตุ้นให้คนสนใจ เตือนความทรงจำให้เข้าประชุม หรือไปร่วมรายการกิจกรรมต่างๆ ควรมีลักษณะที่เมื่อคนผ่านไปผ่านมาก็สามารถอ่านข้อความทั้งหมดเข้าใจได้ทันที
- 1.6 คู่มือส่วนมวลชน (Press Kit) เป็นแฟ้มขนาดกะทัดรัด เพื่อใส่ข่าวสารหรือข้อมูลพื้นฐานด้านความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการรณรงค์ให้สื่อมวลชนได้นำไปพิมพ์ หรือเผยแพร่ต่อไปยังกลุ่มเป้าหมายและประชาชนทั่วไป
- 1.7 หนังสือฉบับพิเศษ (Newspaper Supplement) เป็นวิธีการที่หน่วยงานจัดขอหน้าพิเศษของหนังสือพิมพ์ อาจเป็น 1-2 หน้า หรือทั้งเล่ม หรือเป็นใบแทรก หรือหนังสือพิมพ์แทรกเป็นฉบับพิเศษ เพื่อเผยแพร่กิจกรรมการรณรงค์ หรือการระดมของความร่วมมือจากประชาชนทั่วไป
- 1.8 จดหมายข่าว (Newsletter) เป็นเอกสารที่เสนอข่าวสั้นๆ มีวาระการผลิตอย่างสม่ำเสมอ
- 1.9 จดหมาย (Letter) จดหมายถึงผู้รับจัดเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่จำหน่ายของถึงบุคคลต่างๆ ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของเราโดยตรง จุดเด่นตรงที่เข้าถึงตัวผู้รับโดยตรงนี้ เมื่อผู้รับได้รับแล้วก็เกิดความรู้สึกที่ดี มีความรู้สึกเป็นส่วนตัว สามารถเปิดอ่านเมื่อไร ที่ไหนก็ได้ จดหมายนี้ควรมีเนื้อหาเพียงสั้นๆ ที่สื่อความหมายได้อย่างชัดเจน และตรงประเด็น
- 1.10 ภาพพลิก เป็นสื่อที่จัดทำเป็นภาพขนาดใหญ่มีข้อความประกอบ ใช้บอกเล่าเรื่องราวหรือสารที่ต้องการนำเสนอ กลุ่มเป้าหมายสามารถพลิกอ่านเรื่องราวด้วยตนเองได้ หรือใช้เป็นสื่อประกอบการอบรม ภาพพลิกที่น่าสนใจอาจนำเสนอด้วยภาพวาดหรือการ์ตูน และมีการดำเนินเรื่องแบบละคร

2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Media)

สื่ออิเล็กทรอนิกส์เฉพาะกิจ คือ สื่อเฉพาะกิจที่ผลิตออกมาในรูปแบบแสงและเสียง เช่น สปอตวิทยุ สปอตโทรทัศน์ เทปบันทึกเสียง วีดิทัศน์ ภาพยนตร์ สไลด์ เป็นต้น

ลักษณะสำคัญที่สามารถนำมาใช้เพื่อการพัฒนา ได้แก่ การนำเสนอเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยการใช้รูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ เช่น การผลิตวีดิทัศน์ เพื่อการรณรงค์ให้ความรู้เรื่องสิทธิเด็กแก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็ก โดยส่งไปยังโรงเรียนในแต่ละชุมชน เพื่อ

ให้ครู อาจารย์ใช้เผยแพร่แก่เด็กนั้น ควรจะนำเสนอด้วยรูปแบบสาระกึ่งการ์ตูน ซึ่งน่าสนใจมากกว่าการนำเสนอด้วยรูปแบบของสารคดีทั่วไป

3. สื่อกิจกรรม

ได้แก่ การจัดแสดงนิทรรศการ การจัดประกวด การจัดขบวนแห่ การจัดรถเคลื่อนที่ (Mobile Unit) การจัดสนทนากลุ่ม การจัดรายการพิเศษทางวิทยุ หรือโทรทัศน์ เป็นต้น ลักษณะที่สำคัญของการใช้สื่อเฉพาะกิจเพื่อการพัฒนา ได้แก่ การเลือกกิจกรรมที่กลุ่มเป้าหมายสนใจ โดยเน้นให้กลุ่มเป้าหมาย และผู้สนใจที่เข้าร่วมกิจกรรมได้รับทั้งสาระตามวัตถุประสงค์ และความบันเทิงไปพร้อมกัน

รูปแบบของกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่

- 3.1 การจัดวันและสัปดาห์พิเศษ (Special Days and Weeks) โดยการเลือกกำหนดเอาวันสำคัญหรือสัปดาห์สำคัญโดยเฉพาะเจาะจงขึ้นมาเองแล้วถือเอาวันหรือสัปดาห์ช่วงนั้นเป็นระยะเวลาจัดกิจกรรมของตนขึ้น
- 3.2 การจัดการแสดงและนิทรรศการ (Displays and Exhibitions) เป็นการจัดแสดงผลงานความก้าวหน้าของโครงการ หรืออาจจะเป็นการจัดแสดง เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มเป้าหมาย การจัดกิจกรรมการแสดงและนิทรรศการที่ดีจะต้องมีความน่าสนใจและเร้าใจให้ผู้ชมหรือกลุ่มเป้าหมายเกิดความต้องการที่จะได้เข้ามาสัมผัส ได้พบได้เห็น ได้มีส่วนร่วมด้วยตัวเอง
- 3.3 การพบปะ (Meetings) เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลหลายฝ่ายได้มีโอกาสพบปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
- 3.4 การจัดประกวด (Contest) เป็นการเชิญชวนให้กลุ่มเป้าหมายกลุ่มต่างๆ ได้มีโอกาสส่งผลงานเข้าร่วม อันจะเป็นการกระตุ้นให้พวกเขาเกิดความตระหนักในปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
- 3.5 การจัดขบวนแห่ (Parades and Pageants) การจัดกิจกรรมนี้ ส่วนใหญ่แล้ว เป็นการจัดร่วมกับกิจกรรมประเภทการแสดงและนิทรรศการ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มสีสันและบรรยากาศที่เร้าใจให้เข้าร่วมงาน การจัดขบวนแห่ที่น่าสนใจเป็นการกระตุ้นเตือนให้กลุ่มเป้าหมายและชุมชนเกิดความตื่นตัว

กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นเหล่านี้ จะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มเป้าหมายด้วย เช่น ถ้ากลุ่มเป้าหมายเป็นชาวบ้านในชนบท สิ่งที่จะต้องระลึกถึงประการหนึ่ง คือ ช่วงเวลาของการจัดกิจกรรม ถ้าเป็นตอนเย็นหรือค่ำควรจะเริ่มต้นและสิ้นสุดลงในเวลาใด จึงจะไม่

รบกวนเวลาอาหารเย็นและเวลาชมโทรทัศน์ ซึ่งการที่เราจะตอบคำถามเหล่านี้ได้นั้นคงต้องอาศัย การสังเกตการณ์ในชุมชนระยะหนึ่ง

4 สื่ออื่นๆ

สื่ออื่นๆ ที่จะกล่าวถึงในที่นี้ คือ หอกระจายข่าว ซึ่งเป็นสื่อที่มีอยู่ในชุมชนเกือบทุก แห่งทั่วประเทศ หอกระจายข่าวเป็นสื่อที่ชาวบ้านใช้กันเองในหมู่บ้าน ในชุมชนหลายแห่ง ทั้งผู้ส่ง และผู้รับสารก็คือ ผู้คนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเท่านั้นเอง

ประสิทธิภาพของสื่อเฉพาะกิจ

Adams (1971 : 162-167) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสื่อเฉพาะกิจไว้ดังนี้ คือ สื่อเฉพาะกิจจัดว่ามีความสำคัญต่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เพราะสื่อเฉพาะกิจเป็นสื่อที่จัดทำ ขึ้น เพื่อสนับสนุนกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ การใช้สื่อเฉพาะกิจเป็นการให้ความรู้และ ข่าวสารที่เป็นเรื่องราวเฉพาะอย่างโดยมีกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้แน่นอน ตัวอย่างสื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ การจัดพิมพ์เอกสาร จุลสาร แผ่นพับ หรือแผ่นปลิวออกเผยแพร่ ซึ่งอาจจะจัดส่งไปยังกลุ่ม เป้าหมายโดยทางไปรษณีย์ นอกจากนี้การปิดโปสเตอร์ตามชุมชนต่างๆ การจัดนิทรรศการ การสาธิต ก็เป็นการใช้สื่อเฉพาะกิจที่มีประสิทธิภาพในการรณรงค์เผยแพร่

แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิเด็ก และการคุ้มครองสิทธิเด็ก

เมื่อกล่าวถึงสิทธิคนทั่วไปมักจะนึกถึงสิทธิของผู้ที่บรรลุนิติภาวะแล้วเป็นส่วนมาก และมักจะคิดว่าเด็กก็คือเด็กที่อยู่ในความดูแลของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ไม่ใช่บุคคลที่มีสิทธิมีเสียงอะไร ถ้าจะให้ความช่วยเหลือพิจารณา หรือคิดถึงปัญหาของเด็กจะพิจารณาจากแง่ของความ เมตตาสงสารมากกว่าในแง่ของสิทธิเด็ก และจากการที่เด็กประสบปัญหาการถูกละเมิดสิทธิ ซึ่งไม่ใช่เฉพาะเด็กในประเทศไทยเท่านั้น ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกกำลังเผชิญปัญหาดังกล่าวเช่นกัน ในบางประเทศปัญหาบางอย่างอาจจะรุนแรงกว่าประเทศอื่น ดังนั้น องค์การระหว่างประเทศจึงได้ พยายามกำหนดข้อพึงปฏิบัติ และกติการะหว่างประเทศที่รับรองและส่งเสริมสิทธิของเด็กมากยิ่งขึ้น เพื่อให้รัฐบาลประเทศต่าง ๆ ยึดถือปฏิบัติและส่งเสริมให้สถานภาพของเด็กในประเทศต่างๆ ดีขึ้น

แนวคิดสิทธิเด็กมีประวัติความเป็นมาย้อนไปถึงยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรป นักเขียนจุดประกายสำนึกของสังคมอังกฤษในยุคนั้น อย่างเช่น ชาร์ลส ดิกเก้นส์ (Charles Dickens) และนักต่อสู้เพื่อความสันติสุขของโลกอย่างเช่น ลอร์ด ชฟส์เบอร์รี่ (Lord Shaftesbury) และโรเบิร์ต บาร์นาร์โด (Robert Barmardo) เป็นตัวจักรสำคัญที่นำเรื่องการไ้แรงงานเด็ก และสภาพความเป็นอยู่ที่น่าหดหู่ของเด็กในยุคนั้นขึ้นมาเป็นประเด็นสาธารณะ ที่รัฐสภาอังกฤษต้องนำเข้าอภิปรายในสภา และในที่สุดก็ออกกฎหมายในปี 2432 ว่าด้วยการป้องกันการกระทำทารุณกรรมต่อเด็กและการให้ความคุ้มครองแก่เด็กในระยะเวลาเดียวกัน ความคิด และประเด็นสาธารณะในทำนองเดียวกัน ก็เกิดขึ้นในประเทศอื่น ๆ ทั่วยุโรป ซึ่งเป็นศูนย์กลางของยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมในศตวรรษที่ 18

แนวคิดสิทธิเด็กและการคุ้มครองสิทธิเด็กสามารถแบ่งเป็น แนวคิดทางด้านกฎหมาย และด้านสังคมสงเคราะห์ ดังนี้

1. แนวคิดด้านกฎหมาย

อันได้แก่คำประกาศ และข้อตกลงต่าง ๆ ที่สำคัญเกี่ยวกับสิทธิเด็ก ซึ่งได้รับการพัฒนาหลักการและแนวทางการปฏิบัติ จนได้เป็นอนุสัญญาสิทธิเด็กในปัจจุบันที่มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายระหว่างประเทศ และมีประเทศทั่วโลกลงนามในภาคยานุวัติเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาถึง 191 ประเทศจากประเทศสมาชิกของสหประชาชาติทั้งหมด 193 ประเทศ

1.1 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ประกาศโดยสมัชชาสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2491 ถึงแม้ว่าปฏิญญานี้ยังไม่มีฐานะเป็นกฎหมายระหว่างประเทศ แต่จัดเป็นคำประกาศที่ได้รับการยอมรับ โดยมติเอกฉันท์จากที่ประชุมสมาชิกของสหประชาชาติ รวมทั้งประเทศไทยด้วย โดยประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติทุกประเทศมีพันธะทางศีลธรรมที่ต้องปฏิบัติตามในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ได้ระบุเกี่ยวกับสิทธิเด็กของเด็กในข้อ 25 (2) ว่ามารดาและเด็กชอบที่จะได้รับการดูแลและความช่วยเหลือเป็นพิเศษ เด็กทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นในหรือนอกสมรสย่อมได้รับความคุ้มครองทางสังคมเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ ปฏิญญาสากลฉบับนี้ยังรับรองสิทธิในด้านอื่น ๆ ของบุคคลซึ่งรวมทั้งเด็กด้วย เช่น ความอิสระเสรีและความเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการจำแนกในเรื่องเชื้อชาติ กำเนิดสีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความเชื่อทางการเมือง ฯลฯ ความเป็นอิสระจากการถูกบังคับ การได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันทางกฎหมาย สิทธิในการถือสัญชาติ สิทธิในการสมรส การรับการศึกษา การได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ เป็นต้น

1.2 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ประกาศใช้เมื่อปี 2509 เป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่องค์การสหประชาชาติสนับสนุนให้มีขึ้น มีผลบังคับต่อประเทศที่ลงนามเป็นภาคีของกติกา แม้ประเทศไทยยังไม่ลงนามเป็นภาคีสมาชิกของกติกาฉบับนี้ แต่นักสิทธิมนุษยชนอาจอ้างอิงได้ในฐานะที่เป็นมาตรฐานสิทธิมนุษยชนที่นานาประเทศยอมรับ ซึ่งกติกานี้ได้กำหนดถึงสิทธิในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประชาชนในรัฐที่เป็นสมาชิกของกติกานี้ ฟังมีและได้รับการประกันจากรัฐบาลของตน

สำหรับสิทธิของเด็กนั้นได้กำหนดไว้ในมาตราที่ 10 ดังนี้

“มาตรการคุ้มครองและช่วยเหลือพิเศษควรจัดเพื่อเด็กและเยาวชนทั้งหมด โดยไม่เลือกปฏิบัติเพราะสาเหตุจากพ่อแม่หรือเงื่อนไขอื่น ๆ เด็กและเยาวชนควรได้รับการคุ้มครองจากการแสวงหาผลประโยชน์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การจ้างให้ทำงานซึ่งเป็นภัยต่อศีลธรรม หรือสุขภาพ หรือเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือน่าจะขัดขวางการเจริญเติบโตตามปกติของเด็ก ควรถูกลงโทษตามกฎหมาย รัฐควรจำกัดอายุขั้นต่ำ ซึ่งการว่าจ้างแรงงานจะทำได้และควรถูกลงโทษตามกฎหมาย”

1.3 คำประกาศแห่งสิทธิเด็ก (พ.ศ. 2502)

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สภาพการณ์เลวร้ายจากสงคราม ก็เกิดขึ้นกับเด็กเช่นเดียวกับสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 สหประชาชาติตั้งองค์การบรรเทาทุกข์ฉุกเฉินเพื่อช่วยเหลือเด็กเป็นการเฉพาะกิจ ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2489 สหประชาชาติจึงมีฉันทามติจัดตั้งหน่วยบรรเทาทุกข์เฉพาะกิจนี้ เป็นองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ หรือยูนิเซฟ (UNICEF) ขึ้นอย่างถาวร และมอบหมายภาระกิจให้ดำเนินโครงการช่วยเหลือและพัฒนาเด็กในทุกประเทศทั่วโลก และกลายเป็นองค์การที่เป็นผู้นำในเรื่องการทำงานเพื่อเด็กตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน

สหประชาชาติได้สานต่องานที่สันนิบาตชาติได้เริ่มต้นเอาไว้ คำแถลงการณ์เจนีวาได้รับการนำมาปรับปรุงขยายเนื้อความให้มีเนื้อหาที่กระชับและชัดเจนยิ่งขึ้น กลายเป็น “คำประกาศแห่งสิทธิเด็ก” (Declaration of the Rights of the Child) ซึ่งประกอบด้วยหลักการ 10 ประการ ดังนี้ คือ

1. เด็กทุกคนมีสิทธิตามที่ระบุไว้ในคำประกาศนี้โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ
 2. เด็กต้องได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ และต้องได้รับโอกาสที่จะพัฒนาอย่างมีสุขภาพและตามปกติวิสัย ในบรรยากาศแห่งความเป็นเสรีและมีศักดิ์ศรี
 3. เด็กจะมีสิทธิมีชื่อและสัญชาติตั้งแต่แรกเกิด
 4. เด็กจะต้องได้รับประโยชน์จากสวัสดิการสังคม รวมทั้งบริการสาธารณสุขด้านการคลอดที่เพียงพอแก่ทั้งตัวเด็กเองและมารดาของเด็ก เด็กมีสิทธิที่จะได้รับอาหาร ที่อยู่อาศัย การพักผ่อนหย่อนใจและบริการการแพทย์ที่พอเพียง
 5. เด็กที่พิการทางร่างกาย จิตใจ และสังคม จะต้องได้รับการปฏิบัติด้วยเป็นพิเศษทั้งในด้านการรักษาพยาบาล การศึกษา และการดูแลเอาใจใส่
 6. ในทุกสถานการณ์ที่เป็นไปได้ เด็กจะต้องเติบโตภายใต้การเลี้ยงดูและความรับผิดชอบของพ่อแม่ ในบรรยากาศของความรักความอบอุ่น และมีความมั่นคงทางจิตใจและวัตถุ เด็กที่ยังเยาว์วัยจะต้องไม่ถูกแยกจากแม่ ยกเว้นในกรณีพิเศษเท่านั้น สังคม และเจ้าหน้าที่รัฐจะต้องให้ความสนใจดูแลเป็นพิเศษต่อเด็กที่ปราศจากครอบครัวและปราศจากการจุนเจือ
 7. เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษา ซึ่งจะต้องเป็นการศึกษาภาคบังคับและแบบให้เปล่าอย่างน้อยในระดับประถมศึกษา เด็กจะต้องมีโอกาสที่จะได้เล่นและพักผ่อนหย่อนใจ
 8. ไม่ว่าในสถานการณ์ใด ๆ เด็กจะต้องเป็นกลุ่มแรกที่จะได้รับการคุ้มครองและบรรเทาทุกข์
 9. เด็กจะต้องได้รับการปกป้องจากการถูกทอดทิ้ง การทารุณกรรมและการถูกเอารัดเอาเปรียบในทุกรูปแบบ เด็กจะต้องไม่ถูกนำไปจ้างแรงงานก่อนถึงวัยขั้นต่ำอันสมควร
 10. เด็กจะต้องได้รับการปกป้องจากการเดียดฉันท์ทางเชื้อชาติ ศาสนาและการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบ เด็กจะต้องได้รับการเลี้ยงดูอบรมด้วยจิตวิญญาณแห่งความเข้าใจ เข้าใจ อุดมถนอม และมีมิตรภาพระหว่างผู้คน สันติภาพและภาวะดรภาพที่เป็นสากล
- คำประกาศแห่งสิทธิเด็ก (พ.ศ. 2502) ได้รับการรับรองจากที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติอย่างเป็นทางการ

1.4 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กขององค์การสหประชาชาติ (พ.ศ. 2532)

สมัชชาใหญ่ขององค์การสหประชาชาติได้ลงมติเห็นชอบในคำประกาศแห่งสิทธิเด็กปี พ.ศ. 2502 แต่เนื่องจากคำประกาศแห่งสิทธิเด็กดังกล่าวก็เช่นเดียวกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่เป็นเพียงคำประกาศมิใช่กฎหมายระหว่างประเทศ ดังนั้นนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนจึงได้เคลื่อนไหวเพื่อยกร่างอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเสนอต่อคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ เป็นผลให้มีการจัดตั้งคณะทำงานแบบเปิดที่ประกอบด้วยตัวแทนของรัฐบาล และ

องค์กรเอกชนระหว่างประเทศจากทุกมุมโลกเข้ามาร่วมกันทำงานเพื่อร่างอนุสัญญาสิทธิเด็ก กระบวนการร่างอนุสัญญาสิทธิเด็กเพื่อให้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายระหว่างประเทศนี้ ใช้เวลานานถึง 20 ปี ในที่สุดก็ออกมาเป็นร่างที่สมบูรณ์ในปี 2532 โดยได้รับการรับรองจากที่ประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ และมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายระหว่างประเทศตั้งแต่นั้นมา ซึ่งประเทศที่ลงนามในภาคยานุวัติจะต้องยอมรับและปรับปรุงหลักปฏิบัติและกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญานี้ จึงจะถือว่าสมบูรณ์และมีภาระผูกพันทางกฎหมายทั้งภายในและระหว่างประเทศอย่างถูกต้อง

ประเทศไทยได้ลงนามในภาคยานุวัติรับอนุสัญญาสิทธิเด็กเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2535 แต่ได้ตั้งข้อสงวนไว้ 3 ข้อ คือ มาตรา 7 เรื่องสัญชาติ มาตรา 22 เรื่องสถานผู้ลี้ภัย และมาตรา 29 เรื่องการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมและชนกลุ่มน้อย เช่น ชาวมุสลิม ชาวเขา เป็นต้น เนื่องจากเหตุผลทางด้านการเมือง และปัญหาความมั่นคงของชาติ ซึ่งตามระบบกฎหมายไทยนั้นการจะบังคับใช้หลักกฎหมายระหว่างประเทศตามอนุสัญญาสิทธิเด็ก จำเป็นต้องมีการแก้ไขกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญาเสียก่อนจึงจะมีผลบังคับตามอนุสัญญาได้ทุกข้อ ดังนั้นประเทศไทยจึงได้พยายามที่จะแก้ไขกฎหมายภายในเพื่อรองรับอนุสัญญาดังกล่าว และเมื่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงไป ประเทศไทยจึงได้แสดงเจตนาถอนข้อสงวนทั้ง 3 ข้อต่อเลขาธิการสหประชาชาติ

สาระสำคัญของอนุสัญญาสิทธิเด็ก พอสรุปได้ดังนี้

1. เด็กมีสิทธิทางพลเมือง กล่าวคือมีสิทธิที่ได้ชื่อและสัญชาติ สิทธิที่จะมีชีวิตรอด สิทธิที่จะไม่ถูกเลือกปฏิบัติ สิทธิที่จะได้รับการปกป้องจากการถูกทำร้าย การถูกจับกุม และสิทธิที่จะมีความเป็นส่วนตัว
2. เด็กมีสิทธิทางการเมือง กล่าวคือเด็กมีสิทธิที่จะได้แสดงความคิดเห็น สิทธิที่จะชุมนุม สิทธิที่จะนับถือศาสนา สิทธิที่จะได้รับข้อมูลข่าวสาร
3. เด็กมีสิทธิทางเศรษฐกิจ กล่าวคือเด็กมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากการถูกเอารัดเอาเปรียบในทางเศรษฐกิจ เช่น การใช้แรงงาน เป็นต้น
4. เด็กมีสิทธิทางสังคม กล่าวคือ เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษา บริการสาธารณสุข และสวัสดิการสังคม
5. เด็กมีสิทธิทางวัฒนธรรม กล่าวคือเด็กมีสิทธิที่ได้รับการพักผ่อนหย่อนใจ และร่วมในกิจกรรมการละเล่น และกิจกรรมทางศาสนาและศิลปะอย่างเต็มที่

สาระสำคัญของอนุสัญญาสิทธิเด็กทั้ง 5 ประการสามารถประมวลออกมาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็ก 4 ประการดังที่กล่าวไปแล้วในบทที่ 1 คือ สิทธิที่จะมีชีวิตรอด สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง และสิทธิที่จะมีส่วนร่วม

ในการนำอนุสัญญาสิทธิเด็กไปปฏิบัติตามภาระผูกพันที่ได้ลงนามไว้ ประเทศทั้งหลายต้องระดมความร่วมมือจากพลังทุกฝ่ายในสังคมของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน และสื่อมวลชน เข้ามาช่วยกันส่งเสริมและเผยแพร่แนวคิดของอนุสัญญาสิทธิเด็ก โดยยึดหลักการปฏิบัติ 4 ประการ คือ

1. *หลักการไม่เลือกปฏิบัติ (non-discrimination)* นั่นคือ เด็กจะต้องไม่ถูกเลือกปฏิบัติไม่ว่าชนิดใด ๆ โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น ต้นกำเนิดทางชาติ ชาติพันธุ์ หรือสังคม ทรัพย์สิน ความทุพพลภาพ การเกิดหรือสถานะอื่น ๆ ของเด็ก หรือบิดามารดา หรือผู้ปกครองตามกฎหมาย

2. *หลักการมีชีวิตอยู่รอดและพัฒนาการ (survival and development)* หมายถึงเด็กทุกคนมีสิทธิที่จะอยู่รอดและพัฒนาในทุก ๆ ด้านของของการดำรงชีวิต ไม่ว่าจะในด้านกายภาพ อารมณ์ จิตสังคม การเรียนรู้ สังคมและวัฒนธรรม

3. *หลักการประโยชน์สูงสุดของเด็ก (the best interests of the child)* หมายถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กจะต้องมาก่อนเป็นลำดับแรกในการตัดสินใจหรือกระทำใด ๆ ที่มีผลต่อเด็กคนใดคนหนึ่ง หรือต่อกลุ่มเด็ก หลักการนี้จะต้องยึดถือปฏิบัติไม่ว่าการตัดสินใจนั้นกระทำโดยรัฐ ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายตุลาการ หรือโดยครอบครัวของเด็กเอง

4. *สิทธิในการมีส่วนร่วมของเด็ก (participation)* นั่นคือเด็กจะต้องได้รับโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตของเด็ก และมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของตนเอง เด็กมีสิทธิที่ได้รับการรับฟังอย่างจริงจัง

หลักปฏิบัติทั้ง 4 ประการนี้ คือกรอบแนวคิดที่ใช้เป็นหลักในการวางแผน กำหนดกลยุทธ์ และดำเนินโครงการเพื่อเด็ก รวมทั้งเป็นแก่นสาระที่ใช้ในการรณรงค์เผยแพร่เรื่องสิทธิเด็กขององค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กในปัจจุบัน และขององค์กรทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (Unicef) ซึ่งได้รับมอบหมายภารกิจรับผิดชอบจากสหประชาชาติให้ดำเนินโครงการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อเด็กทั่วโลก รวมทั้งได้รับการระบุจากอนุสัญญาสิทธิอย่างเจาะจงว่าเป็นองค์การระหว่างประเทศที่มีภาระผูกพันที่จะต้องช่วยเหลือรัฐภาคีของอนุสัญญาให้สามารถดำเนินงาน สอดส่อง เผยแพร่ และเสนอรายงานความคืบหน้าเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประเทศนั้น ๆ

2. แนวคิดด้านสังคมสงเคราะห์

นอกจากมาตรการทางกฎหมายแล้ว งานด้านสวัสดิภาพหรือสวัสดิการ หรือสังคมสงเคราะห์ นับเป็นมาตรการหนึ่งที่สำคัญ และเป็นสิทธิที่เด็กสมควรได้รับ กรณีที่เด็กถูกทารุณกรรมจากบุคคลในสังคมอาจจะได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรของรัฐหรือของเอกชนที่ทำหน้าที่ด้านนี้

รศ. ดร. ศรีทัพบทิม พานิชพันธ์ (2530) อธิบายว่างานสวัสดิการเด็ก (Child Welfare Service) เป็นงานสังคมสงเคราะห์ประเภทหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวกับการแสดงบทบาททางสังคมอย่างน้อย 3 หน่วยงาน คือ แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ และตำรวจ ส่วนหน่วยงานหรือสมาชิกอื่น ๆ ก็อาจจะเข้ามาร่วมทีมได้อีก เช่น พยาบาล จิตแพทย์ ครู นักจิตวิทยา นักกฎหมาย และอื่น ๆ ตามความจำเป็น ซึ่งการดำเนินงานในแต่ละหน่วยงานก็ต้องมีการร่วมมือประสานงานกันอย่างใกล้ชิด และภายใต้ขอบเขตของระเบียบกฎหมาย หรือมาตรการต่าง ๆ ตามที่รัฐกำหนดให้แก่องค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชลดา ทองสุกนอก (2540) ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคติ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม” พบว่าเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุมที่มีอายุ เพศ อาชีพ ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการเปิดรับสื่อ อินเทอร์เน็ต สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ และสื่อบุคคลต่างกัน รวมทั้งเพศที่ต่างกันมีความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานต่างกัน อายุต่างก็มีความตระหนักต่อการอนุรักษ์พลังงานต่างกัน และอาชีพที่ต่างกันมีการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานต่างกัน

วิไลลักษณ์ วิถีพลธำรง (2540) ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาเด็กด้อยโอกาส ความตระหนัก ความเชื่อถือ และการตัดสินใจของประชาชนในการให้การสนับสนุนองค์การเอกชนที่พัฒนาเด็กและเยาวชน” พบว่าประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาสจากสื่อมวลชน และสื่อเฉพาะกิจในระดับปานกลาง และมีการเปิดรับสื่อบุคคลในระดับน้อย นอกจากนี้ยังพบว่าประชาชนมีความตระหนักและการตัดสินใจให้การสนับสนุนองค์การเอกชนที่พัฒนาเด็กและเยาวชนในระดับสูง ส่วนความเชื่อถืออยู่ในระดับปานกลาง

เกรียงชัย เหลือภัทรเชวง (2540) ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคนดี และการมีส่วนร่วมในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมของพนักงานในโรงงานกลุ่มบริษัทมินิแบ (ประเทศไทย)” ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารเรื่องระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมจากเพื่อน บุคคลในครอบครัว บุคคลที่รู้จัก และแผนพับมีความแตกต่างกันในเพศที่ต่างกัน ในขณะที่อายุที่ต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกันจากบุคคลในครอบครัว บุคคลที่รู้จัก วิทยุ แผนพับ โปสเตอร์/บอร์ดบริษัท วารสารบริษัท และเสียงตามสายในโรงงาน ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกันจากบุคคลในครอบครัว บุคคลที่รู้จัก โทรทัศน์ แผนพับ โปสเตอร์/บอร์ดบริษัท เสียงตามสายในโรงงาน และปฏิทินบริษัท ตำแหน่งงานที่ต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างจากเสียงตามสายในโรงงาน และอายุงานที่แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างจากเพื่อน บุคคลในครอบครัว บุคคลที่รู้จัก วิทยุ แผนพับ และของขวัญปีใหม่ของบริษัท อย่างไรก็ตามพนักงานที่มีรายได้ต่างกันไม่พบการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกัน

ณัฐพรรณ ศรีมุข (2541) ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะคนดี และพฤติกรรมการยอมรับวิถีชีวิตตามหลักชีวิตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่าการเปิดรับสารเกี่ยวกับวิถีชีวิตตามหลักชีวิตจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตตามหลักชีวิต การเปิดรับสารเกี่ยวกับวิถีชีวิตตามหลักชีวิตจากหนังสือและวารสารเกี่ยวกับชีวิต มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตตามหลักชีวิต

บุญจิระ พุทธิศรี (2541) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคนดีเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่าลักษณะประชากรที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ความรู้ ทักษะคนดี และการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน แต่เพศ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ เพศที่แตกต่างกันมีความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 ไม่แตกต่างกัน และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีทัศนคติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 ไม่แตกต่างกัน สำหรับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครนั้นมีความสัมพันธ์กับความรู้อันเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 และความรู้ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540

ช่อแก้ว ประสงค์สม (2542) ศึกษา “การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมในโครงการโรงเรียนสีเขียวของครู และอาจารย์มัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่าอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนสีเขียว

ศศิวิมล ตามไท (2542) ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และ พฤติกรรมการบริโภคข่าวกรองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้แตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับข่าวกรองแตกต่างกัน ประชาชนที่มีระดับการศึกษาและอาชีพแตกต่างกันมีความรู้ และทักษะแตกต่างกัน ส่วนการเปิดรับข่าวสารนั้นมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับข่าวกรอง แต่การเปิดรับข่าวสารไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะเกี่ยวกับการบริโภคข่าวกรอง

ฐิทธนา แสงอร่าม (2542) ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการน้ำประปาดื่มได้ ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการบริโภคน้ำดื่มของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ “โครงการน้ำประปาดื่มได้” อยู่ในระดับต่ำมาก มีความรู้เกี่ยวกับน้ำประปาดื่มได้อยู่ในระดับต่ำ มีทักษะเป็นกลางต่อการบริโภคน้ำประปา และมีพฤติกรรมการบริโภคน้ำประปำน้อยมาก ซึ่งตัวแปรสำคัญที่สามารถอธิบายพฤติกรรมการบริโภคน้ำดื่มได้มากที่สุดคือทัศนคติ

บัณรสี ขวาลศิลป์ (2542) ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และการยอมรับการสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนหินกรูด” พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนหินกรูดในระดับต่ำ และมีทัศนคติเป็นกลางต่อการสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานหินกรูด ซึ่งทัศนคติ และความรู้เป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลในทางบวกต่อการยอมรับการสร้างโรงไฟฟ้าหินกรูด

ธนภรณ์ อุทยานิก (2543) ศึกษาเรื่อง “ประสิทธิผลของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาในการเผยแพร่ความรู้งานคุ้มครองผู้บริโภค” พบว่า ระดับการศึกษา และอาชีพต่างมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้งานคุ้มครองผู้บริโภคจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาแตกต่างกัน ในขณะที่ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับบทบาทของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาแตกต่างกัน และประชาชนที่มีระดับการศึกษา และรายได้แตกต่างกันมีทัศนคติต่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาแตกต่างกัน

ชนานันท์ คงธนาฤทธิ์ (2543) ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการยอมรับการบริโภคสิ่งมีชีวิตที่ดัดต่อพันธุกรรม (GMOs) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างก็มีการเปิดรับข่าวสารสิ่งมีชีวิตดัดต่อพันธุกรรม (GMOs) จากสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร การพบปะพูดคุย การประชุม/สัมมนาเอกสารแจกแตกต่างกัน

อภาพพร เอกวัฒนกิจ (2544) ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติของข้าราชการไทยเกี่ยวกับการลงทุนของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)” พบว่าข้าราชการมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการลงทุนของ กบข. อยู่ในระดับต่ำ มีความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับการลงทุนของกบข. อยู่ในระดับปานกลาง โดยลักษณะประชากรของข้าราชการไทยที่เป็นสมาชิกกบข. ได้แก่ เพศ และภาคมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการลงทุนของกบข. ส่วนอายุ ระดับการศึกษา และอายุราชการไม่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการลงทุนของกบข. ในขณะที่ความรู้เกี่ยวกับการลงทุนของกบข. มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติที่มีต่อการลงทุนของกบข.

จารุภัทร ถาวโรฤทธิ์ (2544) ศึกษาเรื่อง “การเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้ และแหล่งต้นน้ำ ระหว่างชาวเขาเผ่าลีซอบ้านห้วยน้ำดัง ชาวเขาเผ่าลีซอบ้านห้วยน้ำรูตอยสามหมื่นกับชาวไทยพื้นราบบ้านแม่เลา อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่าการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้ และแหล่งต้นน้ำระหว่างชาวเขาเผ่าลีซอบ้านห้วยน้ำดัง ชาวเขาเผ่าลีซอบ้านห้วยน้ำรูตอยสามหมื่น กับชาวไทยพื้นราบบ้านแม่เลา มีความแตกต่างกัน

เตือนใจ จวบสมัย (2545) ศึกษาเรื่อง “ภาพลักษณ์ขององค์การสหประชาชาติจากการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ การเปิดรับข่าวสหประชาชาติ การรับรู้ ทัศนคติ และภาพลักษณ์ต่อองค์การสหประชาชาติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า หนังสือพิมพ์รายวันในประเทศไทยมีการนำเสนอข่าวสหประชาชาติที่ให้ภาพลักษณ์ด้านบวกมากกว่าภาพลักษณ์เป็นกลาง ๆ หรือด้านลบ สำหรับผลการวิจัยเชิงสำรวจพบว่าประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสหประชาชาติแตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสหประชาชาติไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกันมีการรับรู้บทบาทสหประชาชาติ และมีทัศนคติต่อองค์การสหประชาชาติต่างกัน อย่างไรก็ตามเพศที่ต่างกันมีการรับรู้บทบาทขององค์การสหประชาชาติ และมีทัศนคติต่อองค์การสหประชาชาติไม่แตกต่างกัน

จำนรรจ์ เขตบรรพต (2534) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์บทบาทหนังสือพิมพ์ในการเสนอเนื้อหาด้านสิทธิเด็ก และการสำรวจความเห็นของหน่วยงานพัฒนาเด็กที่มีต่อการเสนอเนื้อหาด้านสิทธิเด็กในหนังสือพิมพ์” ผลการศึกษาพบว่าหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ฉบับที่ทำการสำรวจ คือ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ไทยรัฐ บ้านเมือง และบางกอกโพสต์ มีปริมาณการเสนอเนื้อหาด้านสิทธิเด็กคิดเป็นร้อยละ 0.008 ของเนื้อที่ทั้งหมดของหน้าหนังสือพิมพ์ โดยมีหนังสือพิมพ์สยามรัฐมีปริมาณการเสนอมากที่สุด รองลงมาคือบ้านเมือง ไทยรัฐ และบางกอกโพสต์ตามลำดับ นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์มีการเสนอข่าว รายงานข่าวและเสนอบทความจากภายนอกมากกว่ามีการวิเคราะห์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากกองบรรณาธิการ และหนังสือพิมพ์มีแนวโน้มการเสนอเนื้อหาด้านสิทธิเด็กที่สนับสนุนการให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาสิทธิเด็กมากกว่าการแสดงคัดค้านหรือเป็นกลาง ส่วนหน่วยงานพัฒนาเด็กส่วนใหญ่เห็นว่าหนังสือพิมพ์แสดงบทบาทไม่เพียงพอในการเผยแพร่เนื้อหาด้านสิทธิเด็ก

พรรณราย พิทักษ์พงศ์ (2540) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์การนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับการละเมิดเด็กที่ปรากฏในข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย” พบว่า หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยนำเสนอเนื้อหาข่าวในประเด็นความรุนแรงทางเพศในปริมาณสูงสุด ในขณะที่ถ้าเป็นภาพข่าวหนังสือพิมพ์รายวันนำเสนอประเด็นปัญหาสังคมในปริมาณสูงสุด นอกจากนี้ยังพบว่าเพศหญิงที่อยู่ในช่วงอายุแรกเกิด – 6 ปี ถูกละเมิดสูง ในขณะที่สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวเด็กที่มีฐานะยากจนถูกละเมิดสูงที่สุด ส่วนภาพเด็กที่สะท้อนผ่านสื่อหนังสือพิมพ์สูงสุดคือ ภาพเด็กที่ถูกทารุณกรรม

นพรัตน์ ปทุมรังษี (2541) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องเอดส์ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษของประเทศไทยและสิงคโปร์” พบว่าหนังสือพิมพ์ The Bangkok Post และ The Nation ของประเทศไทยมีความถี่ และเนื้อที่ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเอดส์มากกว่าหนังสือพิมพ์ The Straits Times ของประเทศสิงคโปร์ โดยหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับมีความถี่ และเนื้อที่ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเอดส์ที่มุ่งเน้นอาการของโรค วิธีการรักษา และการป้องกันแก้ไขแตกต่างกัน และความถี่และเนื้อที่ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเอดส์ ที่มุ่งไปสู่กลุ่มประชาชนทั่วไป กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่ติดเอดส์แตกต่างกัน

วัชรินทร์ กุลพิสิทธิเจริญ (2542) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องเอดส์ในหนังสือพิมพ์รายวันของประเทศไทย” ผลการวิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพมีการนำเสนอเรื่องเอดส์ทั้งในด้านเนื้อที่ ความถี่มากกว่าหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ โดยหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์มี

เนื้อหาและความถี่ในการนำเสนอเรื่องเอดส์มากที่สุด รองลงมาคือหนังสือพิมพ์มติชนและไทยรัฐ ตามลำดับ และพบว่ามีการนำเสนอประเด็นเรื่องเอดส์ 17 ประเด็น สำหรับทิศทางการนำเสนอ นั้น พบว่ามีการนำเสนอเรื่องเอดส์ในทิศทางเชิงเป็นกลางมากที่สุด รองลงมาคือทิศทางเชิงลบ และบวกตามลำดับ นอกจากนี้หลักเกณฑ์ในการกำหนดวาระเรื่องเอดส์สามารถแบ่งการศึกษาได้ 4 ประเด็นคือ 1. สาเหตุที่เรื่องเอดส์ได้รับการกำหนดเป็นวาระ 2. ปัจจัยในการกำหนดวาระเอดส์ 3. กระบวนการในการกำหนดวาระเอดส์ และ 4. ข้อจำกัดในการกำหนดวาระเอดส์

อุไร สิงห์ไพบุลย์พร (2542) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์เนื้อหาของกรรณการรายงานข่าวเกี่ยวกับ สิทธิเด็กในหนังสือพิมพ์ไทย ตามแนวคิดของอนุสัญญาสิทธิเด็ก” พบว่าหนังสือพิมพ์ทั้ง 5 ฉบับในปี 2542 ที่ทำการศึกษาคือได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มติชน บ้านเมือง กรุงเทพธุรกิจ และ บางกอกโพสต์ ในด้านความถี่ตลอดปี 2542 ลงข่าวเกี่ยวกับเด็กในปริมาณที่สูงในช่วงต้นปี เพราะเป็นช่วงวันเด็กและการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ข่าวสิทธิเด็กที่จะมีชีวิตรอดและสิทธิเพื่อพัฒนามี มากกว่าข่าวสิทธิที่จะได้รับการปกป้องและสิทธิที่จะมีส่วนร่วม ข่าวเด็กส่วนใหญ่ถูกจัดไว้ในหน้า อื่นมากกว่าหน้าหนึ่ง และข่าวที่มีภาพประกอบมีไม่ถึงครึ่งหนึ่งของข่าวที่เกี่ยวกับเด็กทั้งหมด สำหรับในด้านทิศทางการรายงานข่าวเด็กที่เป็นขึ้นข่าวนั้นแนวโน้มไปในทิศทางลบ บทความและ ภาพข่าวมีทิศทางเป็นกลางและเป็นบวกมากกว่า ในขณะที่หนังสือพิมพ์ภาษาไทยลง บทความบรรณาธิการเกี่ยวกับประเด็นเด็กน้อยมาก คือทั้งปีมีเพียงฉบับละหนึ่งชิ้นเท่านั้น นอกจากนี้ ขึ้นข่าว บทความ บรรณาธิการ และภาพข่าวของหนังสือพิมพ์ทั้ง 5 ฉบับระบุว่า “สิทธิ” หรือ “สิทธิเด็ก” น้อยมาก

สุรรัตน์ ทองอินทร์ (2544) ศึกษาเรื่อง “การนำเสนอเนื้อหาการจัดระเบียบสังคมใน หนังสือพิมพ์ไทย” ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์นำเสนอเนื้อหาการจัดระเบียบสังคมในรูปแบบ ข่าวมากที่สุด รองลงมาคือคอลัมน์ โดยเนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับจัดระเบียบสังคมมี ลักษณะสนับสนุนมากกว่าคัดค้าน รวมทั้งการนำเสนอเนื้อหาการจัดระเบียบสังคมของ หนังสือพิมพ์สะท้อนบทบาทหน้าที่และให้ลำดับความสำคัญคล้ายคลึงกัน ได้แก่ ให้ข่าวสาร ให้ความรู้ ความเข้าใจ ให้การศึกษาแก่ประชาชนในเรื่องการจัดระเบียบสังคม สร้างสถานภาพ บุคคล เป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของฝ่ายสนับสนุนและคัดค้าน ทำให้สังคมมีความขัดแย้ง น้อยลง ปลุกจิตสำนึกให้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดระเบียบสังคม ขยายนโยบายของ รัฐบาลให้เป็นที่เข้าใจ

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น สามารถสรุปได้ว่าการมีความรู้ และความเข้าใจในหลักพื้นฐานทางการสื่อสาร ตลอดจนการมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในด้านประสิทธิภาพของสื่อแต่ละชนิด รวมทั้งการรู้จักเลือกและใช้สื่อได้อย่างเหมาะสมกับผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายแล้วนั้น จะทำให้การสื่อสารเกิดประสิทธิผลตามมา ดังนั้น เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีต่อสิทธิเด็ก ประชาชนควรจะได้รับความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องของสิทธิเด็ก โดยผู้ส่งสารควรที่จะเลือกใช้สื่อ และสารให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้รับสารเป้าหมายแต่ละกลุ่ม และเมื่อประชาชนมีความรู้ในเรื่องดังกล่าวแล้ว ก็จะทำให้เกิดทัศนคติที่ดีตามมาในที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับเด็กในไทยรัฐและการสำรวจการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร แบ่งการวิจัยเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับเด็กในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มุ่งศึกษาถึงความถี่ เนื้อหา รูปแบบ ทิศทางการนำเสนอ และแหล่งข่าวเกี่ยวกับเด็ก ซึ่งใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ส่วนที่ 2 การสำรวจการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการวัดความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ แบบครั้งเดียว (One-Shot Descriptive Study) และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับเด็กในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐที่ตีพิมพ์จำหน่ายตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2545 - 31 กรกฎาคม 2546 ทั้งนี้ จำนวนประชากรเท่ากับจำนวนหนังสือพิมพ์ 365 ฉบับ การเลือกหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เนื่องจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเป็นตัวแทนของกลุ่มหนังสือพิมพ์ประเภทประชาชน ที่มียอดขายสูงสุดอันดับ 1 รวมทั้งเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีกลุ่มผู้อ่านทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพทุกระดับการศึกษา และทุกระดับฐานะ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นตารางรหัส (Coding Sheet) หรือแบบบันทึกข้อมูล เพื่อบันทึกปริมาณเนื้อหา ความถี่ ประเด็นเรื่องเด็ก รูปแบบการนำเสนอ เนื้อหาเชิงบวก เนื้อหาเชิงเป็นกลาง และเนื้อหาเชิงลบ และแหล่งข้อมูลที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์แต่ละวันในแต่ละฉบับ โดยข้อมูลที่บันทึกลงในแบบบันทึกข้อมูล ประกอบด้วย

- วัน-เดือน-ปี ของหนังสือพิมพ์ฉบับที่ศึกษา
- ความถี่ และคอลัมน์ข่าวที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่ทำการบันทึก

3. ประเด็นข่าวที่น่าสนใจเกี่ยวกับเด็ก

3.1 สิทธิที่จะมีชีวิตรอดของเด็ก (Right to life)

- การเลี้ยงดูเด็ก/ สุขภาพอนามัย/ โภชนาการ
- เด็กกับสิ่งแวดล้อม
- ความพิการของเด็ก
- เด็กกับผลกระทบจากโรคเอดส์

3.2 สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา (Right to be developed)

- การศึกษาของเด็ก
- การเล่นและพักผ่อน/ การกีฬา
- เด็กกับกิจกรรมด้านวัฒนธรรม
- ความเสมอภาคระหว่างเด็กหญิงกับเด็กชาย
- การให้ทุน/ บริจาคของให้เด็ก

3.3 สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง (right to be protected)

- เด็กถูกข่มขืน/ ทำร้าย/ ทารุณกรรม
- เด็กถูกข่มขืน/ ทำอนาจาร
- เด็กถูกใช้แรงงาน
- เด็กถูกค้าทางเพศ/ โสเภณีเด็ก
- เด็กเร่ร่อน
- การลักพาเด็ก
- เด็กกับอาชญากรรม/ ความรุนแรง
- เด็กถูกข่มขู่/ เด็กถูกทิ้ง
- เด็กและยาเสพติด
- สื่อลามกกับเด็ก

3.4 สิทธิที่จะมีส่วนร่วม (Right to participate)

- เด็กกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ
- เด็กกับการแสดงออกถึงความสามารถ/ การได้รับรางวัล/ ความสำเร็จ

4. รูปแบบการนำเสนอ
 - ช่าง
 - บทความ/ บทความวิชาการ
 - คอลัมน์ประจำ/ คอลัมน์สำหรับเด็ก
 - ภาพช่าง
5. ทิศทางของช่าง
 - เนื้อหาเชิงบวก
 - เนื้อหาเชิงเป็นกลาง
 - เนื้อหาเชิงลบ
6. แหล่งช่าง
 - องค์การภาครัฐ
 - สถานศึกษา
 - องค์การพัฒนาเด็กเอกชน
 - หน่วยงานเอกชน
 - องค์การต่างประเทศ
 - องค์การระหว่างประเทศ
 - ตำรวจ
 - ผู้ตกเป็นข่าว/ ญาติ
 - อื่น ๆ
 - ไม่ระบุแหล่งช่าง

การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างคือหนังสือพิมพ์ไทยรัฐที่ออกในระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2545-31 กรกฎาคม 2546 ทุกฉบับ โดยวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์ทุกวัน คือ 365 ฉบับ ดังนั้นจึงไม่มีการทดสอบค่าความเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างแต่อย่างใด

สำหรับการทดสอบความเชื่อถือได้ในการลงรหัสนั้น ผู้วิจัยหาผู้ร่วมลงรหัสเพื่อทดสอบความเชื่อถือได้ โดยเลือกผู้ร่วมลงรหัส 3 คนมาลงรหัสในเครื่องมือที่สร้างขึ้น และทำการสุ่มตัวอย่างข่าวที่ใช้ในการศึกษาวิจัยจำนวน 30 ข่าว จากนั้นจึงนำผลจากการลงรหัสมาตรวจสอบความเชื่อถือได้ โดยใช้หลักการคำนวณของ Holsti (Wimmer and Dominick, 1987 : 8) ซึ่งมีสูตรการคำนวณดังต่อไปนี้

สูตรคำนวณหาค่าความเชื่อถือได้

$$R = \frac{N(C1.C2.C3.....Cn)}{(C1+C2+C3+.....+Cn)}$$

โดย	R	หมายถึง	ค่าความเชื่อถือได้
	N	หมายถึง	จำนวนผู้ลงรหัส
	C1.C2.C3....CN	หมายถึง	จำนวนครั้งที่ผู้ลงรหัส 3 คนมีความเห็นตรงกัน
	C1+C2+C3+...CN	หมายถึง	จำนวนครั้งทั้งหมดที่ผู้ลงรหัส 3 คนทำการศึกษา

ค่าความเชื่อถือได้โดยค่าที่คำนวณได้ต้องมากกว่า 0.75 จึงจะถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่น่าเชื่อถือ ซึ่งการทดสอบค่าความเชื่อถือได้ในครั้งนี้ จำนวนข่าวที่ผู้ร่วมลงรหัสทั้ง 3 คนมีความเห็นตรงกันมีจำนวน 27 ข่าว แทนค่าในสูตรได้ดังนี้

$$\begin{aligned} 3 (C1.C2.C3) &= 3(27) \\ C1+C2+C3 &= 30+30+30 \\ R &= \frac{75}{90} \\ &= 0.83 \end{aligned}$$

ดังนั้น ได้ค่าความเชื่อถือได้เท่ากับ 0.83 ถือว่ามีความเชื่อถือได้ตามเกณฑ์ของ Holsti

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล โดยการตรวจข่าวในหนังสือพิมพ์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ รวมจำนวนทั้งสิ้น 365 ฉบับ จากนั้นบันทึกข้อมูลลงในแผ่นลงรหัสตามเกณฑ์การวิจัยที่ได้กำหนดไว้ เพื่อคำนวณผลรวมและจำนวนต่าง ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับเด็กในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐนี้ จะวิเคราะห์ขึ้นข่าวหรือภาพข่าวที่ปรากฏบนหน้า 1 และข่าวในหน้าอื่น ๆ ซึ่งรวมทั้งข่าวในหน้าภูมิภาค บทความเชิงข่าว รวมทั้งบทวิจารณ์ คอลัมน์สำหรับเด็ก และภาพข่าว แต่ไม่นับรวมขึ้นข่าว หรือภาพประเภทโฆษณา ซึ่งถือเป็นข่าวหรือภาพที่ผ่านการปรุงแต่งจากบริษัทโฆษณาแล้ว โดยข้อมูลที่เป็นความถี่วัดเป็นรายเรื่อง ข้อมูลที่เป็นเนื้อที่วัดคอลัมน์นิ้วในแต่ละรายเรื่อง ข้อมูลที่เป็นทิศทางจำแนกเป็นทิศทางเชิงบวก ทิศทางเชิงเป็นกลาง และทิศทางเชิงลบ

สำหรับประเด็นเกี่ยวกับเด็กนั้นจะวิเคราะห์ตามกลุ่มเนื้อหาที่เกี่ยวกับสิทธิพื้นฐาน 4 ประการของเด็ก ดังนี้

1. ข่าว บทความ บทวิจารณ์ คอลัมน์ หรือภาพข่าวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิที่จะมีชีวิตรอดของเด็ก (Right to life)
2. ข่าว บทความ บทวิจารณ์ คอลัมน์ หรือภาพข่าวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการพัฒนา (Right to be developed)
3. ข่าว บทความ บทวิจารณ์ คอลัมน์ หรือภาพข่าวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการปกป้อง (right to be protected)
4. ข่าว บทความ บทวิจารณ์ คอลัมน์ หรือภาพข่าวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิที่จะมีส่วนร่วม (Right to participate)

อย่างไรก็ตามข่าว บทความ หรือภาพข่าวชิ้นหนึ่ง อาจมีเนื้อหาที่สามารถจัดเข้าได้ในสิทธิที่มากกว่า 1 สิทธิก็ได้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการคำนวณเป็นสถิติเชิงพรรณนา ใช้สถิติร้อยละ (percentage) อธิบายลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเด็กในหนังสือพิมพ์รายวันที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในด้านความถี่ เนื้อหา รูปแบบ ทิศทาง ประเด็นเนื้อหาสาระที่นำเสนอ และแหล่งข่าวที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็ก

ส่วนที่ 2 การรับรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครซึ่งมีจำนวน 5,782,159 คน (ข้อมูลจากสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ตามหลักฐานทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2545)

การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาประชากร ซึ่งพักอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้มาจากการเทียบตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane (อ้างถึงในวิเชียร เกตุสิงห์, 2541) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5% เมื่อจำนวนประชากรมากกว่า 100,000 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาควรมีจำนวนไม่ต่ำกว่า 400 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบลำดับขั้น (Stratified Sampling) โดยแบ่งตามเขตการปกครองของกรุงเทพมหานครจำนวน 50 เขต ซึ่งแบ่งเป็น 6 กลุ่ม เพื่อให้ลักษณะประชากรกระจายตามสัดส่วนและมีความหลากหลาย ซึ่งประกอบด้วย

กลุ่มสำนักงานเขตที่ 1 (กลุ่มวังทองกลาง)	กลุ่มสำนักงานเขตที่ 2 (กลุ่มบูรพา)	กลุ่มสำนักงานเขตที่ 3 (กลุ่มศรีนครินทร์)	กลุ่มสำนักงานเขตที่ 4 (กลุ่มเจ้าพระยา)	กลุ่มสำนักงานเขตที่ 5 (กลุ่มกรุงธนใต้)	กลุ่มสำนักงานเขตที่ 6 (กลุ่มกรุงธนเหนือ)
บางซื่อ	ดอนเมือง	มีนบุรี	ดินแดง	บางขุนเทียน	หนองแขม
ดุสิต	หลักสี่	คลองสามวา	ห้วยขวาง	บางบอน	ทวีวัฒนา
ราชเทวี	บางเขน	หนองจอก	บางนา	จอมทอง	ตลิ่งชัน
พญาไท	สายไหม	สะพานสูง	พระโขนง	ราษฎร์บูรณะ	ภาษีเจริญ
ปทุมวัน	จตุจักร	ลาดกระบัง	วัฒนา	ทุ่งครุ	บางพลัด
พระนคร	ลาดพร้าว	คันนายาว	คลองเตย	บางแค	บางกอกน้อย
ป้อมปราบ	บึงกุ่ม	สวนหลวง	ยานนาวา	คลองสาน	บางกอกใหญ่
ศัตรูพ่าย	บางกะปิ	ประเวศ	บางคอแหลม	ธนบุรี	
สัมพันธวงศ์	วังทองกลาง		สาทร		
บางรัก					

ขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลากเพื่อให้ได้เขตที่ใช้เป็นตัวแทนในแต่ละกลุ่มเขต โดยกำหนดกลุ่มละ 1 เขต ซึ่งผลการสุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มเขต มีดังนี้

กลุ่มสำนักงานเขตที่ 1 (กลุ่มวังทองกลาง)	กลุ่มสำนักงานเขตที่ 2 (กลุ่มนุรพา)	กลุ่มสำนักงานเขตที่ 3 (กลุ่มศรีนครินทร์)	กลุ่มสำนักงานเขตที่ 4 (กลุ่มเจ้าพระยา)	กลุ่มสำนักงานเขตที่ 5 (กลุ่มกรุงธนใต้)	กลุ่มสำนักงานเขตที่ 6 (กลุ่มกรุงธนเหนือ)
ปทุมวัน	ลาดพร้าว	ลาดกระบัง	บางนา	บางขุนเทียน	หนองแขม

ขั้นตอนที่ 3 จากจำนวนเขตตัวอย่าง เลือกประชากรที่จะเก็บข้อมูล โดยใช้วิธีกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Quota Sampling) โดยกำหนดกลุ่มที่ต้องการศึกษาจากอาชีพทั้งหมด 4 กลุ่ม ได้แก่

- (1) พนักงานบริษัทเอกชน
- (2) ผู้ที่ทำงานในโรงงาน/ พ่อบ้าน แม่บ้าน/ รับจ้างทั่วไป
- (3) เจ้าของกิจการ/ ธุรกิจ
- (4) พ่อค้า/ แม่ค้า

และเก็บข้อมูลอาชีพละไม่ต่ำกว่า 100 คน หรือเป็นจำนวนทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 400 คน

ขั้นตอนที่ 4 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ในแต่ละเขตที่กำหนดไว้ให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามอาชีพและจำนวนที่ต้องการ โดยจะทำการเก็บข้อมูลตามสถานที่ที่มีคนจำนวนมากมารวมกัน เช่น ห้างสรรพสินค้า ตลาดสด ตามบ้านพักอาศัย ตามสถานที่ทำงาน และโรงงาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งตามสมมติฐานแต่ละข้อ ประกอบด้วยตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมี

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ คือ ลักษณะประชากร

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- อาชีพ
- รายได้

ตัวแปรตาม คือ การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก

สมมติฐานที่ 2 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรอิสระ คือ การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก

ตัวแปรตาม คือ ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก

สมมติฐานที่ 3 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรอิสระ คือ การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก

ตัวแปรตาม คือ ทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก

สมมติฐานที่ 4 ความรู้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรอิสระ คือ ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก

ตัวแปรตาม คือ ทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามชนิดปลายปิด (Close-Ended Questionnaire) ซึ่งได้สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอนดังนี้

- ตอนที่ 1 เป็นคำถามทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรของผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ เป็นต้น
- ตอนที่ 2 เป็นคำถามที่วัดการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก จากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ
- ตอนที่ 3 เป็นคำถามที่วัดความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กในลักษณะปลายปิด
- ตอนที่ 4 เป็นข้อความวัดทัศนคติในเรื่องสิทธิเด็กชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale 5 ระดับ)

การตรวจสอบความเที่ยงตรง และความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ

1. ความเที่ยงตรง (Validity)

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Validity) โดยนำไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาเป็นผู้ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) และขอคำแนะนำในการปรับปรุง แก้ไข และเลือกเฉพาะข้อความที่มีความตรงและครอบคลุมในเรื่องนั้น ๆ มาใช้ในการสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลต่อไป

2. ความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ (Reliability)

นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทำการทดสอบหาความเชื่อถือได้ โดยนำไปทดสอบ (Pretest) กับประชากรที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อถือได้ ดังนี้

- 1.1 ในส่วนของคำถามด้านความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก ได้หาค่าความเชื่อถือได้โดยใช้สูตรของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Reichardson Method) สำหรับแบบทดสอบที่มีการให้คะแนนแต่ละข้อเป็น 0,1 (อ้างในวิเชียร เกตุสิงห์ 2537)
- 1.2 ในส่วนของการเปิดรับข่าวสาร และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก ได้ทำการทดสอบหาความเชื่อถือได้ โดยใช้วิธีการหาค่าความเชื่อถือได้ตามแบบสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (วิเชียร เกตุสิงห์ 2537) เมื่อกำนวณสูตรดังกล่าวแล้วได้ค่าความเชื่อถือได้ ดังนี้

- ค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามการเปิดรับข่าวสาร = 0.95
- ค่าความเชื่อถือได้ของแบบวัดความรู้ = 0.75
- ค่าความเชื่อถือได้ของแบบวัดทัศนคติ = 0.93

ค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามทั้ง 3 ตอนไม่ต่ำกว่า 0.70 ถือว่ายอมรับได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัย ในการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่ม 4 อาชีพในเขตที่กำหนดไว้ และรอรับแบบสอบถามทันที การเก็บรวบรวมข้อมูล จะทำในระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม-31 ธันวาคม 2546

การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงได้กำหนดวิธีการเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายข้อมูลส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ปริมาณการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ ความรู้ และทัศนคติ โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และนำเสนอข้อมูลด้วยตารางแจกแจงความถี่
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติดังนี้
 - 2.1 การทดสอบสมมติฐานข้อ 1 ใช้สถิติ t-test และ ANOVA เพื่อทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามลักษณะประชากรกับการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติ
 - 2.2 การทดสอบสมมติฐานข้อ 2-4 ใช้สถิติ Pearson's Product Moment Correlation Coefficient เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามคู่ต่าง ๆ ตามสมมติฐานที่ 2-4

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์การให้คะแนนในการวัดตัวแปร ดังต่อไปนี้

1. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก วัดจากความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ

ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน

โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร อินเทอร์เน็ต

บ่อยมาก (มากกว่า 6 ครั้งในรอบ 3 เดือน)	5	คะแนน
บ่อย (5-6 ครั้งในรอบ 3 เดือน)	4	คะแนน
ปานกลาง (3-4 ครั้งในรอบ 3 เดือน)	3	คะแนน
น้อย (1-2 ครั้งในรอบ 3 เดือน)	2	คะแนน
นานกว่านั้น	1	คะแนน
ไม่เคยเลย	0	คะแนน

ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคล

สมาชิกภายในครอบครัว/ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน/เพื่อนฝูง/เพื่อนร่วมงาน เจ้าหน้าที่ขององค์กรพัฒนาเด็กเอกชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ

บ่อยมาก (มากกว่า 6 ครั้งในรอบ 3 เดือน)	5	คะแนน
บ่อย (5-6 ครั้งในรอบ 3 เดือน)	4	คะแนน
ปานกลาง (3-4 ครั้งในรอบ 3 เดือน)	3	คะแนน
น้อย (1-2 ครั้งในรอบ 3 เดือน)	2	คะแนน
นานกว่านั้น	1	คะแนน
ไม่เคยเลย	0	คะแนน

ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจ

แผ่นพับ โปสเตอร์ ป้ายประกาศ การเข้าร่วมกิจกรรม

บ่อยมาก (มากกว่า 6 ครั้งในรอบ 3 เดือน)	5	คะแนน
บ่อย (5-6 ครั้งในรอบ 3 เดือน)	4	คะแนน
ปานกลาง (3-4 ครั้งในรอบ 3 เดือน)	3	คะแนน
น้อย (1-2 ครั้งในรอบ 3 เดือน)	2	คะแนน
นานกว่านั้น	1	คะแนน
ไม่เคยเลย	0	คะแนน

เกณฑ์ในการคิดคะแนนของการเปิดรับข่าวสาร นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย กำหนดคะแนนเพื่อจัดแบ่งระดับการเปิดรับข่าวสารและแปลความหมายของค่าคะแนน โดยแบ่งเป็น 5 ระดับคือ

0.00-1.49 คะแนน	หมายถึง	ปริมาณการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับต่ำมาก
1.50-2.49 คะแนน	หมายถึง	ปริมาณการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับต่ำ
2.50-3.49 คะแนน	หมายถึง	ปริมาณการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง
3.50-4.49 คะแนน	หมายถึง	ปริมาณการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับสูง
4.50-5.00 คะแนน	หมายถึง	ปริมาณการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับสูงมาก

2. ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก

ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก วัดจากการตอบคำถามจำนวน 10 ข้อ โดยการเลือกตอบ มีเกณฑ์การวัดดังนี้

ถ้าตอบถูก ให้	1	คะแนน
ถ้าตอบผิด ให้	0	คะแนน

นำคะแนนที่ได้มารวมกันและหาค่าเฉลี่ย จัดแบ่งระดับความรู้เป็น 3 ระดับ คือ

1.00-3.33 คะแนน	หมายถึง	มีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กอยู่ในระดับต่ำ
3.40-6.70 คะแนน	หมายถึง	มีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กอยู่ในระดับปานกลาง
6.80-10.00 คะแนน	หมายถึง	มีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กอยู่ในระดับสูง

3. ทักษะคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก

การวัดทักษะคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กมีข้อความเชิงบวกและข้อความเชิงลบที่กำหนดเป็นตัวชี้วัด โดยในแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ สำหรับเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
5	4	3	2	1

นำผลรวมของคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยและจัดระดับค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ

1.00-1.49 คะแนน	หมายถึง	มีทัศนคติไม่ดีมาก ๆ เกี่ยวกับสิทธิเด็ก
1.50-2.49 คะแนน	หมายถึง	มีทัศนคติไม่ดีเกี่ยวกับสิทธิเด็ก
2.50-3.49 คะแนน	หมายถึง	มีทัศนคติเป็นกลางเกี่ยวกับสิทธิเด็ก
3.50-4.49 คะแนน	หมายถึง	มีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับสิทธิเด็ก
4.50-5.00 คะแนน	หมายถึง	มีทัศนคติที่ดีมากเกี่ยวกับสิทธิเด็ก

การประมวลผลข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามมากำหนดรหัส ถอดรหัส และลงรหัสของคำตอบในแบบสอบถาม เพื่อนำไปประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) คำนวณค่าสถิติที่ต้องการใช้ในการวิจัยต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับเด็กในไทยรัฐและการสำรวจการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความถี่ เนื้อที่ ประเด็น เรื่องเด็กที่นำเสนอ รูปแบบการนำเสนอ ทิศทางของเนื้อหา และแหล่งข่าวที่ใช้ในการนำเสนอ เนื้อหาที่เกี่ยวกับเด็กของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ รวมทั้งเพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยได้มีการศึกษาและจัดเก็บข้อมูลใน 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 : การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับเด็กในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์ข่าวเกี่ยวกับเรื่องเด็กที่นำเสนอผ่านหนังสือพิมพ์รายวัน 1 ชื่อฉบับ คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ซึ่งจัดเป็นหนังสือพิมพ์ประเภทประชาชนนิยม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐที่ตีพิมพ์จำหน่ายตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2545-31 กรกฎาคม 2546 จำนวน 365 ฉบับ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากทุกหน้า และทุกคอลัมน์ของหนังสือพิมพ์ที่ทำการศึกษา โดยบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกข้อมูล ซึ่งใช้เกณฑ์การบันทึกข้อมูลตามที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 3

การนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยที่ได้ โดยจะเสนอในรูปของตาราง จำแนกตามหัวข้อต่าง ๆ พร้อมด้วยคำอธิบายตาราง ดังต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็ก

ตารางที่ 1 แสดงปริมาณความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กของหนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ

หนังสือพิมพ์	ความถี่ (ครั้ง)
ไทยรัฐ	782
ค่าเฉลี่ยความถี่ต่อฉบับ	2.14

จากตารางที่ 1 พบว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีการนำเสนอข่าวที่เกี่ยวกับเด็กตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2545-31 กรกฎาคม 2546 รวม 365 ฉบับ ในรูปแบบของข่าว บทความ บทวิจารณ์ คอลัมน์ และภาพข่าว มีปริมาณจำนวนชิ้นรวมกันทั้งหมด 782 ชิ้น หรือเฉลี่ย 2 ชิ้นต่อ 1 ฉบับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 แสดงปริมาณเนื้อที่ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กของหนังสือพิมพ์
ไทยรัฐ

หนังสือพิมพ์	เนื้อที่ (คอลัมน์นิ้ว)
ไทยรัฐ	25,336
ค่าเฉลี่ยคอลัมน์นิ้วต่อฉบับ	32.39

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีเนื้อที่ในการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง
เด็กรวมทั้งสิ้น 25,336 คอลัมน์นิ้ว จากจำนวน 782 ชิ้นข่าวในรอบ 1 ปี เฉลี่ย 32.39 คอลัมน์นิ้ว
ต่อชิ้นข่าว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 แสดงประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอ

ประเด็นข่าว	จำนวนครั้ง	ร้อยละ
ประเภทของข่าวในหมวดสิทธิที่จะมีชีวิตรอด		
● การเลี้ยงดูเด็ก/ สุขภาพอนามัย/ โภชนาการ	56	6.32
● เด็กกับสิ่งแวดล้อม	20	2.25
● ความพิการของเด็ก	18	2.03
● เด็กกับผลกระทบจากโรคเอดส์	9	1.01
ประเภทของข่าวในหมวดสิทธิที่จะได้รับการพัฒนา		
● การศึกษาของเด็ก	98	11.06
● การเล่นและพักผ่อน/ การกีฬา	65	7.33
● เด็กกับกิจกรรมด้านวัฒนธรรม	9	1.01
● ความเสมอภาคระหว่างเด็กหญิงและเด็กชาย	0	0.00
● การให้ทุน/ การบริจาคของให้เด็ก	59	6.65
ประเภทของข่าวในหมวดสิทธิที่จะได้รับการปกป้อง		
● เด็กถูกทุบตี/ ทำร้าย/ ทารุณกรรม	43	4.85
● เด็กถูกข่มขืน/ ทำอนาจาร	85	9.59
● เด็กถูกใช้แรงงาน	12	1.35
● เด็กถูกค้าทางเพศ/ โสเภณีเด็ก	31	3.49
● เด็กเร่ร่อน	19	2.14
● การลักพาเด็ก	14	1.58
● เด็กกับอาชญากรรม/ ความรุนแรง	37	4.17
● เด็กถูกฆ่า/ เด็กถูกทิ้ง	68	7.67
● เด็กและยาเสพติด	36	4.06
● สื่อลามกกับเด็ก	15	1.69
ประเภทของข่าวในหมวดสิทธิที่จะมีส่วนร่วม		
● เด็กกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ	114	12.86
● เด็กกับการแสดงออกถึงความสามารถ/ การได้รับรางวัล/ ความสำเร็จ	78	8.80
รวม	886	100

จากตารางที่ 3 พบว่าประเด็นข่าวเกี่ยวกับเด็กที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐเสนอมากที่สุด 5 ลำดับแรก คือ เด็กกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ (ร้อยละ 12.86) เช่น ข่าวการเข้าร่วมการแข่งขันกีฬา การเข้าร่วมกิจกรรมโครงการต่อต้านยาเสพติด การประกวดผลงานศิลปะ การเข้าร่วมโครงการยุวมัคคุเทศก์ การประกวดดีเจรุ่นเยาว์ การเข้าร่วมโครงการสภาเครือข่ายเยาวชนสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และการเข้าร่วมค่ายเยาวชนคนรักสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการนำเสนอข่าวที่เด็กมีส่วนร่วมในการสร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัวของเด็กในระหว่างเรียน โดยเข้าร่วมในโครงการฝึกอาชีพเกษตรกรรม โครงการอาชีพเพื่อเด็กนักเรียน โครงการเกษตรผสมผสาน หรือโครงการเกษตรครบวงจรเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งโครงการดังกล่าวมุ่งฝึกให้เด็กได้มีความรู้ด้านเกษตรกรรม ไม่ว่าจะเป็นการเลี้ยงปลา การเลี้ยงไก่ การผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ การปลูกพืชผักสวนครัว ผักพื้นบ้าน เพื่อนำผลผลิตทางการเกษตรที่เด็กปลูกเองไปขายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ไทยรัฐได้จัดคอลัมน์สำหรับเด็กเป็นประจำทุกวันอาทิตย์เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ทรรศนะ หรือความต้องการของเด็ก

ลำดับที่สองคือการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการศึกษาของเด็ก (ร้อยละ 11.06) โดยมีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการให้ทุนการศึกษาแก่เด็ก และนโยบายทางการศึกษาต่าง ๆ เช่น นโยบายโรงเรียนเพื่อนเด็ก นโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเรียนฟรี 12 ปี การจัดทำหลักสูตรสำหรับเด็กวัย 0-5 ขวบ โครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน และการจัดการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส

ลำดับที่สามคือข่าวเด็กถูกข่มขืน อนาคต (ร้อยละ 9.59) โดยมีการนำเสนอข่าวประเภทดังกล่าวทั้งการพาดหัวข่าวใหญ่ในหน้าหนึ่ง และการนำเสนอเป็นข่าวย่อยในหน้าในของหนังสือพิมพ์ โดยการพาดหัวข่าวใหญ่ในหน้าหนึ่งมักจะใช้สำนวนภาษาที่สะเทือนใจ สร้างอารมณ์โศกเศร้า สลดหดหู่ เช่น การพาดหัวข่าวใหญ่ว่า

- ข่มขืนยับ ด.ญ. ม. 2 เนตรนารี คาค่ายฝึก
- ล่าอบต. หื่นกามขี้เด็ก 11 ขวบ
- พ่อติดคุก แม่ตาย น้ำเชย ข่มขืนยับ
- จำให้เลี้ยงหลานขวบครึ่งโดนข่มขืน
- เด็กน้อยชะตาโหด หื่นไม่พ่น ข่มขืนมาราธอน
- รวบสมภารข่มขืน 5 ขวบเอาขนมล่อ
- ใช้เน็ตลวงม.3 ขี้กามยับเยิน
- บุรุษพยาบาลบ้ากาม บุกจับจิม นร.สาวห้องน้ำ รพ.
- สาว 16 ถูกล่อลวงเรียงคิว 9 คนรอด
- 7 ทรชนรุมโทรมสาว

- แก๊งใจหื่นกามลวงเด็ก 12 ขวบไปข่มขืน ปวีณาประสานตร.รวบยกแก๊ง
- แก๊งจยย. กาม ดูดข่มขืน 2 นร. – ปาดหน้ามีดจี้เข้าทุ่ง เวียนเทียนครบ 8 คน
- จับ 2 เดนมกามลากขี้ ฉลุย. อายุ 13 คนข่มขืน รับโดยดี อีกคนไม่ได้เลยฆ่า
- ล่า 4 ใจอาร์ซีเอ รุมโทรมสาวปวช.
- แจ้งจับ พตอ. หื่นสาว 15

ประเด็นที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอมากเป็นลำดับที่สี่ คือ ข่าวเกี่ยวกับการแสดงออกถึงความสามารถของเด็ก/ ความสำเร็จของเด็ก (ร้อยละ 8.80) เช่น ข่าวเด็กไทยได้รับรางวัลจากการแข่งขันฟิสิกส์โอลิมปิกระดับเอเชีย การแข่งขันคณิตศาสตร์โอลิมปิก และการได้รับถ้วยรางวัลหรือเหรียญรางวัลชนะเลิศจากการแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ ทั้งในระดับจังหวัดและประเทศ นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีการนำเสนอถึงความสามารถของเด็กในด้านต่าง ๆ เป็นประจำทุกวันอาทิตย์ในคอลัมน์ “นัมเบอร์วันคิดส์” เช่น การแสดงความสามารถของเด็กในการประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์ การกีฬา การเล่นดนตรี คอมพิวเตอร์ การแข่งขันตอบปัญหาทางวิชาการ และผลงานทางศิลปะ

และประเด็นที่มีการนำเสนอมากเป็นลำดับที่ห้า คือ ข่าวเกี่ยวกับเด็กในประเด็นเด็กถูกฆ่า/ ถูกนำไปทิ้ง (ร้อยละ 7.67) โดยมีทั้งการนำเสนอเป็นข่าวใหญ่ในหน้าหนึ่งและข่าวย่อยในหน้าในของหนังสือพิมพ์ เช่น การพาดหัวข่าวใหญ่ในหน้าหนึ่งว่า

- อนาคตคนใจร้าย ทิ้งทารกสุดน่ารัก เผชิญชะตากรรม
- อนาคตหนูน้อยโดนทิ้งอีกราย ใส่กระเป๋าเดินทาง วางไว้ในห้องน้ำโรงพยาบาล
- แม่ทมิฬทิ้งอีก เด็กทารก 5 วัน
- พบแม่ทิ้งอีกแล้วทารก 7 วัน มดแดงกัดทั้งตัว
- สาวไฮโซ ทิ้งลูกน้อยวัย 4 ขวบขับรถหนี
- 2 เด็กหญิงน่ารัก ถูกพ่อทิ้ง ในสถานี่หมดชีวิต
- ล่าตัวแม่ใจยักษ์ ทิ้งลูกแฝด คลอดศพ. แผ่นหนี
- พ่อแม่ใจยักษ์ ทิ้งลูก 3 เดือนนอนแช่อี
- ทิ้งกลางฝน เด็กชวบเศษ หมาหวัดขี้ยำ
- คนใจร้าย ทิ้งทารก มด-ยุงกัด ปางตาย
- ฆ่าทารกอีกแล้ว โยนศพลงคลอง
- ฆ่าเด็กอีกแล้ว มัดถ่วงน้ำ ฝ่าเท้าไหลฟ่อง
- แม่จับลูก 2 คนโยนคอนโด โดดตาม ตายและ แค้นฝังได้วันทิ้ง

ตารางที่ 4 แสดงรูปแบบที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็ก

รูปแบบ	จำนวนครั้ง	ร้อยละ
ข่าว	452	57.8
บทความ/ บทความ	92	11.76
คอลัมน์ประจำ/ คอลัมน์สำหรับเด็ก	108	13.81
ภาพข่าว	130	16.62
รวม	782	100

จากตารางที่ 4 รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ พบว่ามี การนำเสนอในรูปแบบของข่าวมากที่สุดเป็นลำดับหนึ่ง ร้อยละ 57.8 ลำดับสองคือการนำเสนอใน รูปของภาพข่าวร้อยละ 16.62 ลำดับสามคือรูปแบบคอลัมน์ประจำ หรือคอลัมน์สำหรับเด็กประจำ สัปดาห์ที่หนังสือพิมพ์ลงข่าวเกี่ยวกับเกี่ยวกับความสามารถของเด็ก หรือคอลัมน์ที่เป็นเวทีให้เด็ก เขียนจดหมายเข้ามาแสดงความคิดเห็น หรือความต้องการ ร้อยละ 13.81 เช่น คอลัมน์ “นมเบอร์ วันคิดส์” และคอลัมน์ “เด็ก ๆ บอกนายกรัฐมนตรีน” และหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีการนำเสนอเนื้อหา เกี่ยวกับเด็กในรูปแบบของบทความ หรือบทความน้อยที่สุด ร้อยละ 11.76

ตารางที่ 5 แสดงทิศทางในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กของหนังสือพิมพ์
ไทยรัฐ

ทิศทางของข่าว	จำนวนครั้ง	ร้อยละ
บวก	241	30.81
กลาง	207	26.47
ลบ	334	42.71
รวม	782	100

จากตารางที่ 5 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นลบมากที่สุด ร้อยละ 42.71 รองลงมาคือเนื้อหาเชิงบวก ร้อยละ 30.81 และนำเสนอเนื้อหาเชิงกลางน้อยที่สุด ร้อยละ 26.47 โดยจะเห็นได้ว่าการเสนอเนื้อหาเชิงลบเกือบครึ่งหนึ่งของจำนวนข่าวทั้งหมด

ข่าวที่มีเนื้อหาเชิงลบส่วนใหญ่จะเป็นข่าวประเภทข่าวอาชญากรรม และความรุนแรง เช่น ข่าวประเภทเด็กถูกทุบตี ทำร้าย เด็กถูกข่มขืน เด็กถูกค้าทางเพศ การใช้แรงงานเด็ก เด็กถูกนำไปทิ้ง/ ถูกฆ่า เด็กกับอาชญากรรม และเด็กกับยาเสพติด เป็นต้น โดยข่าวประเภทดังกล่าวจะใช้เนื้อที่ในการนำเสนอข่าวค่อนข้างมาก โดยบรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรายละเอียด และมักจะเสนอเป็นข่าวใหญ่ในหน้าหนึ่ง ด้วยการพาดหัวข่าวด้วยภาษาที่ดูเด็ดและสะเทือนอารมณ์ เช่น

- นร.โขงโคตรโหด ฆ่ารุ่นน้อง แก้อีฟาดหัวเลย
- โหดอีกในโรงเรียน ม.4 ยิงหัว ม.3 ปมเหตุแย่งจีบสาว
- เลียนแบบสยอง ม.6 ยิง ม. 5 ในรร. ตีกันก่อนเข้าแถว ลูกของสั้น ถล่มเจาะหลังปางตาย
- ผูดอีกนร.ฆ่า ม.6 รัวค้อน .38 ยิงล้างบ้าน
- เด็ก 14 ฆ่าโหดตี 4 ขวบถ่วงน้ำ
- อุ้มลูก 8 เดือนจ๋อชิงอำมหิต
- สลดแม่อุ้มลูกเครียดจัด ดึงเจ้าพระยาดับ
- ล่านร.สาว ตจว. ส่งผับขายกาม
- ครูพลະตินโหด เตะนร.บอบขี้
- แม่เลี้ยงใจทมิฬ จับล่ามไซ้ขังดง.
- ทารุณลาว โรงงานทอผ้าโหด บังคับกินขี้
- ทลายนรก ใช้แรงงานเด็ก จับยกแก๊ง

ข่าวที่มีเนื้อหาเชิงบวก คือข่าวเกี่ยวกับเด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ การแสดงถึงความสามารถของเด็ก และข่าวเด็กประสบความสำเร็จได้รับรางวัล โดยการนำเสนอข่าวประเภทดังกล่าวส่วนใหญ่ จะอยู่ในหน้าในของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เช่น ข่าวเด็กได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมการแข่งขันกีฬา การประกวดความสามารถต่าง ๆ ข่าวเด็กมีส่วนร่วมในการประชุมรัฐมนตรีเอเชีย-แปซิฟิก เพื่อเด็กครั้งที่ 6 ซึ่งจัดโดยองค์การยูนิเซฟ และข่าวเด็กได้รับรางวัลจากการแข่งขันฟิสิกส์โอลิมปิก เป็นต้น

ข่าวที่มีเนื้อหาเชิงเป็นกลาง ได้แก่ ข่าวประเภทการให้ทุนการศึกษา การบริจาคของให้กับเด็ก เช่น การบริจาคอุปกรณ์กีฬา เครื่องเขียน หนังสือ จักรยาน คอมพิวเตอร์ แก่นักเรียนในโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารโดยหน่วยงานเอกชน เป็นต้น รวมทั้งข่าวที่เกี่ยวกับนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเด็กของรัฐบาล เช่น นโยบายด้านการศึกษา นโยบายเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดในเด็ก นโยบายเกี่ยวกับการป้องกันการก่อเหตุความรุนแรงในเด็ก และนโยบายในการเสริมสร้างสุขภาพให้กับเด็ก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 แสดงประเภทของแหล่งข่าวที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐเลือกใช้ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็ก

ประเภทของแหล่งข่าว	จำนวนครั้ง	ร้อยละ
องค์กรภาครัฐ	216	27.07
สถานศึกษา	65	8.15
องค์กรพัฒนาเด็กเอกชน	36	4.51
หน่วยงานเอกชน	46	5.76
องค์กรต่างประเทศ	22	2.76
องค์กรระหว่างประเทศ	12	1.50
ตำรวจ	162	20.30
ผู้ตกเป็นข่าว/ ญาติ	59	7.39
อื่น ๆ	12	1.50
ไม่ระบุแหล่งข่าว	168	21.05
รวม	798	100

จากตารางที่ 6 พบว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีการใช้แหล่งข่าวจำนวน 630 ครั้ง และไม่ระบุแหล่งข่าว 168 ครั้ง จากจำนวนข่าว 782 ชิ้นข่าว โดยมีการใช้แหล่งข่าวจากบุคคลในวงการภาครัฐมากที่สุด สูงสุดถึงร้อยละ 27.07 เช่น จากกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงแรงงาน โดยข่าวที่ใช้แหล่งข่าวจากกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนใหญ่จะเป็นข่าวเกี่ยวกับนโยบายด้านการศึกษาของเด็ก แนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็ก เช่น ข่าวเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาเด็กติดเกม แนวทางป้องกันไม่ให้ครูละเมิดทางเพศต่อนักเรียน และข่าวเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น การส่งเสริมการจัดกิจกรรมลูกเสือเพื่อกระตุ้นวินัยเด็กไทย การส่งเสริมการรณรงค์การต่อต้านยาเสพติดในโรงเรียน และการตั้งคลินิกสุขภาพในโรงเรียนเพื่อช่วยเด็กลดความอ้วน เป็นต้น ข่าวที่ใช้แหล่งข่าวจากกระทรวงสาธารณสุข เช่น แหล่งข่าวจากกรมสุขภาพจิต กรมอนามัย และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ส่วนใหญ่จะเป็นข่าวเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของเด็ก เช่น ข่าวเกี่ยวกับอันตรายจากฝุ่นละออง และมลพิษทางเสียงที่มีผลเสียต่อสุขภาพเด็ก ข่าวเด็กกับยาเสพติด ข่าวเด็กกับผลเสียของการดูโทรทัศน์นานเกิน 5 ชั่วโมง และข่าว “โครงการเด็กไทยรู้ทัน” ซึ่งเป็นโครงการที่เสริมกระบวนการเรียนรู้แก่เด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาให้รู้เท่าทันวิธีการโฆษณาชวนเชื่อของสินค้าขมเด็ก สำหรับแหล่งข่าวจากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการให้ข่าวประเภทกรณีเด็กถูกละเมิดสิทธิ ไม่ว่าจะ

เป็นการถูกทารุณกรรม ถูกค้าทางเพศ และถูกข่มขืน/ อนาคต เด็กเร่ร่อน เด็กถูกทิ้ง และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหากรณีดังกล่าว ตลอดจนมีการให้ข่าวตัวเลขทางสถิติของเด็กที่ถูกละเมิดสิทธิเหล่านี้ ในขณะที่แหล่งข่าวจากกระทรวงแรงงาน จะให้ข่าวกรณีเด็กถูกใช้แรงงาน สถิติการใช้แรงงานเด็ก รวมทั้งกฎหมายลงโทษผู้ใช้แรงงานเด็ก

แหล่งข่าวที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐใช้ในการนำเสนอข่าวรองลงมาคือ แหล่งข่าวจากตำรวจร้อยละ 20.30 ซึ่งจะให้ข่าวประเภทคดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็ก เช่น คดีเด็กถูกข่มขืน ถูกค้าทางเพศ เด็กกับอาชญากรรม เด็กถูกทิ้ง/ ถูกฆ่า เด็กถูกทารุณกรรม และการใช้แรงงานเด็ก เป็นต้น

และแหล่งข่าวที่ใช้เป็นลำดับที่สามคือ คือ แหล่งข่าวจากบุคคลจากสถานศึกษาร้อยละ 8.15 คือ การใช้แหล่งข่าวจากอาจารย์ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ คณบดี และอธิการบดีมหาวิทยาลัย โดยแหล่งข่าวดังกล่าวจะให้ข่าว เช่น ข่าวการจัดกิจกรรมในโรงเรียนของตน เพื่อพัฒนาศักยภาพเด็ก เช่น ข่าวการริเริ่มโครงการเกษตรกรรมครบวงจรเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนบ้านิ้วใหม่ จังหวัดเชียงราย การส่งเสริมการฝึกฝนการทำไม้กวาดอ่อน เพื่อเสริมรายได้ให้กับครอบครัวของเด็กของโรงเรียนบ้านโปนพง จังหวัดกาฬสินธุ์ และการจัดโครงการเกษตรผสมผสานของโรงเรียนบ้านสระตะเคียน จังหวัดบุรีรัมย์ นอกจากนี้ แหล่งข่าวที่เป็นบุคคลจากสถานศึกษายังให้ข่าว เช่น ข่าวการให้ทุนการศึกษาแก่เด็กยากจน และเด็กด้อยโอกาส การรับเด็กเข้าเรียนต่อชั้นม.1 และม.4 และการแนะนำการเลี้ยงดูเด็กต่าง ๆ

แหล่งข่าวประเภทองค์การต่างประเทศที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐใช้ในการนำเสนอข่าว เช่น สถาบันวิจัยต่าง ๆ ของต่างประเทศ มหาวิทยาลัยในต่างประเทศ เช่น มหาวิทยาลัยทิวบิวเงิน ในประเทศเยอรมนี มหาวิทยาลัยนิวยอร์ก มหาวิทยาลัยฮาวาย ในประเทศสหรัฐอเมริกา มหาวิทยาลัยคอลเลจลอนดอน มหาวิทยาลัยมิชิแกน และโรงพยาบาลเด็กฟิลาเดลเฟีย โดยข่าวจากแหล่งข่าวดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นข่าวเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก และการดูแลสุขภาพเด็ก เช่น อันตรายของการกินขนมขบเคี้ยว อันตรายในการให้เด็กดูโทรทัศน์เป็นเวลานาน ผลเสียต่อสุขภาพเด็กในการเปิดไฟนอน ประโยชน์ของการนวดทารก ความเครียดทำให้เด็กอ้วน และการให้เด็กทานแคลเซียม อาจช่วยให้เด็กไม่อ้วน เป็นต้น

แหล่งข่าวจากองค์กรพัฒนาเด็กเอกชน เช่น มูลนิธิเด็ก มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี มูลนิธิคุ้มครองเด็ก โสสะมูลนิธิแห่งประเทศไทย โดยจะให้ข่าวเกี่ยวกับสถิติเด็กที่ถูกละเมิดสิทธิ การระดมทุน เพื่อช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส และการรับเรื่องร้องเรียน และช่วยเหลือเด็กที่ถูกละเมิดสิทธิ เป็นต้น

แหล่งข่าวจากองค์กรระหว่างประเทศที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐใช้ในการนำเสนอข่าว เช่น องค์การยูนิเซฟ (UNICEF) องค์การไอแอลโอ (ILO) และหน่วยงานเอกชน เช่น บริษัทเอกชนต่างๆ ซึ่งจะเป็นข่าวเกี่ยวกับการบริจาคของ หรือให้ทุนการศึกษาแก่เด็ก

ส่วนที่ 2 : การวิจัยเชิงสำรวจ

การนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง “การสำรวจการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยศึกษาการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

1.2 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อประเภทต่าง ๆ การเปิดรับประเด็นของเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเด็ก และการเปิดรับข่าวสารด้านกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเด็กจากสื่อประเภทต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กของกลุ่มตัวอย่าง

1.4 ทัศนคติต่อสิทธิเด็กของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม โดยใช้สถิติทดสอบ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และหาคู่ที่แตกต่างกันโดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรตามสมมติฐานข้อที่ 1

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามต่าง ๆ ตามสมมติฐานที่ 2-4 ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์นี้ ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

1.1 ลักษณะทางประชากร

ตารางที่ 7 แสดงจำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	158	39.5
หญิง	242	60.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ทั้งหมด 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือเป็นเพศหญิงจำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 60.5 และเป็นเพศชายจำนวน 158 คนคิดเป็นร้อยละ 39.5

ตารางที่ 8 แสดงจำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
21 – 30 ปี	153	38.3
31 – 40 ปี	155	38.8
41 – 50 ปี	63	15.8
มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	29	7.3
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.8 รองลงมาคืออายุระหว่าง 21 – 30 ปี อายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็น ร้อยละ 38.3 และ 15.8 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 แสดงจำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าประถมศึกษา	14	3.5
ประถมศึกษา	76	19.0
มัธยมศึกษา/ปวช.	118	29.5
ปวส./อนุปริญญา	29	7.3
ปริญญาตรี	127	31.8
สูงกว่าปริญญาตรี	36	9.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.8 รองลงมาคือกลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 29.5 และระดับการศึกษาที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือกลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 3.5

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 แสดงจำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พนักงานบริษัทเอกชน	100	25.0
ทำงานในโรงงาน/พ่อบ้าน/แม่บ้าน/รับจ้างทั่วไป	100	25.0
เจ้าของกิจการ/ธุรกิจ	100	25.0
พ่อค้า/แม่ค้า	100	25.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 10 ผู้วิจัยได้เก็บตัวอย่างในอาชีพต่าง ๆ เป็นจำนวนเท่ากัน คือ กลุ่มละ ร้อยละ 25.0

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 แสดงจำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	84	21.0
5,001 – 10,000 บาท	90	22.5
10,001 – 20,000 บาท	76	19.0
20,001 – 30,000 บาท	39	9.8
30,001 – 40,000 บาท	33	8.3
มากกว่า 40,000 บาท ขึ้นไป	78	19.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 11 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,001-10,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.5 รองลงมาคือมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.0 ส่วนผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 30,001 – 40,000 บาท มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 8.3

ตารางที่ 12 แสดงจำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการมีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ในครอบครัว

เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ในครอบครัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	306	76.5
ไม่มี	94	23.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ในครอบครัว มากกว่าไม่มีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ในครอบครัว โดยคิดเป็นร้อยละ 76.5

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 แสดงจำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการส่งเด็กในครอบครัวไปทำงานนอกรบ้าน

ส่งเด็กในครอบครัวไปทำงาน นอกรบ้าน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคย	379	94.8
เคย	21	5.3
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 13 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ส่วนใหญ่ไม่เคยส่งเด็กในครอบครัวไปทำงานนอกรบ้าน คิดเป็นร้อยละ 94.8

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 แสดงจำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานที่ที่ส่งเด็กไปทำงาน

สถานที่ที่ส่งเด็กไปทำงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โรงงาน	8	38.1
บริษัท/ห้างร้าน	8	38.1
ตามบ้าน	2	9.5
ร้านอาหาร/ภัตตาคาร	3	14.3
รวม	21	100.0

จากตารางที่ 14 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยส่งเด็กออกไปทำงานนอกบ้านนั้น ได้ส่งเด็กไปทำงานที่โรงงาน และ บริษัท/ห้างร้าน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.1 และน้อยที่สุด คือ ส่งไปตามบ้าน คิดเป็นร้อยละ 9.5

ตารางที่ 15 แสดงจำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพื้นที่ที่ส่งเด็กไปทำงาน

พื้นที่ที่ส่งเด็กไปทำงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ในจังหวัดที่อยู่	19	90.5
นอกจังหวัดที่อยู่	2	9.5
รวม	21	100.0

จากตารางที่ 15 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เคยส่งเด็กออกไปทำงานนอกบ้านนั้น ได้ส่งเด็กไปทำงานในพื้นที่จังหวัดที่อยู่ มากกว่าส่งไปนอกจังหวัดที่อยู่ โดยคิดเป็นร้อยละ 90.5

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 แสดงจำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทของงาน ที่เด็กทำ

ประเภทของงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ขายของ	5	23.8
อิเล็กทรอนิกส์	2	9.5
งานธุรการในบริษัท	2	9.5
ทำงานบ้าน	2	9.5
เครื่องประดับ	1	4.8
แคชเชียร์	1	4.8
เฝ้าเรือ	1	4.8
เย็บเสื้อผ้า	3	14.3
พนักงานเสิร์ฟ	2	9.5
ห่อของขวัญ	2	9.5
รวม	21	100.0

จากตารางที่ 16 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ได้ส่งเด็กออกไปทำงานขายของ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.8

ตารางที่ 17 แสดงจำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ต่อเดือนที่เด็กได้รับ

รายได้ต่อเดือนที่เด็กได้รับ (บาท)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2,000	1	4.8
3,000	5	23.8
3,500	3	14.3
4,000	3	14.3
4,500	1	4.8
5,000	2	9.5
5,500	1	4.8
6,000	4	19.0
7,000	1	4.8
รวม	21	100.0

จากตารางที่ 17 พบว่า รายได้ต่อเดือนที่เด็กได้รับมากที่สุด คือ 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.8 รองลงมาคือได้รับรายได้ 6,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.0 และน้อยที่สุด คือได้รับ 2,000 4,500 5,500 และ 7,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.8

1.2 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก

ตารางที่ 18 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อประเภทต่างๆ

ประเภทของสื่อ	ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก							— \bar{x}	S.D.	ระดับการเปิดรับข่าวสาร
	บ่อยมาก (มากกว่า 6 ครั้ง)	บ่อย (5-6 ครั้ง)	ปานกลาง (3-4 ครั้ง)	น้อย (1-2 ครั้ง)	นานกว่า นั้น (นานกว่า 3 เดือน)	ไม่เคย	รวม			
สื่อมวลชน								2.27	0.852	ต่ำ
โทรทัศน์	113 (28.3)	87 (21.8)	129 (32.3)	51 (12.8)	16 (4.0)	4 (1.0)	400 (100)	3.54	1.196	สูง
วิทยุ	30 (7.5)	44 (11.0)	115 (28.8)	102 (25.5)	39 (9.8)	70 (17.5)	400 (100)	2.29	1.457	ต่ำ
หนังสือพิมพ์	108 (27.0)	99 (24.8)	109 (27.3)	50 (12.5)	18 (4.5)	16 (4.0)	400 (100)	3.45	1.339	ปานกลาง
นิตยสาร	7 (1.8)	15 (3.8)	64 (16.0)	101 (25.3)	56 (14.0)	157 (39.3)	400 (100)	1.36	1.332	ต่ำมาก
อินเทอร์เน็ต	8 (2.0)	12 (3.0)	26 (6.5)	41 (10.3)	29 (7.3)	284 (71.0)	400 (100)	0.69	1.254	ต่ำมาก
สื่อบุคคล								1.63	1.053	ต่ำ
สมาชิกในครอบครัว/ ญาติพี่น้อง	38 (9.5)	55 (13.8)	116 (29.0)	77 (19.3)	41 (10.3)	73 (18.3)	400 (100)	2.38	1.545	ต่ำ
เพื่อนบ้าน/ เพื่อนฝูง/ เพื่อน ร่วมงาน	38 (9.5)	71 (17.8)	111 (27.8)	80 (20.0)	38 (9.5)	62 (15.5)	400 (100)	2.51	1.517	ปานกลาง
เจ้าหน้าที่ องค์กร พัฒนาเด็ก เอกชน	7 (1.8)	14 (3.5)	28 (7.0)	62 (15.5)	41 (10.3)	248 (62.0)	400 (100)	0.85	1.277	ต่ำมาก
เจ้าหน้าที่ ของรัฐ	6 (1.5)	8 (2.0)	36 (9.0)	54 (13.5)	37 (9.3)	259 (64.8)	400 (100)	0.79	1.233	ต่ำมาก

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ประเภทของสื่อ	ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก							— x	S.D.	ระดับการเปิดรับข่าวสาร
	บ่อยมาก (มากกว่า 6 ครั้ง)	บ่อย (5-6 ครั้ง)	ปานกลาง (3-4 ครั้ง)	น้อย (1-2 ครั้ง)	นานกว่านั้น (นานกว่า 3 เดือน)	ไม่เคย	รวม			
สื่อเฉพาะกิจ								0.77	0.823	ต่ำมาก
แผ่นพับ	1 (0.3)	8 (2.0)	33 (8.3)	80 (20.0)	54 (13.5)	224 (56.0)	400 (100)	0.87	1.139	ต่ำมาก
โปสเตอร์	2 (0.5)	6 (1.5)	34 (8.5)	92 (23.0)	56 (14.0)	210 (52.5)	400 (100)	0.94	1.144	ต่ำมาก
ป้ายประกาศ	2 (0.5)	13 (3.3)	46 (11.5)	93 (23.3)	53 (13.3)	193 (48.3)	400 (100)	1.10	1.242	ต่ำมาก
การเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับสิทธิเด็ก	0 (0.0)	0 (0.0)	5 (1.3)	14 (3.5)	24 (6.0)	357 (89.3)	400 (100)	0.17	0.534	ต่ำมาก

จากตารางที่ 18 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อแต่ละประเภท พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีปริมาณการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์มากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อประเภทอื่น ๆ รองลงมา ได้แก่ สื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ และสื่อบุคคลประเภทเพื่อนบ้าน/เพื่อนฝูง/เพื่อนร่วมงาน ส่วนอันดับสุดท้ายที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก คือ สื่อเฉพาะกิจ ประเภทการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับสิทธิเด็ก

เมื่อนำปริมาณการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก จากสื่อประเภทต่าง ๆ มาจัดระดับและกำหนดคะแนน โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ ระดับต่ำมาก ต่ำ ปานกลาง สูง และสูงมาก ตามเกณฑ์การคิดคะแนน ที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 ปรากฏผลดังตารางที่ 19

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับ การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และ สื่อเฉพาะกิจ

ระดับการเปิดรับข่าวสาร เกี่ยวกับเด็ก	สื่อมวลชน		สื่อบุคคล		สื่อเฉพาะกิจ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำมาก	73	18.3	212	53.0	327	81.8
ต่ำ	168	42.0	118	29.5	64	16.0
ปานกลาง	134	33.5	57	14.3	9	2.3
สูง	22	5.5	11	2.8	-	0.0
สูงมาก	3	0.8	2	0.5	-	0.0
รวม	400	100.0	400	100.0	400	100.0
ค่าเฉลี่ย	2.27		1.63		0.77	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.852		1.053		0.823	
ระดับการเปิดรับข่าวสาร	ต่ำ		ต่ำ		ต่ำมาก	

จากตารางที่ 19 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กทั้งจาก สื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ อยู่ในระดับต่ำ ถึงต่ำมาก โดยมีการเปิดรับข่าวสารจาก สื่อมวลชนคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.27 การเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคล คิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.63 และ การเปิดรับข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 0.77

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กในประเด็นต่างๆ

ประเด็นของข่าว	ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กในประเด็นต่างๆ							— x	S.D.	ระดับการเปิดรับข่าวสาร
	บ่อยมาก (มากกว่า 6 ครั้ง)	บ่อย (5-6 ครั้ง)	ปานกลาง (3-4 ครั้ง)	น้อย (1-2 ครั้ง)	นานกว่านั้น (นานกว่า 3 เดือน)	ไม่เคย	รวม			
สิทธิที่จะมีชีวิตรอดของเด็ก								2.58	1.101	ปานกลาง
ข่าว/รายการเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก/สุขภาพอนามัย/โภชนาการ	51 (12.8)	57 (14.3)	133 (33.3)	101 (25.3)	30 (7.5)	28 (7.0)	400 (100)	2.78	1.339	ปานกลาง
เด็กกับสิ่งแวดล้อม / เด็กทำกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	38 (9.5)	60 (15.0)	122 (30.5)	102 (25.5)	37 (9.3)	41 (10.3)	400 (100)	2.59	1.384	ปานกลาง
ข่าวเด็กพิการ เช่น การเลี้ยงดูเด็กพิการ การช่วยเหลือเด็กพิการ	30 (7.5)	56 (14.0)	114 (28.5)	116 (29.0)	47 (11.8)	37 (9.3)	400 (100)	2.49	1.332	ต่ำ
เด็กได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์	31 (7.8)	43 (10.8)	121 (30.3)	117 (29.3)	53 (13.3)	35 (8.8)	400 (100)	2.44	1.312	ต่ำ
สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา								2.65	1.089	ปานกลาง
การศึกษาของเด็ก	67 (16.8)	100 (25.0)	125 (31.3)	65 (16.3)	28 (7.0)	15 (3.8)	400 (100)	3.17	1.294	ปานกลาง
การเล่น/พักผ่อน/การกีฬา	47 (11.8)	99 (24.8)	120 (30.0)	80 (20.0)	29 (7.3)	25 (6.3)	400 (100)	2.95	1.331	ปานกลาง
กิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม	26 (6.5)	59 (14.8)	124 (31.0)	119 (29.8)	36 (9.0)	36 (9.0)	400 (100)	2.53	1.288	ปานกลาง
ความเสมอภาคระหว่างเด็กหญิง และเด็กชาย	17 (4.3)	35 (8.8)	98 (24.5)	102 (25.5)	54 (13.5)	94 (23.5)	400 (100)	1.94	1.433	ต่ำ
การให้ทุน/บริจาคของให้เด็ก	35 (8.8)	67 (16.8)	120 (30.0)	103 (25.8)	45 (11.3)	30 (7.5)	400 (100)	2.63	1.331	ปานกลาง

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ประเด็นของ ข่าว	ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กในประเด็นต่างๆ							— x	S.D.	ระดับการ เปิดรับ ข่าวสาร
	บ่อยมาก (มากกว่า 6 ครั้ง)	บ่อย (5-6 ครั้ง)	ปานกลาง (3-4 ครั้ง)	น้อย (1-2 ครั้ง)	นานกว่านั้น (นานกว่า 3 เดือน)	ไม่เคย	รวม			
สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง/ช่วยเหลือ								3.27	1.028	ปานกลาง
เด็กถูกทุบตี/ ทำร้าย	102 (25.5)	113 (28.3)	120 (30.0)	40 (10.0)	15 (3.8)	10 (2.5)	400 (100)	3.54	1.219	สูง
เด็กถูกข่มขืน/ ทำอนาจาร	116 (29.0)	143 (35.8)	80 (20.0)	35 (8.8)	18 (4.5)	8 (2.0)	400 (100)	3.70	1.216	สูง
เด็กถูกใช้ แรงงาน	74 (18.5)	124 (31.0)	112 (28.0)	60 (15.0)	19 (4.8)	11 (2.8)	400 (100)	3.35	1.232	ปานกลาง
เด็กถูกค้าทาง เพศ/ โสเภณี เด็ก	103 (25.8)	123 (30.8)	92 (23.0)	51 (12.8)	21 (5.3)	10 (2.5)	400 (100)	3.52	1.280	สูง
เด็กเร่ร่อน	62 (15.5)	117 (29.3)	102 (25.5)	79 (19.8)	27 (6.8)	13 (3.3)	400 (100)	3.17	1.283	ปานกลาง
การลักพาเด็ก	29 (7.3)	57 (14.3)	106 (26.5)	108 (27.0)	62 (15.5)	38 (9.5)	400 (100)	2.42	1.360	ต่ำ
เด็กกับ อาชญากรรม/ ความรุนแรง เช่น เด็ก ประกอบ อาชญากรรม	57 (14.3)	84 (21.0)	129 (32.3)	69 (17.3)	38 (9.5)	23 (5.8)	400 (100)	2.96	1.361	ปานกลาง
เด็กถูกร่ำ/ เด็กถูกทิ้ง	93 (23.3)	96 (24.0)	107 (26.8)	64 (16.0)	31 (7.8)	9 (2.3)	400 (100)	3.32	1.320	ปานกลาง
เด็กและ ยาเสพติด	104 (26.0)	119 (29.8)	98 (24.5)	51 (12.8)	20 (5.0)	8 (2.0)	400 (100)	3.53	1.252	สูง
สื่อลามก กับเด็ก	78 (19.5)	100 (25.0)	117 (29.3)	58 (14.5)	28 (7.0)	19 (4.8)	400 (100)	3.21	1.357	ปานกลาง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ประเด็นของ ข่าว	ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กในประเด็นต่างๆ							— x	S.D.	ระดับการ เปิดรับ ข่าวสาร
	บ่อยมาก (มากกว่า 6 ครั้ง)	บ่อย (5-6 ครั้ง)	ปานกลาง (3-4 ครั้ง)	น้อย (1-2 ครั้ง)	นานกว่านั้น (นานกว่า 3 เดือน)	ไม่เคย	รวม			
สิทธิที่จะมีส่วนร่วม								2.77	1.144	ปานกลาง
เด็กกับการมี ส่วนร่วมใน กิจกรรมของ สังคม เช่น เด็ก มีส่วนร่วมใน การรณรงค์ด้าน สิทธิเด็ก การถูก ละเมิดทางเพศ การป้องกันเรื่อง ปัญหา เสพติด	36 (9.0)	62 (15.5)	134 (33.5)	100 (25.0)	35 (8.8)	33 (8.3)	400 (100)	2.66	1.322	ปานกลาง
เด็กกับการ แสดงออกถึง ความสามารถ การได้รับ รางวัล/ ความ สำเร็จ	42 (10.5)	83 (20.8)	135 (33.8)	84 (21.0)	37 (9.3)	19 (4.8)	400 (100)	2.88	1.275	ปานกลาง

จากตารางที่ 20 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กในประเด็น “การได้รับการปกป้อง/ช่วยเหลือ” มากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับประเด็นอื่น ๆ รองลงมา ได้แก่ “การมีส่วนร่วม” และ “การได้รับการพัฒนา” ส่วนประเด็นเกี่ยวกับเด็กอันดับสุดท้ายที่กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับน้อยที่สุด คือ “การมีชีวิตรอดของเด็ก”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 21 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับ การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจำแนกตามประเด็นสิทธิเด็ก

ระดับการเปิดรับ ข่าวสารเกี่ยวกับ เด็กตามประเด็น สิทธิเด็ก	สิทธิที่จะมี ชีวิตรอด		สิทธิที่จะได้รับ การพัฒนา		สิทธิที่จะได้รับ การปกป้อง/ ช่วยเหลือ		สิทธิที่จะมีส่วน ร่วม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำมาก	74	18.5	59	14.8	23	5.8	71	17.8
ต่ำ	119	29.8	108	27.0	55	13.8	110	27.5
ปานกลาง	141	35.3	150	37.5	163	40.8	143	35.8
สูง	53	13.3	67	16.7	113	28.3	57	14.3
สูงมาก	13	3.3	16	4.0	46	11.5	19	4.8
รวม	400	100.0	400	100	400	100.0	400	100.0
ค่าเฉลี่ย	2.58		2.65		3.27		2.77	
ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	1.101		1.089		1.028		1.144	
ระดับการเปิดรับ ข่าวสาร	ปานกลาง		ปานกลาง		ปานกลาง		ปานกลาง	

จากตารางที่ 21 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กทั้ง 4 ประเด็น อยู่ใน ระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กในประเด็นสิทธิที่จะมีชีวิตรอด มีค่าเฉลี่ย 2.58 ประเด็นสิทธิที่จะได้รับการพัฒนา มีค่าเฉลี่ย 2.65 และประเด็นสิทธิที่จะได้รับการ ปกป้อง/ช่วยเหลือ และสิทธิที่จะมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 3.27 และ 2.77 ตามลำดับ

ตารางที่ 22 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารด้านกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเด็ก และการคุ้มครองสิทธิเด็กจากสื่อประเภทต่าง ๆ

ประเภทของสื่อ	ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารด้านกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเด็ก							— x	S.D.	ระดับการเปิดรับข่าวสาร
	บ่อยมาก (มากกว่า 6 ครั้ง)	บ่อย (5-6 ครั้ง)	ปานกลาง (3-4 ครั้ง)	น้อย (1-2 ครั้ง)	นานกว่า 3 เดือน	ไม่เคย	รวม			
สื่อมวลชน								1.99	0.962	ต่ำ
โทรทัศน์	90 (22.5)	81 (20.3)	109 (27.3)	66 (16.5)	42 (10.5)	12 (3.0)	400 (100)	3.19	1.388	ปานกลาง
วิทยุ	24 (6.0)	46 (11.5)	85 (21.3)	111 (27.8)	61 (15.3)	73 (18.3)	400 (100)	2.11	1.445	ต่ำ
หนังสือพิมพ์	67 (16.8)	105 (26.3)	91 (22.8)	63 (15.8)	37 (9.3)	37 (9.3)	400 (100)	2.98	1.516	ปานกลาง
นิตยสาร	5 (1.3)	13 (3.3)	37 (9.3)	85 (21.3)	67 (16.8)	193 (48.3)	400 (100)	1.06	1.248	ต่ำมาก
อินเทอร์เน็ต	6 (1.5)	10 (2.5)	27 (6.8)	30 (7.5)	33 (8.3)	294 (73.5)	400 (100)	0.61	1.182	ต่ำมาก
สื่อบุคคล								1.38	1.100	ต่ำมาก
สมาชิกในครอบครัว/ ญาติพี่น้อง	35 (8.8)	42 (10.5)	81 (20.3)	86 (21.5)	53 (13.3)	103 (25.8)	400 (100)	2.03	1.606	ต่ำ
เพื่อนบ้าน/ เพื่อนฝูง/ เพื่อนร่วมงาน	33 (8.3)	48 (12.0)	89 (22.3)	83 (20.8)	53 (13.3)	94 (23.5)	400 (100)	2.11	1.585	ต่ำ
เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนา เด็กเอกชน	7 (1.8)	9 (2.3)	26 (6.5)	56 (14.0)	48 (12.0)	254 (63.5)	400 (100)	0.77	1.212	ต่ำมาก
เจ้าหน้าที่ ของรัฐ	6 (1.5)	5 (1.3)	23 (5.8)	45 (11.3)	41 (10.3)	280 (70.0)	400 (100)	0.62	1.121	ต่ำมาก
สื่อเฉพาะกิจ								0.50	0.739	ต่ำมาก
แผ่นพับ	1 (0.3)	4 (1.0)	19 (4.8)	45 (11.3)	56 (14.0)	275 (68.8)	400 (100)	0.56	0.964	ต่ำมาก
โปสเตอร์	1 (0.3)	6 (1.5)	18 (4.5)	60 (15.0)	58 (14.5)	257 (64.3)	400 (100)	0.65	1.015	ต่ำมาก
ป้ายประกาศ	3 (0.8)	2 (0.5)	27 (6.8)	56 (14.0)	51 (12.8)	261 (65.3)	400 (100)	0.67	1.058	ต่ำมาก
การเข้าร่วม กิจกรรม เกี่ยวกับ สิทธิเด็ก	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (0.8)	7 (1.8)	21 (5.3)	369 (92.3)	400 (100)	0.11	0.422	ต่ำมาก

จากตารางที่ 22 พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้อ่าน หรือรับข้อมูล ข่าวสารด้านกฎหมายเกี่ยวกับ สิทธิเด็ก และการคุ้มครองสิทธิเด็ก ในรอบ 3 เดือน เช่น การใช้แรงงานเด็ก บทลงโทษผู้ทำร้ายเด็ก ข่มขืนเด็ก ทอดทิ้งเด็ก จากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์มากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อประเภทอื่นๆ รองลงมา ได้แก่ สื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ และกลุ่มตัวอย่างได้เปิดรับข่าวสารด้านกฎหมาย เกี่ยวกับสิทธิเด็ก และการคุ้มครองสิทธิเด็ก จากสื่อเฉพาะกิจประเภทการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับ สิทธิเด็กน้อยที่สุด

ตารางที่ 23 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับ การเปิดรับข่าวสารด้านกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเด็ก และการคุ้มครอง สิทธิเด็ก จากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ

การเปิดรับข่าวสารด้าน กฎหมายเกี่ยวกับ สิทธิเด็ก	สื่อมวลชน		สื่อบุคคล		สื่อเฉพาะกิจ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำมาก	131	32.8	254	63.5	363	90.8
ต่ำ	140	35.0	93	23.3	32	8.0
ปานกลาง	109	27.3	41	10.3	4	1.0
สูง	18	4.5	9	2.3	1	0.3
สูงมาก	2	0.5	3	0.8	-	0.0
รวม	400	100.0	400	100.0	400	100.0
ค่าเฉลี่ย	1.99		1.38		0.50	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.962		1.100		0.739	
ระดับการเปิดรับข่าวสาร	ต่ำ		ต่ำมาก		ต่ำมาก	

จากตารางที่ 23 พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้อ่าน หรือรับข้อมูลข่าวสารด้านกฎหมายเกี่ยวกับ สิทธิเด็ก และการคุ้มครองสิทธิเด็กอยู่ในระดับต่ำถึงต่ำมาก โดยมีการเปิดรับจากสื่อมวลชน ในระดับต่ำ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.99 และจากสื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจในระดับต่ำมาก คิดเป็น ค่าเฉลี่ย 1.38 และ 0.50 ตามลำดับ

1.3 ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก

ตารางที่ 24 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก

ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก	ตอบถูก จำนวน (ร้อยละ)	ตอบผิด จำนวน (ร้อยละ)	รวม	ค่า เฉลี่ย
1. เด็กตามกฎหมายไทยคือบุคคลที่มีอายุเท่าไร	127 (31.8)	273 (68.3)	400 (100)	0.32
2. ตามพระราชบัญญัติการศึกษา เด็กต้องเรียนหนังสือ ขั้นต่ำสุดคือชั้นอะไร	218 (54.5)	182 (45.5)	400 (100)	0.55
3. สมมติว่าท่านเป็นเจ้าของโรงงานผลิตตุ๊กตาแห่งหนึ่ง และได้จ้างเด็กอายุ 18 ปี เข้าทำงาน ท่านไม่ สามารถให้ลูกจ้างเด็กของท่านทำงานในช่วงเวลาใด ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน	312 (78.0)	88 (22.0)	400 (100)	0.78
4. สถานที่ใดต่อไปนี้เป็นสถานที่ห้ามลูกจ้างเด็กทำงาน	263 (65.8)	137 (34.3)	400 (100)	0.66
5. ท่านสามารถจ้างเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีมาทำงานเป็น คนรับใช้ในบ้านได้ หรือท่านสามารถส่งเด็กอายุต่ำ กว่า 15 ปี ไปทำงานเป็นคนใช้ตามบ้านได้ โดยไม่ ถือว่าผิดกฎหมายแต่อย่างใด	296 (74.0)	104 (26.0)	400 (100)	0.74
6. เด็กอายุ 18 ปีสามารถทำงานที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีหรือ วัตถุไวไฟได้	284 (71.0)	116 (29.0)	400 (100)	0.71
7. แม่ที่ทำแท้งลูกตนเองตั้งแต่อยู่ในครรภ์หรือนำลูกที่ เพิ่งเกิดไปทิ้งไว้ตามสถานสงเคราะห์เด็ก เนื่องจาก ตนเองไม่สามารถที่จะเลี้ยงดูได้ จะได้รับโทษตาม กฎหมายถึงขั้นจำคุก	353 (88.3)	47 (11.8)	400 (100)	0.88

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก	ตอบถูก จำนวน (ร้อยละ)	ตอบผิด จำนวน (ร้อยละ)	รวม	ค่า เฉลี่ย
8. การจ้าง/ส่งเด็กอายุ 15-18ปี ไปทำงานในสถาน อาบอบนวด โดยที่ตัวเด็กเองยินยอมหรือสมัครใจที่ จะทำ ถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่ผิดแต่อย่างไร	347 (86.8)	53 (13.3)	400 (100)	0.87
9. การกระทำอนาจารเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี มีความผิด ถึงโทษจำคุก แม้ว่าเด็กนั้นจะยินยอมก็ตาม	371 (92.8)	29 (7.3)	400 (100)	0.93
10. นายจ้างที่จ้างลูกจ้างเด็กให้ทำงาน จะต้องแจ้งการ จ้างนั้นต่อกรมแรงงานเพื่อขอออกใบอนุญาต	358 (89.5)	42 (10.5)	400 (100)	0.89
รวม				7.32

จากตารางที่ 24 พบว่า จากคำถามที่ใช้วัดความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก จำนวน 10 ข้อ คำถามที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบถูกต้อง คือ การกระทำอนาจารเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี มีความผิดถึงโทษจำคุก แม้ว่าเด็กจะยินยอมก็ตาม คิดเป็นร้อยละ 92.8 และนายจ้างที่จ้างลูกจ้างเด็กให้ทำงาน จะต้องแจ้งการจ้างนั้นต่อกรมแรงงานเพื่อขอออกใบอนุญาต คิดเป็น ร้อยละ 89.5 ส่วนคำถามข้อที่กลุ่มตัวอย่างตอบผิดมากที่สุด คือ เด็กตามกฎหมายไทยคือบุคคลที่มีอายุเท่าไร คิดเป็นร้อยละ 68.2 ซึ่งมีเพียงร้อยละ 31.8 เท่านั้นที่ทราบว่าเด็กตามกฎหมายไทยคือบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจำนวนผู้ตอบผิดและตอบถูกรายข้อโดยรวมแล้ว พบว่า มีจำนวนคำถามถึง 9 ข้อ ที่กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบได้ถูกมากกว่าผิด โดยมีคำถามเพียงข้อเดียวที่กลุ่มตัวอย่างตอบผิดมากกว่าถูก คือ ข้อ 1

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแล้วพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กอยู่ในระดับสูง โดย
มีค่าเฉลี่ย 7.32

ตารางที่ 25 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก

ระดับความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำ	2	0.5
ปานกลาง	202	50.5
สูง	196	49.0
รวม	400	100.0
ค่าเฉลี่ย	7.32	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.611	
ระดับความรู้	สูง	

จากตารางที่ 25 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 50.5 รองลงมา มีความรู้ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 49.0

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.3 ทศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก

ตารางที่ 26 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามทศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก

ทศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก	ระดับของทศนคติ						— x	S.D.	ระดับ ทศนคติ
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง	รวม			
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของทศนคติ							3.94	0.341	ดี
1. ท่านคิดว่าบิดา มารดา หรือผู้มีอำนาจในครอบครัวสามารถปฏิบัติอย่างไรกับเด็กในปกครองก็ได้ เพราะเด็กเป็นสมบัติของครอบครัว	31 (7.7)	50 (12.5)	34 (8.5)	185 (46.3)	100 (25.0)	400 (100)	3.68	1.198	ดี
2. ท่านเห็นว่าบิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีสิทธิที่จะลงโทษเด็ก โดยการทุบตีอย่างรุนแรงได้ กรณีที่เด็กกระทำความผิดเพื่อให้เด็กเข็ดหลาบ ไม่กล้ากระทำความผิดอีก	4 (1.0)	31 (7.8)	30 (7.5)	222 (55.5)	113 (28.3)	400 (100)	4.02	0.871	ดี
3. ท่านเชื่อว่าการเลี้ยงดูเด็กควรยึดสูภาณิตที่ว่า “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี”	59 (14.8)	173 (43.3)	56 (14.0)	81 (20.3)	31 (7.7)	400 (100)	2.63	1.184	เป็นกลาง
4. ท่านคิดว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง สามารถใช้อำนาจบังคับให้เด็กในปกครองกระทำการใด ๆ ก็ได้ถึงแม้ว่าเด็กจะไม่ยินยอมก็ตาม	4 (1.0)	19 (4.8)	52 (13.0)	230 (57.5)	95 (23.8)	400 (100)	3.98	0.805	ดี
5. รัฐ หรือองค์กรพัฒนาเด็กเอกชน ไม่มีสิทธิที่จะเข้าช่วยเหลือเด็ก กรณีที่เด็กถูกทารุณกรรม หรือถูกทำร้ายจากคนในครอบครัว เพราะเป็นสิทธิของบุคคลเหล่านี้ที่จะกระทำอย่างไรก็ได้กับเด็กในฐานะที่เด็กเป็นสมาชิกของครอบครัว	8 (2.0)	23 (5.8)	33 (8.3)	179 (44.8)	157 (39.3)	400 (100)	4.14	0.932	ดี
6. เมื่อพ่อแม่ ผู้ปกครองยากจน เด็กก็ควรจะช่วยบิดา มารดาทำงาน โดยไม่จำเป็นต้องเรียนหนังสือ เพราะถือว่าเป็นการแบ่งเบาภาระของครอบครัว และเป็นการเพิ่มผลผลิตให้แก่สังคม	4 (1.0)	28 (7.0)	64 (16.0)	194 (48.5)	110 (27.5)	400 (100)	3.95	0.897	ดี

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก	ระดับของทัศนคติ						— x	S.D.	ระดับ ทัศนคติ
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง	รวม			
7. ควรเป็นหน้าที่ของรัฐเท่านั้น ที่ทำ หน้าที่ให้คำปรึกษาและแนะนำช่วย เหลือเด็กและครอบครัว เพื่อ ปกป้องไม่让孩子เจริญเติบโตเป็น บุคคลที่มีปัญหาต่อสังคม	16 (4.0)	48 (12.0)	45 (11.3)	201 (50.3)	90 (22.5)	400 (100)	3.75	1.058	ดี
8. การช่วยกันสอดส่องดูแล ไม่ให้เกิด การละเมิดสิทธิเด็กในครอบครัว และสังคมเป็นสิ่งดีที่ทุกคนใน ครอบครัวควรกระทำ	231 (57.8)	148 (37.0)	8 (2.0)	6 (1.5)	7 (1.8)	400 (100)	4.48	0.769	ดี
9. รัฐและองค์กรพัฒนาเด็กเอกชน ควรมีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ สิทธิเด็กผ่านทางสื่อต่างๆมากขึ้น	188 (47.0)	201 (50.3)	9 (2.3)	2 (0.5)	0 (0.0)	400 (100)	4.44	0.567	ดี
10. รัฐหรือองค์กรพัฒนาเด็กเอกชน หรือแต่ละชุมชนควรจัดอบรมแบบ มีส่วนร่วมเกี่ยวกับสิทธิเด็กให้กับ พ่อแม่/ผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดความ เข้าใจ และความตระหนักถึงสิทธิ ต่างๆ ของเด็ก	151 (37.8)	233 (58.3)	14 (3.5)	2 (0.5)	0 (0.0)	400 (100)	4.33	0.568	ดี
11. สื่อต่างๆให้ความสำคัญกับ ปัญหาเด็กถูกละเมิดสิทธิน้อย เกินไป	84 (21.0)	222 (55.5)	81 (20.3)	11 (2.8)	2 (0.5)	400 (100)	3.94	0.752	ดี
12. หลักสูตรการเรียนการสอนเด็ก ควรมีเนื้อหาที่ครอบคลุมถึงสิทธิ ต่างๆของเด็กด้วย	113 (28.3)	256 (64.0)	30 (7.5)	0 (0.0)	1 (0.3)	400 (100)	4.20	0.584	ดี
13. พ่อ แม่/ ผู้ปกครองควรสอน/ อธิบายให้เด็กเข้าใจ ถึงสิทธิที่เด็ก ควรได้รับ และควรใช้สิทธิของตน อย่างไร ตลอดจนความรับผิดชอบ และเคารพต่อสิทธิของผู้อื่น	173 (43.3)	209 (52.3)	16 (4.0)	1 (0.3)	1 (0.3)	400 (100)	4.38	0.601	ดี
14. สังคมไทยยังไม่ค่อยเปิดโอกาส ให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นของ ตนเองอย่างเสรี	96 (24.0)	195 (48.8)	88 (22.0)	20 (5.0)	1 (0.3)	400 (100)	3.91	0.823	ดี
15. มาตรการลงโทษแก่ผู้ละเมิดสิทธิ เด็กในปัจจุบันยังไม่มีผล ขาดพอ ทำให้ไม่สามารถแก้ไข ปัญหาการละเมิดสิทธิเด็ก ได้ อย่างแท้จริง	157 (39.3)	207 (51.8)	30 (7.5)	2 (0.5)	4 (1.0)	400 (100)	4.28	0.708	ดี

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก	ระดับของทัศนคติ						— x	S.D.	ระดับ ทัศนคติ
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง	รวม			
16. ตราบใดที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ยากจนอยู่ ก็ยากที่จะรักษาสิทธิ หรือปกป้องสิทธิเด็กได้	75 (18.8)	158 (39.5)	77 (19.3)	74 (18.5)	16 (4.0)	400 (100)	2.49	1.113	ไม่ดี
17. ควรนำเจ้าของสถานประกอบ การหรือผู้ที่ต้องใช้แรงงานเด็ก มาอบรมความรู้ด้านสิทธิเด็ก และกฎหมายการใช้แรงงานเด็ก	174 (43.5)	209 (52.3)	14 (3.5)	2 (0.5)	1 (0.3)	400 (100)	4.38	0.606	ดี
18. ควรแก้กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเด็ก ให้มีบทลงโทษที่รุนแรงขึ้น เพื่อ เป็นการปราบปรามผู้ละเมิด สิทธิเด็ก	194 (48.5)	175 (43.8)	19 (4.8)	11 (2.8)	1 (0.3)	400 (100)	4.38	0.725	ดี
19. ผู้รักษากฎหมายควรรักษา กฎหมายอย่างเข้มงวด โดยควร สอดส่องดูแลตรวจจับผู้ละเมิด สิทธิเด็ก	190 (47.5)	201 (50.3)	5 (1.3)	4 (1.0)	0 (0.0)	400 (100)	4.44	0.577	ดี
20. ท่านเชื่อว่าการเข้มงวดกับเด็ก ก็เพื่อให้เด็กทำงานได้ดีมี ประสิทธิภาพ	35 (8.8)	88 (22.0)	114 (28.5)	133 (33.3)	30 (7.5)	400 (100)	3.09	1.094	เป็นกลาง

จากตารางที่ 26 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก เท่ากับ 3.94 ถือว่ามีทัศนคติอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อสิทธิเด็กมากที่สุดในหัวข้อ "การช่วยกันสอดส่อง ดูแลไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิเด็กในครอบครัว และสังคม เป็นสิ่งที่ทุกคนในครอบครัวควรกระทำ" มีค่าเฉลี่ย 4.48 ถือว่ามีทัศนคติอยู่ในระดับดีค่อนข้างดี รองลงมาคือ หัวข้อ "รัฐและองค์กรพัฒนาเด็กเอกชน ควรมีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กผ่านทางสื่อต่างๆ มากขึ้น" และ "ผู้รักษากฎหมายควรรักษากฎหมายอย่างเข้มงวด โดยควรสอดส่องดูแลตรวจจับผู้ละเมิดสิทธิเด็ก" โดยมีค่าเฉลี่ย 4.44 เท่ากันทั้ง 2 หัวข้อ

เมื่อนำผลของการวิจัยในส่วนของทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก มาจัดระดับเป็น 5 ระดับ คือ มีทัศนคติที่ไม่ดีมาก ๆ มีทัศนคติไม่ดี มีทัศนคติเป็นกลาง มีทัศนคติที่ดี มีทัศนคติที่ดีมากตามเกณฑ์การแบ่งทัศนคติที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 ปรากฏผลดังตารางที่ 27

ตารางที่ 27 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก

ระดับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ดีมาก ๆ	-	-
ไม่ดี	-	-
เป็นกลาง	44	11.0
ดี	<u>336</u>	<u>84.0</u>
ดีมาก ๆ	20	5.0
รวม		
ค่าเฉลี่ย	3.94	
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.341	
ระดับทัศนคติ	ดี	

จากตารางที่ 27 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อสิทธิเด็กอยู่ในระดับดีมีจำนวน 336 คน คิดเป็นร้อยละ 84.0 รองลงมาคือมีทัศนคติในระดับเป็นกลางจำนวน 44 คน ร้อยละ 11.0 และในระดับดีมาก ๆ จำนวน 20 คน ร้อยละ 5.0 และค่าเฉลี่ยรวมของระดับทัศนคติต่อสิทธิเด็กมีค่าเท่ากับ 3.94 ซึ่งเป็นทัศนคติระดับดี

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานในการวิจัยเป็นดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กแตกต่างกัน

ตารางที่ 28 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก จำแนกตามเพศ

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก	ชาย		หญิง		t	P
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
สื่อมวลชน	2.230	0.889	2.292	0.828	-0.704	0.482
สื่อบุคคล	1.576	1.137	1.670	0.996	-0.877	0.381
สื่อเฉพาะกิจ	0.820	0.840	0.738	0.811	0.975	0.330

จากตารางที่ 28 พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจของประชาชนเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ตารางที่ 29 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก
จำแนกตามกลุ่มที่มีอายุต่างกัน

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก	21-30 ปี (1)		31-40 ปี (2)		41-50 ปี (3)		มากกว่า 50 ปีขึ้นไป(4)		F	P	คู่ที่ต่างกัน
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.			
สื่อมวลชน	2.449	0.800	2.228	0.827	2.168	0.855	1.738	0.993	6.704	0.000*	(1)>(4), (2)>(4)
สื่อบุคคล	1.858	1.092	1.582	1.071	1.448	0.850	1.121	0.885	5.559	0.001*	(1)>(4)
สื่อเฉพาะกิจ	0.876	0.831	0.765	0.792	0.710	0.853	0.371	0.778	3.289	0.021*	(1)>(4)

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 29 พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1

เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่ 1 กับกลุ่มที่ 4 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ กลุ่มที่มีอายุ 21 - 30 ปี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจมากกว่ากลุ่มที่มีอายุมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป

และพบว่า กลุ่มที่ 2 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกับกลุ่มที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญ คือ กลุ่มที่มีอายุ 31-40 ปี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชนมากกว่ากลุ่มที่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 30 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก
จำแนกตามกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก	ต่ำกว่าประถมศึกษา (1)		ประถมศึกษา (2)		มัธยมศึกษา/ปวช. (3)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
สื่อมวลชน	1.600	0.877	1.966	0.770	2.337	0.710
สื่อบุคคล	1.607	0.618	1.533	0.917	1.629	0.967
สื่อเฉพาะกิจ	0.125	0.214	0.582	0.769	0.742	0.815

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก	ปวส./ อนุปริญญา (4)		ปริญญาตรี (5)		สูงกว่าปริญญาตรี (6)		F	P	คู่ที่ ต่างกัน
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
สื่อมวลชน	2.359	0.739	2.442	0.921	2.244	1.014	5.186	0.000*	(1)<(5), (2)<(5)
สื่อบุคคล	2.155	1.040	1.685	1.174	1.264	1.162	2.560	0.027*	(4)>(6)
สื่อเฉพาะกิจ	1.000	0.845	0.921	0.850	0.792	0.816	4.003	0.001*	(1)<(5)

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 30 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1

เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่ 1 กับกลุ่มที่ 5 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชน และสื่อเฉพาะกิจมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา และพบว่ากลุ่มที่ 2 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกับกลุ่มที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญ คือ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชนน้อยกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มที่ 4 กับกลุ่มที่ 6 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยประชาชนที่มีการศึกษาระดับปวส./อนุปริญญา มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อบุคคลมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ 31 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก
จำแนกตามกลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน

การเปิดรับ ข่าวสาร เกี่ยวกับเด็ก	พนักงาน บริษัทเอกชน (1)		ทำงานใน โรงงาน/ พ่อบ้าน/ แม่บ้าน/ รับจ้างทั่วไป (2)		เจ้าของกิจการ/ ธุรกิจ (3)		พ่อค้า/แม่ค้า (4)		F	P	คู่ที่ต่างกัน
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.			
สื่อมวลชน	2.356	0.960	2.374	0.598	2.390	0.916	1.950	0.818	6.454	0.000*	(1)>(4) (2)>(4) (3)>(4)
สื่อบุคคล	1.743	1.151	1.923	0.970	1.363	1.123	1.505	0.870	5.768	0.001*	(2)>(3) (2)>(4)
สื่อเฉพาะกิจ	0.898	0.824	0.895	0.826	0.920	0.890	0.368	0.597	11.496	0.000*	(1)>(4) (2)>(4) (3)>(4)

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 31 พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1

เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่ 1 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกับกลุ่มที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญ คือ ประชาชนที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจมากกว่ากลุ่มพ่อค้า/แม่ค้า นอกจากนี้ ยังพบว่ากลุ่มที่ 2 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกับกลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญ คือ ประชาชนที่มีอาชีพทำงานในโรงงาน/พ่อบ้าน/แม่บ้าน/รับจ้างทั่วไป มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจมากกว่ากลุ่มพ่อค้า/แม่ค้า และมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อบุคคลมากกว่ากลุ่มเจ้าของกิจการ/ธุรกิจ และพบว่ากลุ่มที่ 3 กับกลุ่มที่ 4 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ กลุ่มเจ้าของกิจการ/ธุรกิจ มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจมากกว่ากลุ่มพ่อค้า/แม่ค้า

ตารางที่ 32 แสดงผลทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจำแนกตามกลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก	ต่ำกว่า 5,000 บาท (1)		5,001-10,000 บาท (2)		10,001- 20,000 บาท (3)		20,001- 30,000 บาท (4)	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
สื่อมวลชน	2.157	0.685	2.138	0.793	2.490	0.779	2.246	1.027
สื่อบุคคล	1.711	0.969	1.667	0.896	1.842	0.960	1.737	1.206
สื่อเฉพาะกิจ	0.688	0.780	0.647	0.789	0.911	0.796	0.769	0.893

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก	30,001- 40,000 บาท (5)		มากกว่า 40,000 บาท (6)		F	P	คู่ที่ต่างกัน
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.			
สื่อมวลชน	2.412	0.964	2.269	0.969	1.949	0.085	-
สื่อบุคคล	1.546	1.383	1.292	1.106	2.517	0.029*	ไม่พบ
สื่อเฉพาะกิจ	0.765	0.788	0.865	0.901	1.231	0.294	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 32 พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่ปฏิบัติตามสมมติฐานที่ 1 แต่ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 แต่เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แล้ว ไม่พบคู่ที่ต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 33 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก
จำแนกตามเพศ

เพศ	ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก				
	N	\bar{x}	S.D.	t	P
ชาย	158	7.443	1.521	1.210	0.227
หญิง	242	7.244	1.666		

จากตารางที่ 33 พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 34 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก
จำแนกตามเพศ

เพศ	ทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก				
	N	\bar{x}	S.D.	t	P
ชาย	158	3.905	0.336	-1.878	0.061
หญิง	242	3.970	0.342		

จากตารางที่ 34 พบว่า ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยของทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 35 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก
จำแนกตามกลุ่มที่มีอายุต่างกัน

อายุ	ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก				
	N	\bar{x}	S.D.	F	P
21-30 ปี	153	7.340	1.663	0.563	0.640
31-40 ปี	155	7.413	1.502		
41-50 ปี	63	7.159	1.619		
มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	29	7.103	1.896		
รวม	400	7.323	1.611		

จากตารางที่ 35 พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ตารางที่ 36 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก
จำแนกตามกลุ่มที่มีอายุต่างกัน

อายุ	ทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก				
	N	\bar{x}	S.D.	F	P
21-30 ปี	153	3.990	0.3429	2.278	0.079
31-40 ปี	155	3.942	0.3384		
41-50 ปี	63	3.869	0.3306		
มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	29	3.881	0.3442		
รวม	400	3.944	0.3410		

จากตารางที่ 36 พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 37 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก
จำแนกตามกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา	ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก					คู่ที่ ต่างกัน
	N	\bar{x}	S.D.	F	P	
(1) ต่ำกว่าประถมศึกษา	14	6.643	1.550	3.301	0.006*	ไม่พบ
(2) ประถมศึกษา	76	7.276	1.554			
(3) มัธยมศึกษา/ปวช.	118	6.983	1.849			
(4) ปวส./อนุปริญญา	29	7.241	1.354			
(5)ปริญญาตรี	127	7.598	1.432			
(6) สูงกว่าปริญญาตรี	36	7.889	1.430			
รวม	400	7.323	1.611			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 37 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย พบว่า กลุ่มที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กดีกว่ากลุ่มอื่น ๆ

เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 38 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก
จำแนกตามกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ระดับการศึกษา	ทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก					
	N	\bar{x}	S.D.	F	P	คู่ที่ ต่างกัน
(1) ต่ำกว่าประถมศึกษา	14	3.879	0.369	5.062	0.000*	(2)<(5)
(2) ประถมศึกษา	76	3.821	0.285			
(3) มัธยมศึกษา/ปวช.	118	3.935	0.330			
(4) ปวส./อนุปริญญา	29	3.845	0.344			
(5)ปริญญาตรี	127	4.041	0.352			
(6) สูงกว่าปริญญาตรี	36	4.000	0.343			
รวม	400	3.944	0.341			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 38 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย พบว่า ทุกระดับการศึกษา มีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับสิทธิเด็กเหมือนกัน และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่ 2 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกับกลุ่มที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญ คือ ประชาชนที่มีการศึกษาระดับระดับปริญญาตรีมีทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กดีกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา

ตารางที่ 39 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก
จำแนกตามกลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน

อาชีพ	ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก					คู่ที่ ต่างกัน
	N	\bar{x}	S.D.	F	P	
(1) พนักงานบริษัทเอกชน	100	7.390	1.576	8.982	0.000*	(2)<(3) (3)>(4)
(2) ทำงานในโรงงาน/พ่อบ้าน/ แม่บ้าน/รับจ้างทั่วไป	100	7.120	1.754			
(3) เจ้าของกิจการ/ธุรกิจ	100	7.940	1.270			
(4) พ่อค้า/แม่ค้า	100	6.840	1.619			
รวม	400	7.323	1.611			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 39 พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย พบว่า กลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการ/ธุรกิจมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน

เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่ 2 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกับกลุ่มที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญ คือ กลุ่มที่มีอาชีพทำงานในโรงงาน/ พ่อบ้าน/ แม่บ้าน/ รับจ้างทั่วไป มีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กน้อยกว่ากลุ่มที่มีอาชีพเจ้าของกิจการ/ธุรกิจ นอกจากนี้พบว่า กลุ่มที่ 3 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกับกลุ่มที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญ คือ กลุ่มที่มีอาชีพเจ้าของกิจการ/ธุรกิจ มีค่าเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กมากกว่ากลุ่มที่มีอาชีพพ่อค้า/ แม่ค้า

ตารางที่ 40 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก
จำแนกตามกลุ่มที่มีอาชีพต่างกัน

อาชีพ	ทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก					
	N	\bar{x}	S.D.	F	P	คู่ที่ ต่างกัน
(1) พนักงานบริษัทเอกชน	100	4.056	0.362	7.234	0.000*	(1)>(4)
(2) ทำงานในโรงงาน/พ่อบ้าน/ แม่บ้าน/รับจ้างทั่วไป	100	3.944	0.302			
(3) เจ้าของกิจการ/ธุรกิจ	100	3.942	0.336			
(4) พ่อค้า/แม่ค้า	100	3.836	0.333			
รวม	400	3.944	0.341			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 40 พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย พบว่า กลุ่มอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนมีทัศนคติที่เกี่ยวกับสิทธิเด็กดีที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มเจ้าของธุรกิจ

เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่ 1 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกับกลุ่มที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญ คือ กลุ่มพนักงานบริษัทเอกชนมีทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กดีกว่ากลุ่มพ่อค้า/แม่ค้า

ตารางที่ 41 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก
จำแนกตามกลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน

รายได้ต่อเดือน	ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก					คู่ที่ ต่างกัน
	N	\bar{x}	S.D.	F	P	
(1) ต่ำกว่า 5,000 บาท	84	7.202	1.656	3.730	0.003*	(2)<(6)
(2) 5,001-10,000 บาท	90	6.878	1.728			
(3) 10,001-20,000 บาท	76	7.421	1.369			
(4) 20,001-30,000 บาท	39	7.077	1.841			
(5) 30,001-40,000 บาท	33	7.848	1.734			
(6) มากกว่า 40,000 บาท	78	7.769	1.299			
รวม	400	7.323	1.611			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 41 พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยของความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย พบว่า กลุ่มที่มีรายได้ 30,001-40,000 บาทต่อเดือนมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กดีที่สุด รองลงมาคือกลุ่มที่รายได้มากกว่า 40,000 บาท

เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มที่ 2 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างจากกลุ่มที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ กลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 40,000 บาท มีความรู้ดีกว่ากลุ่มที่มีรายได้ 5,001-10,000 บาท

ตารางที่ 42 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก
จำแนกตามกลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน

รายได้ต่อเดือน	ทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก				
	N	\bar{x}	S.D.	F	P
(1) ต่ำกว่า 5,000 บาท	84	3.926	0.322	1.112	0.354
(2) 5,001-10,000 บาท	90	3.880	0.340		
(3) 10,001-20,000 บาท	76	3.980	0.346		
(4) 20,001-30,000 บาท	39	3.982	0.369		
(5) 30,001-40,000 บาท	33	3.961	0.343		
(6) มากกว่า 40,000 บาท	78	3.977	0.340		
รวม	400	3.944	0.341		

จากตารางที่ 42 พบว่า ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

สมมติฐานที่ 2 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับ
สิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 43 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการเปิดรับข่าวสาร
เกี่ยวกับเด็กกับความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก	ค่าสหสัมพันธ์กับความรู้	P
สื่อมวลชน	-0.027	0.587
สื่อบุคคล	-0.054	0.280
สื่อเฉพาะกิจ	0.021	0.674

จากตารางที่ 43 พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และ
สื่อเฉพาะกิจไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไป
ตามสมมติฐานข้อที่ 2

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สมมติฐานที่ 3 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 44 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กกับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก	ค่าสหสัมพันธ์กับทัศนคติ	P
สื่อมวลชน	0.120	0.016*
สื่อบุคคล	0.100	0.046*
สื่อเฉพาะกิจ	0.035	0.488

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 44 พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชน และสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 แต่การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อเฉพาะกิจไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

สมมติฐานที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของ
ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 45 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างความรู้เกี่ยวกับ
สิทธิเด็กกับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก

ตัวแปร	ค่าสหสัมพันธ์กับทัศนคติ	P
ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก	0.167	0.001*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 45 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กมีความสัมพันธ์กับ
สิทธิเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 นั่นคือผู้ที่มีความรู้
เกี่ยวกับสิทธิเด็กในระดับสูงก็จะมีทัศนคติต่อสิทธิเด็กที่ดีด้วย

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับเด็กในไทยรัฐและการสำรวจการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” ในครั้งนี้ แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข่าวจากหนังสือพิมพ์ที่เลือกศึกษา 1 ฉบับ คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ จำนวนทั้งหมด 365 ฉบับ เพื่อศึกษาความถี่ เนื้อที่ ประเด็นเกี่ยวกับเด็กที่นำเสนอ รูปแบบการนำเสนอ ทิศทางของเนื้อหา และแหล่งข่าวที่ใช้ในการนำเสนอข่าว ส่วนที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

ส่วนที่ 1 : การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับเด็กในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ สรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหา

1. ความถี่และเนื้อที่ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็ก

จากการวิเคราะห์เนื้อหาข่าวหนังสือพิมพ์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ โดยศึกษาหนังสือพิมพ์จำนวน 365 ฉบับ ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2545-31 กรกฎาคม 2546 คัดเลือกข่าวที่เกี่ยวกับเด็กได้ทั้งหมด 782 ชิ้นข่าว คิดเฉลี่ยแล้วมีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็ก 2.14 ชิ้นข่าวต่อฉบับ ซึ่งหมายความว่าในแต่ละวันหนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กประมาณ 2 ข่าวหรือเรื่องต่อฉบับ

สำหรับเนื้อที่ในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กนั้น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐใช้เนื้อที่โดยเฉลี่ย 32.39 คอลัมน์นิ้วต่อชิ้นข่าว

2. ประเด็นเกี่ยวกับเด็ก

จากการศึกษาประเด็นการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2545-31 กรกฎาคม 2546 พบว่ามีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กทั้งหมด 20 ประเด็น จัดแบ่งตามสิทธิพื้นฐาน 4 ประการของเด็กตามแนวคิดของอนุสัญญาสิทธิเด็ก คือ สิทธิที่จะมีชีวิตรอด สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง และสิทธิที่จะมีส่วนร่วม อย่างไรก็ตามในการวิเคราะห์เนื้อหานี้ พบว่าข่าว บทความ/ บทวิจารณ์ คอลัมน์ และภาพข่าว

ส่วนใหญ่ นั้น มีเนื้อหาที่สามารถจัดเข้าประเภทต่าง ๆ ได้มากกว่า 1 ประเภทขึ้นไป เช่น ในข่าวที่เกี่ยวข้องกับการใช้แรงงานเด็ก เด็กมักจะถูกรุขทำร้ายด้วยเช่นกัน ซึ่งข่าวดังกล่าวสามารถจัดอยู่ในประเภทสิทธิที่เด็กจะได้รับการปกป้อง ในประเด็นการใช้แรงงานเด็ก และเด็กถูกทารุณกรรม และจัดอยู่ในประเภทสิทธิที่เด็กจะได้รับการพัฒนา ซึ่งเด็กที่ถูกใช้แรงงานดังกล่าวจะไม่มีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาเหมือนเด็กคนอื่น ๆ หรือข่าวเกี่ยวกับเด็กถูกข่มขืน ถูกทำอนาจาร บางครั้งเด็กที่ตกเป็นเหยื่อก็คือเด็กพิการ หรือเด็กเร่ร่อน ข่าวดังกล่าวสามารถจัดอยู่ในประเภทสิทธิที่เด็กจะได้รับการปกป้อง และสิทธิที่เด็กที่จะมีชีวิตรอด หรือข่าวประเภทการให้ทุนการศึกษาเด็ก ก็สามารถจัดประเภทของเนื้อหาที่แสดงถึงสิทธิที่จะได้รับการพัฒนา ในประเด็นการให้ทุน/ บริจาคของให้เด็ก และการศึกษาของเด็ก หรือข่าวที่โรงเรียนจัดโครงการฝึกอาชีพด้านเกษตรกรรม เพื่อให้เด็กได้มีรายได้เสริมระหว่างเรียน เพื่อช่วยเหลือครอบครัว ก็สามารถจัดอยู่ได้ทั้งในประเภทสิทธิที่เด็กจะได้รับการพัฒนาทางการศึกษา และสิทธิที่จะมีส่วนร่วม โดยถือว่าเด็กได้มีส่วนร่วมในการสร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัวของตน

ประเด็นข่าวเกี่ยวกับเด็กทั้งหมด 20 ประเด็นที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีการนำเสนอมากที่สุด 5 ประเด็นแรก คือ เด็กกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งจัดอยู่ในหมวดสิทธิที่จะมีส่วนร่วม รองลงมาคือข่าวการศึกษาของเด็ก ซึ่งจัดอยู่ในหมวดสิทธิที่จะได้รับการพัฒนา อันดับที่ 3 คือ ข่าวเด็กถูกข่มขืน อนาจาร ซึ่งจัดอยู่ในหมวดสิทธิที่จะได้รับการปกป้อง อันดับที่ 4 คือ ข่าวเกี่ยวกับการแสดงออกถึงความสามารถของเด็ก/ ความสำเร็จของเด็ก ซึ่งจัดอยู่ในหมวดสิทธิที่จะมีส่วนร่วม และอันดับที่ 5 คือ ข่าวเกี่ยวกับเด็กถูกฆ่า/ ถูกนำไปทิ้ง ซึ่งจัดอยู่ในหมวดสิทธิที่จะได้รับการปกป้อง ส่วนประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอน้อยที่สุด คือ เด็กกับผลกระทบจากเอดส์ และเด็กกับกิจกรรมทางวัฒนธรรม

เมื่อนำมาเปรียบเทียบความถี่และปริมาณเนื้อหาข่าวระหว่างข่าวที่จัดอยู่ในกลุ่มสิทธิพื้นฐาน 4 ประการ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ในประเภทเนื้อหาที่จัดอยู่ในหมวดสิทธิที่จะมีชีวิตรอดของเด็ก พบว่ามีข่าวเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก/ สุขภาพอนามัย และโภชนาการ (ร้อยละ 6.32) มากกว่าข่าวอื่นในกลุ่มสิทธิเดียวกัน คือข่าวเกี่ยวกับเด็กกับสิ่งแวดล้อม ความพิการของเด็ก และเด็กกับผลกระทบจากโรคเอดส์ โดยข่าวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของเด็ก เช่น การเลี้ยงดูเด็กด้วยนมแม่ เด็กกับผลเสียของการกินอาหารประเภทอาหารขยะ และเด็กกับการเล่นเกมและดูโทรทัศน์เป็นเวลานาน เป็นต้น

ในประเภทเนื้อหาที่จัดอยู่ในหมวดสิทธิที่จะได้รับการพัฒนา มีข่าวเรื่องการศึกษาของเด็กในสัดส่วนประมาณ 11% ของข่าวเด็กทั้งหมด และมากกว่าข่าวอื่นในหมวดสิทธิที่จะได้รับการพัฒนา คือการเล่น/ พักผ่อน/ การกีฬา เด็กกับกิจกรรมทางวัฒนธรรม และการให้ทุนหรือบริจาคของให้เด็ก

ในประเภทเนื้อหาในหมวดสิทธิที่จะได้รับการปกป้อง ซึ่งเป็นกลุ่มสิทธิที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอข่าวมากที่สุด พบว่ามีข่าวเรื่องเด็กถูกข่มขืน/ ถูกทำอนาจารมากที่สุดในกลุ่มในสัดส่วนร้อยละ 9.59 รองลงมาคือข่าวเกี่ยวกับเด็กถูกฆ่า/ เด็กถูกนำไปทิ้ง ในสัดส่วนร้อยละ 7.67 และข่าวเกี่ยวกับเด็กถูกทุบตี/ ทำร้าย ร้อยละ 4.85

ในประเภทเนื้อหาในหมวดสิทธิที่จะมีส่วนร่วม มีข่าวการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของเด็กมากที่สุด เช่น การเข้าร่วมแข่งกีฬา การประกวดภาพวาดระบายสี การเข้าร่วมค่ายเยาวชนคนรักสิ่งแวดล้อม และการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการชุมชนต่อต้านยาเสพติด เป็นต้น รวมทั้งข่าวเกี่ยวกับการแสดงความสามารถของเด็ก เช่น ข่าวเกี่ยวกับเด็กได้รับรางวัลจากการแข่งขันฟิสิกส์โอลิมปิกระดับเอเชีย หรือคอลัมน์สำหรับเด็กที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอถึงความสามารถของเด็กในด้านต่าง ๆ เป็นประจำทุกวันอาทิตย์ เช่น ความสามารถในด้านวิทยาศาสตร์ การกีฬา ดนตรี และรำไทย เป็นต้น

3. รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็ก

รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับเด็กของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ พบว่ามีกรนำเสนอในรูปแบบข่าวมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง มากถึง 57.8% รองลงมาคือภาพข่าว และคอลัมน์ประจำ หรือคอลัมน์สำหรับเด็กตามลำดับ ในขณะที่รูปแบบบทความหรือบทวิจารณ์มีการนำเสนอที่น้อยที่สุด

จากการศึกษาในครั้งนี้ยังพบว่าประเภทของเนื้อหาที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอเป็นข่าวในหน้าหนึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิที่จะได้รับการปกป้องของเด็ก เช่น ข่าวเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก เด็กถูกข่มขืน เด็กถูกค้าทางเพศ เด็กถูกนำไปทิ้ง และเด็กถูกทุบตีหรือทำร้าย เป็นต้น โดยข่าวเกี่ยวกับเด็กในหน้าหนึ่งส่วนใหญ่มักจะมีทิศทางลบ ในขณะที่การนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบของภาพข่าวส่วนใหญ่จะเป็นเนื้อหาประเภทการบริจาคของ หรือการให้ทุนกับเด็ก และเด็กได้รับรางวัลต่างๆ สำหรับการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กในรูปแบบของคอลัมน์นั้น

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐจะมีคอลัมน์ที่นำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับการแสดงความสามารถของเด็ก หรือความสำเร็จของเด็ก เป็นประจำทุกสัปดาห์ รวมทั้งมีคอลัมน์ประจำที่让孩子们มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ

4. ทิศทางการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเด็ก

ผลการวิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีการนำเสนอเนื้อหาในเชิงลบมากที่สุด รองลงมาคือเนื้อหาเชิงบวก และเนื้อหาเป็นกลางน้อยที่สุด โดยข่าวที่มีทิศทางเชิงลบจะเป็นข่าวที่มีเนื้อหาประเภทเด็กถูกข่มขู่ ทำร้าย เด็กถูกข่มขืน การใช้แรงงานเด็ก และเด็กถูกค้าทางเพศ ซึ่งข่าวที่มีทิศทางเชิงลบจะใช้เนื้อที่ในการนำเสนอ และได้ถูกจัดอยู่ในหน้าหนึ่งมากกว่าข่าวที่มีทิศทางเชิงบวกและทิศทางเป็นกลาง ข่าวที่มีทิศทางเชิงบวกคือข่าวที่มีเนื้อหาประเภทเด็กกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเด็กประสบความสำเร็จได้รับรางวัล และข่าวที่มีทิศทางเป็นกลางคือข่าวประเภทการให้ทุนการศึกษาเด็ก การบริจาคของให้กับเด็ก รวมทั้งข่าวที่นำเสนอถึงนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเด็กของรัฐบาล เช่น ข่าวที่นำเสนอถึงนโยบายโรงเรียนเพื่อนเด็ก และนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส เป็นต้น

5. การใช้แหล่งข่าวของหนังสือพิมพ์

ผลการวิจัยพบว่า แหล่งข่าวที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐใช้ในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กมากที่สุด คือ แหล่งข่าวจากบุคคลในองค์กรภาครัฐ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นแหล่งข่าวจากกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์ และกระทรวงสาธารณสุข รองลงมาคือแหล่งข่าวที่เป็นตำรวจ และสถานศึกษา ได้แก่ แหล่งข่าวจากโรงเรียน หรือมหาวิทยาลัยตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์เนื้อหาข่าวที่เกี่ยวข้องกับเด็ก พบว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐนำเสนอข่าวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2545-31 กรกฎาคม 2546 รวม 782 ข่าว หรือประมาณ 2 ข่าวในแต่ละวัน และใช้เนื้อหาในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กเฉลี่ยที่ 32.39 คอลัมน์นิ้วต่อข่าว ซึ่งจากการศึกษาพบว่าข่าวที่เกี่ยวข้องกับเด็ก 782 ข่าว มีเนื้อหาข่าวที่จัดอยู่ในประเด็นเด็กถูกทารุณกรรม ถูกข่มขืน ถูกค้าทางเพศ ถูกนำไปทิ้ง/ ถูกฆ่า ถูกใช้แรงงาน รวมไปถึงประเด็นเด็กกับอาชญากรรม เด็กกับยาเสพติด และเด็กกับสื่อลามก มากกว่า 50% หรือรวม 360 ข่าว ซึ่งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าเด็กไม่ได้รับการปกป้องตามสิทธิที่ควรจะได้รับ การปกป้อง และข่าวดังกล่าวมักจะถูกนำเสนอในหน้าหนึ่ง ด้วยการพาดหัวข่าวขนาดใหญ่มากกว่าข่าวประเภทอื่น ๆ เมื่อพิจารณาประเภทเนื้อหาที่จัดอยู่ในหมวดสิทธิที่จะได้รับการปกป้องแล้วพบว่า เนื้อหาดังกล่าวมักจะเป็นข่าวประเภทข่าวอาชญากรรม และข่าวความรุนแรงต่าง ๆ ซึ่งข่าวประเภทนี้จัดเป็นข่าวเบา (Soft News) ทั้งนี้ การที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐเสนอข่าวที่มีเนื้อหาดังกล่าวค่อนข้างมาก เนื่องจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐจัดเป็นหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม (Popular Newspaper) หรือหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ ซึ่งจะให้ความสำคัญกับการนำเสนอข่าวประเภทข่าวเบามากกว่าข่าวหนัก (Hard News) เช่น ข่าวที่เกี่ยวข้องกับนโยบายต่าง ๆ ทางด้านการศึกษา หรือนโยบายเกี่ยวกับเด็ก การวิจัยนี้จึงสอดคล้องกับการแบ่งประเภทของหนังสือพิมพ์ออกเป็น 3 ประเภทโดยใช้ลักษณะเนื้อหาเป็นเกณฑ์ของพีระ จิโรโสภณ ที่ระบุว่า จุดเด่นของหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม หรือหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ จะเน้นการเสนอข่าวประเภทเร้าอารมณ์ผู้อ่าน (Sensational) เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวภัยพิบัติต่าง ๆ ข่าวที่เกี่ยวข้องกับเพศ และข่าวความรุนแรงต่าง ๆ ซึ่งลักษณะการเสนอเนื้อหาประเภทนี้จะดึงดูดความสนใจผู้อ่านด้วยการพาดหัวข่าวโต ๆ และใช้รูปแบบการเขียนที่เป็นภาษาตลาด เพื่อให้หนังสือพิมพ์ขายได้ และสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องประเภทของข่าว คือ ข่าวหนัก หรือข่าวเบา ซึ่งดร.ณิ หิรัญรักษ์ (2529) ระบุว่าประเภทของข่าวมักจะสอดคล้องกับลักษณะของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทด้วย คือ หนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ จะเน้นที่ปริมาณการจำหน่าย และมีการนำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่สร้างความสนใจกับประชาชนได้มาก คือ ข่าวอาชญากรรม หรือข่าวบันเทิง ซึ่งจัดเป็นข่าวประเภทข่าวเบา นอกจากนี้ งานวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเตือนใจ จวบสมัย (2545) ที่ศึกษา “ภาพลักษณ์ขององค์การสหประชาชาติจากการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ การเปิดรับข่าวสหประชาชาติ การรับรู้ ทัศนคติ และภาพลักษณ์ต่อองค์การสหประชาชาติของประชาชนในกรุงเทพมหานคร” พบว่าหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณจะมีการนำเสนอ และใช้พื้นที่ในการเสนอเนื้อหาข่าวสหประชาชาติ

ซึ่งจัดเป็นข่าวหนัก เป็นข่าวที่ต้องใช้ความคิด และเนื้อหาส่วนใหญ่ตอบสนองของความพอใจด้านความรู้ ความคิดของผู้อ่านในระยะยาว น้อยกว่าหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ นอกจากนี้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรินทร์ กุลพิลิตินิเจอร์ (2542) ศึกษา “การวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องเอดส์ในหนังสือพิมพ์รายวันของประเทศไทย” พบว่า หนังสือพิมพ์คุณภาพมีการนำเสนอเรื่องเอดส์ทั้งในด้านความถี่และเนื้อที่มากกว่าหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ ซึ่งข่าวเกี่ยวกับเรื่องเอดส์ โดยธรรมชาติแล้วจัดเป็นเรื่องค่อนข้างหนัก และเป็นปัญหาสังคม

นอกจากนี้ การที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐให้ความสำคัญกับการนำเสนอข่าวประเภทอาชญากรรม และข่าวความรุนแรง มากกว่าการให้ความรู้ด้านสิทธิเด็ก ทั้งในด้านเนื้อที่และความถี่นั้น แสดงให้เห็นว่าประชาชนสนใจเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัว ดังนั้น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐจึงนำเสนอเรื่องที่น่าสนใจที่ประชาชนสนใจอยากอ่าน โดยพยายามที่จะเสริมวาระเรื่องนี้ให้เป็นที่น่าสนใจ ในขณะที่การกำหนดวาระสำหรับข่าวประเภทเด็กประสบความสำเร็จ เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือข่าวนโยบายต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก ยังไม่มีความเด่นชัดพอ เพราะมากกว่า 95% ของข่าวที่มีเนื้อหาดังกล่าวมักถูกจัดอยู่ในหน้าอื่น ๆ ที่ไม่ใช่หน้าหนึ่ง ดังนั้น โอกาสที่ข่าวเกี่ยวกับเด็กเหล่านี้จะเด่น และดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน ให้ยอมรับว่าเป็นประเด็นสาธารณะที่สำคัญนั้นย่อมต้องลงไป Donald L. Shaw and Maxell E. McCombs (อ้างถึงในสุรพล โสธนะเสถียร, 2533) กล่าวว่า การเสริมบทบาทของการจัดวาระสามารถทำได้หลายวิธี เช่น เพิ่มความถี่ในการนำเสนอ หรือขยายพื้นที่ของข่าวนั้นให้มากกว่าปกติ เพื่อเป็นการตอกย้ำความสนใจ หรือใช้ระยะเวลาในการเสนอข่าวให้นานขึ้น นอกจากนี้งานวิจัยของธีรานุช เทพวัลย์ (2536) ยังระบุว่าข่าวใดก็ตามถ้าเนื้อที่ในการตีพิมพ์มาก ข่าวนั้นจะได้รับความสนใจจากผู้อ่านมากกว่า อีกทั้งข่าวที่ได้รับการนำเสนอบ่อยก็จะทำให้ผู้อ่านจดจำได้และอยู่ในความสนใจของประชาชน ด้วยเหตุนี้ ประเด็นเรื่องเด็กประเด็นใดก็ตามที่หนังสือพิมพ์ ซึ่งมีหน้าที่ในการกำหนดวาระข่าวสารได้นำเสนอโดยให้เนื้อที่ข่าวมาก หรือนำเสนอบ่อย ประเด็นดังกล่าวก็จะได้รับความสนใจจากประชาชนมากกว่าประเด็นอื่น ดังนั้น ในฐานะนักนิเทศศาสตร์ ข้อมูลในจุดนี้จึงนับว่าเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการสื่อสารประชาสัมพันธ์เรื่องสิทธิเด็กอย่างมาก เพราะจะเป็นจุดที่ชี้ว่าประเด็นใดที่สื่อมวลชนสนใจมากกว่า และมีโอกาสที่จะกลายเป็นวาระสาธารณะได้มากกว่า และควรหยิบยกประเด็นใดบ้างที่จะทำให้ประชาชนได้รับรู้ และเข้าใจเรื่องสิทธิเด็ก ตลอดจนตระหนักถึงปัญหาการละเมิดสิทธิเด็กอย่างกว้างขวางมากขึ้น

การเสนอข่าวเกี่ยวกับสิทธิเด็กของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีทิศทางลบมากกว่าทิศทางบวก และทิศทางเป็นกลาง เนื่องจากข่าวส่วนใหญ่เป็นข่าวประเภทอาชญากรรม และความรุนแรง เช่น

เด็กถูกฆ่า เด็กถูกข่มขืน เด็กถูกทารุณกรรม หรือเด็กถูกทิ้ง งานวิจัยนี้สอดคล้องกับของ อูโร ลิงห์ โปบูลย์พร (2542) ที่ศึกษา “การวิเคราะห์เนื้อหาของการรายงานข่าวเกี่ยวกับสิทธิเด็กในหนังสือพิมพ์ไทย ตามแนวคิดของอนุสัญญาสิทธิเด็ก” พบว่า หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มติชน และบางกอกโพสต์เสนอข่าวส่วนใหญ่ในทิศทางเป็นลบ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐให้ความสนใจต่อข่าวที่รุนแรง สร้างความฮือฮา ทั้งนี้ เพราะต้องการขายข่าวตามลักษณะของธุรกิจนั่นเอง เนื่องจากข่าวเกี่ยวกับความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเด็ก จัดเป็นข่าวที่มีคุณค่าทางข่าวสูง ซึ่งข่าวดังกล่าวสามารถสร้างความสนใจและความสะเทือนใจให้กับประชาชนได้มากกว่าประเด็นสังคมและประเด็นอื่น ๆ ตามแนวคิดของ Duane Bradley ที่กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ที่มีอยู่ 5 ประการ ซึ่งหน้าที่หนึ่งของหนังสือพิมพ์คือการทำให้ธุรกิจหนังสือพิมพ์อยู่รอด ดังนั้นการเลือกสรรที่จะนำข่าวใดลงตีพิมพ์ในหน้าไหน เนื้อที่สักกี่คอลัมน์นี้ มีภาพประกอบข่าวใหญ่หรือเล็ก มีการพาดหัวข่าวใหญ่หรือเล็กนั้น ผู้ที่เลือกสรรข่าวย่อมต้องพิจารณาแล้วว่า ข่าวหรือบทความ หรือภาพข่าวนั้น ๆ จะดึงดูดผู้อ่านจำนวนมากได้ ยิ่งมากเท่าใดก็ยิ่งเป็นผลดีสำหรับธุรกิจของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น เพราะนั่นย่อมส่งผลถึงธุรกิจโฆษณาที่จะตามมา ดังจะเห็นได้จากการพาดหัวข่าวของไทยรัฐ มักใช้คำที่ทำให้เห็นภาพ ดุเดือด เห็นแล้วทำให้ต้องติดตามอ่านในหน้าต่อไป เช่น “ฆ่าเด็กอีกแล้ว มัดถ่วงน้ำ ฝ่าเท้าโผล่” “ทารุณเด็กพม่า น้ำมันร้อนราด” “ใช้เน็ตลงม. 3 ขี้กามยับเยิน” เป็นต้น และถ้าวิเคราะห์ตามแนวคิดของการกำหนดวาระ ข่าวที่เป็นกลางย่อมไม่ดึงดูดความสนใจมาก เท่ากับข่าวที่ค่อนข้างขัดแย้ง ข่าวความรุนแรง

สำหรับรูปแบบที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐใช้ในการนำเสนอข่าวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กนั้น พบว่าข่าวเกี่ยวกับเด็กที่น่าเสนอส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของข่าวธรรมดา เป็นข่าวสั้นใหญ่บ้าง หรือข่าวย่อย ดังนั้นหากจะพิจารณาจากประเภทของข่าวต่าง ๆ ที่นำเสนอแล้ว ส่วนใหญ่จะเป็นข่าวที่มีการรายงานข้อเท็จจริง มากกว่าข่าวที่แสดงความคิดเห็น บทวิเคราะห์/ บทวิจารณ์ หรือรายงานพิเศษ (scoop) งานวิจัยนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริวิมล ชาญเวช (2533) ที่ระบุว่า หนังสือพิมพ์ไม่ว่าจะเป็นประเภทคุณภาพ หรือประชาชนิมนั้นจะมีการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบข่าวมากที่สุด

นอกจากนี้ การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กส่วนใหญ่ได้อ้างถึงแหล่งที่มาของข่าว โดยเมื่อกล่าวถึงความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์ ปรมะ สตะเวทิน มีความคิดเห็นว่า การอ้างแหล่งที่มาของข่าวได้ (Using Sources Responsibility) นั้นเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์ประการหนึ่ง โดยสื่อมวลชนต้องสามารถระบุอย่างตรงไปตรงมาและเต็มที่ถึงแหล่งข่าวเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและสร้างศรัทธาแก่ประชาชน

อย่างไรก็ดี จากการวิจัยพบว่า การนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ ซึ่งจัดเป็นสื่อมวลชนนั้น ไม่ใช่การนำเสนอข่าวที่เกี่ยวกับสิทธิเด็กโดยตรง กล่าวคือหนังสือพิมพ์ไม่ได้เสนอข่าวที่บอกให้ผู้อ่านทราบว่าเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับเด็กเป็นการละเมิดสิทธิเด็กด้านใด รวมทั้งไม่ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กแก่ผู้อ่าน หรือเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิเด็กดังกล่าว หากเป็นการนำเสนอข่าว รายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเด็ก โดยที่สื่อมวลชนอาจจะไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิเด็กดีพอ แต่การวิจัยนี้ ผู้วิจัยนำมาจัดหมวดหมู่ว่าข่าวที่หนังสือพิมพ์นำเสนอ นั้นเข้ากับสิทธิเด็กในหมวดใดหรือประเด็นใด ตัวอย่างเช่น ข่าวที่เด็กแรกเกิดถูกแม้นำมาทิ้ง หนังสือพิมพ์จะนำเสนอข่าว ด้วยการใช้ภาษาที่สร้างอารมณ์ทั้งสะเทือนใจ และโกรธว่า แม่ใจยักษ์ แม่ใจหิน แม่ใจร้าย หรือแม่ทมิฬทิ้งเด็ก ไม่ได้นำเสนอว่าแม่ได้ละเมิดสิทธิเด็ก เพราะไม่ได้เลี้ยงดูให้อยู่รอดจนเติบโต หรือหนังสือพิมพ์ควรจะนำเสนอว่าแม่คนดังกล่าวได้ละเมิดสิทธิเด็ก โดยไม่ได้เลี้ยงดูลูกของตน แต่กลับนำไปทิ้ง หรือมีการกระทำที่ทำให้เด็กต้องเสียชีวิต ซึ่งสิทธิที่เด็กจะมีชีวิตรอด และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีศักยภาพเป็นสิทธิที่เด็กควรจะได้รับ หรือตัวอย่างข่าวการใช้แรงงานเด็ก หนังสือพิมพ์ก็จะนำเสนอเรื่องราวที่เด็กถูกทารุณกรรม เช่น ถูกนำร่องนรธา ถูกทุบตีอย่างรุนแรง โดยไม่ได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการละเมิดสิทธิเด็กทั้งด้านสิทธิที่เด็กควรจะได้รับ การปกป้อง และสิทธิที่เด็กควรจะได้รับ การพัฒนาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ รวมทั้งส่วนใหญ่อีกไม่ได้ให้ความรู้ว่าการละเมิดสิทธิเด็กในกรณีต่าง ๆ มีความผิดสถานใด และจะได้รับโทษอย่างไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 : ผลการวิจัยเชิงสำรวจ

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับเด็กในไทยรัฐและการสำรวจการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” ในส่วนที่สองนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยและมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ

1. เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร กับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้ได้มีการตั้งสมมติฐานในการวิจัย ดังนี้

1. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กแตกต่างกัน
2. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
3. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
4. ความรู้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 400 คน จากอาชีพที่แตกต่างกัน คือ (1) พนักงานบริษัทเอกชน (2) ผู้ที่ทำงานในโรงงาน/พ่อค้าแม่บ้าน/รับจ้างทั่วไป (3) เจ้าของกิจการ/ธุรกิจ และ (4) พ่อค้าแม่ค้า อย่างละ 100 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) จากนั้นนำข้อมูลเหล่านั้นไปประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย เพื่ออธิบายลักษณะทางประชากร การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก ส่วนการทดสอบสมมติฐานนั้นใช้การหาค่าความ

แตกต่างกันโดยการทดสอบค่า t (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) การหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ตามสมมติฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากร

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำนวน 400 คน คือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น เพศชาย 158 คน คิดเป็นร้อยละ 39.5 เพศหญิง 242 คน คิดเป็นร้อยละ 60.5 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี และ 31-40 ปี ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา/ปวช. มีรายได้ต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท และพบว่า ส่วนใหญ่มีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ในครอบครัว และส่วนใหญ่ไม่เคยส่งเด็กไปทำงานนอกบ้าน แต่กลุ่มที่ส่งเด็กไปทำงานจะให้เด็กไปทำงานที่โรงงาน และบริษัท/ห้างร้าน ในพื้นที่จังหวัดที่ตนอาศัยอยู่ โดยเป็นงานที่เกี่ยวกับการขายของมากที่สุด และได้รับค่าตอบแทน 3,000 บาทต่อเดือน

ตอนที่ 2 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อประเภทต่าง ๆ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชนมากที่สุดโดยมีระดับค่าเฉลี่ยของการเปิดรับอยู่ในระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ย 2.27) รองลงมาเป็นสื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 1.63) และสื่อเฉพาะกิจน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 0.77)

และเมื่อแยกรายละเอียดของสื่อ พบว่า มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.55) รองลงมาคือหนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 3.45) และเพื่อนบ้าน/เพื่อนฝูง/เพื่อนร่วมงาน (ค่าเฉลี่ย 2.51) ตามลำดับ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารจากการเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับสิทธิเด็กน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 0.17)

สำหรับประเด็นข่าวที่กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับจากสื่อมวลชนในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กในประเด็น “สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง/ช่วยเหลือ” มากที่สุด โดยมีระดับค่าเฉลี่ยการเปิดรับอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.27) รองลงมาคือ “สิทธิที่จะมีส่วนร่วม” อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.77) “สิทธิที่จะได้รับการ

พัฒนา” อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.65) และประเด็น “สิทธิที่จะมีชีวิตรอดของเด็ก” น้อยที่สุด อยู่ในระดับ “ปานกลาง” (ค่าเฉลี่ย 2.58)

และเมื่อแยกรายละเอียดของเนื้อหารายละเอียดของข่าว พบว่า มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กในเรื่อง “เด็กถูกข่มขืน/ทำอนาจาร” มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.70) รองลงมาคือ “เด็กถูกทุบตี/ ทำร้าย” (ค่าเฉลี่ย 3.54) “เด็กถูกฆ่า/เด็กถูกทิ้ง” (ค่าเฉลี่ย 3.53) และ “เด็กถูกค้าทางเพศ/โสเภณีเด็ก” (ค่าเฉลี่ย 3.52) ตามลำดับ

นอกจากนี้ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารด้านกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเด็ก และการคุ้มครองสิทธิเด็กจากสื่อมวลชนมากที่สุด โดยมีระดับค่าเฉลี่ยของการเปิดรับอยู่ในระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ย 1.99) รองลงมาเป็นสื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 1.39) และสื่อเฉพาะกิจ น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 0.50)

และเมื่อแยกรายละเอียดของสื่อ พบว่า ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิเด็กและการคุ้มครองสิทธิเด็กจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.19) รองลงมาคือหนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 2.98) สื่อวิทยุ (ค่าเฉลี่ย 2.11) และเพื่อนบ้าน/เพื่อนฝูง/ เพื่อนร่วมงาน (ค่าเฉลี่ย 2.11) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก

จากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 7.32) และจากการตอบคำถาม กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบคำถามในคำถามข้อ 9 ที่ว่า “การกระทำอนาจารเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี มีความผิดถึงโทษจำคุก แม้ว่าเด็กนั้นจะยินยอมก็ตาม” ได้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.8 รองลงมาคือ คำถามข้อ 10 ที่ว่า “นายจ้างที่จ้างลูกจ้างเด็กให้ทำงาน จะต้องแจ้งต่อกรมแรงงานเพื่อขอออกใบอนุญาต” คิดเป็นร้อยละ 89.5 และคำถามข้อ 7 ที่ว่า “แม่ที่ทำแท้งลูกตนเองตั้งแต่อยู่ในครรภ์หรือนำลูกที่เพิ่งเกิดไปทิ้งไว้ตามสถานสงเคราะห์เด็กเนื่องจากตนเองไม่สามารถที่จะเลี้ยงดูได้ จะได้รับโทษตามกฎหมายถึงขั้นจำคุก” คิดเป็นร้อยละ 88.3 ส่วนคำถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบผิดมากที่สุด คือ คำถามที่ว่า “เด็กตามกฎหมายไทย คือ บุคคลที่มีอายุเท่าไร” คิดเป็นร้อยละ 68.2

ตอนที่ 4 ทักษะคิดเกี่ยวกับสิทธิเด็ก

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทักษะคิดที่ดี (ค่าเฉลี่ย 3.94) เกี่ยวกับสิทธิเด็ก โดยจากข้อความทั้งหมด 20 ข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีทักษะคิดที่ดีเกี่ยวกับสิทธิเด็ก ถึง 17 ข้อ โดยมีทักษะคิดที่เป็นกลาง 2 ข้อ และมีทักษะคิดที่ไม่ดี 1 ข้อ โดยข้อที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 8 “การช่วยกันสอดส่องดูแลไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิเด็กในครอบครัวและสังคมเป็นสิ่งที่ทุกคนในครอบครัวควรกระทำ” มีค่าเฉลี่ย 4.48

2. การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1

ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กแตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า

1 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ มีความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน)

2 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน) แต่ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุแตกต่างกันมีความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน)

3 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ มีความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน)

4 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอาชีพแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ มีความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน)

5. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชน และสื่อเฉพาะกิจ และมีทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน) แต่ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อบุคคล และมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (จึงเป็นไปตามสมมติฐาน)

สมมติฐานข้อที่ 2

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จากการวิจัยพบว่า

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน)

สมมติฐานข้อที่ 3

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จากการวิจัยพบว่า

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (จึงเป็นไปตามสมมติฐาน) แต่การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อเฉพาะกิจไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน)

สมมติฐานข้อที่ 4

ความรู้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จากการวิจัยพบว่า

ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (จึงเป็นไปตามสมมติฐาน)

อภิปรายผล

สมมติฐานข้อที่ 1

ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กแตกต่างกัน

จากการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยที่ได้นั้นเป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วน ดังนี้

1. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กไม่แตกต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนาภรณ์ อุทยานิก (2543) ที่ศึกษาเรื่อง “ประสิทธิผลของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาในการเผยแพร่ความรู้แก่ผู้บริโภค” พบว่าประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้แก่ผู้บริโภคไม่แตกต่างกัน และมีความรู้ และทัศนคติต่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาไม่แตกต่างกัน รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลลักษณ์ วิฐิทธิพลธำรง (2540) ที่ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาเด็กด้อยโอกาส ความตระหนัก ความเชื่อถือ และการตัดสินใจของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครในการให้การสนับสนุนองค์การเอกชนที่พัฒนาเด็กและเยาวชน” พบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาสจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยสามารถอธิบายได้ว่า การที่เพศชายและเพศหญิงมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันทั้งชาย และหญิง มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่คล้ายคลึงกัน การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยส่งผลให้เพศหญิงมีอัตราการทำงานนอกบ้านมากพอ ๆ กับเพศชาย แทนที่จะทำหน้าที่แม่บ้านเพียงอย่างเดียวเหมือนอย่างแต่ก่อน ดังนั้น เพศชายและเพศหญิง จึงมีโอกาสที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิเด็กได้เหมือน ๆ กัน โดยสามารถเลือกใช้สื่อได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีโอกาสในการเข้าถึงสื่อที่มีอยู่หลากหลายประเภทได้อย่างทั่วถึง และเลือกใช้สื่อตามความสะดวก และความต้องการของตน ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือสื่อบุคคล เช่น การพบปะพูดคุยกับบุคคลต่าง ๆ หรือสื่อเฉพาะกิจ เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ ป้ายประกาศเกี่ยวกับสิทธิเด็ก เป็นต้น อีกทั้งการนำเสนอข่าวของสื่อเกี่ยวกับสิทธิเด็กมีน้อยมาก หรือแทบจะไม่มีเลย ดังนั้นทุกคนไม่ว่าจะหญิงหรือชาย จึงไม่แตกต่างกันในแง่ของการเปิดรับ เพราะได้รับน้อยเหมือนกัน

นอกจากนี้ การที่ประชาชนเพศชายและเพศหญิงมีความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากเรื่องของเด็กและสิทธิเด็กเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคคลทั่วไป ไม่จำกัดเฉพาะเพศใดเพศหนึ่ง รวมทั้งประชาชนมีความสนใจในเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เพราะเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว จึงทำให้ทั้งเพศชาย และเพศหญิงไม่เพียงแต่มีการเปิดรับข่าวสารในปริมาณที่ไม่แตกต่างกัน แต่ยังมีความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กที่ไม่แตกต่างกันด้วย

2 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจแตกต่างกัน (จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนานันท์ คงธนาฤทธิ์ (2543) ที่ศึกษา “การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการยอมรับการบริโภคสิ่งมีชีวิตที่ตัดต่อพันธุกรรม (GMOs) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า บุคคลที่มีอายุแตกต่างกันจะมีการเปิดรับข่าวสารแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ประชาชนที่มีอายุ 21-30 ปี มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อทั้ง 3 ประเภทมากกว่าประชาชนที่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป (ตารางที่ 29) ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ William D. Brooks (อ้างถึงใน ปรมะ สตะเวทิน, 2538) ที่กล่าวถึงลักษณะทางประชากรด้านอายุของผู้รับสารว่า อายุของผู้รับสารเป็นตัวแปรหนึ่งที่เราสามารถใช้วิเคราะห์ผู้รับสาร อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องความคิดและพฤติกรรม ดังนั้นประชาชนที่มีอายุต่างกันจึงมีการเลือกเปิดรับข่าวสารจากสื่อแตกต่างกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Wilbur Schramm (1973) ที่กล่าวว่าผู้รับสารจะแสวงหาข่าวสารเพื่อตอบสนองจุดประสงค์ใดจุดประสงค์หนึ่งของตนเอง บุคคลต่างวัยย่อมมีจุดสนใจที่ต่างกัน จึงทำให้มีการเปิดรับข่าวสารต่างกัน ซึ่งการที่ประชาชนที่มีอายุ 21-30 ปีมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กมากกว่ากลุ่มที่มีอายุมาก อาจเนื่องมาจากกลุ่มอายุ 21-30 ปีจะมีความใกล้ชิดกับเด็กมากกว่ากลุ่มคนที่มีอายุมาก จึงมีความสนใจในเรื่องดังกล่าวมาก ส่งผลให้มีปริมาณการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับที่สูงกว่า

ส่วนประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กไม่แตกต่างกัน (จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1) เนื่องจากเรื่องเกี่ยวกับเด็กและสิทธิเด็กเป็นเรื่องที่ประชาชนทั่วไปทุกวัยให้ความสนใจ และเกิดอารมณ์คล้อยตามได้ง่าย จึงทำให้ประชาชนมีความต้องการที่จะเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีความรู้ และทัศนคติในเรื่องดังกล่าวไม่แตกต่างกัน งานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของช่อแก้ว ประสงค์สม (2542) ที่ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในโครงการโรงเรียนสีเขียวของครู และอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาในเขต

กรุงเทพมหานคร” พบว่า ครูและอาจารย์ที่มีอายุต่างกันมีความรู้และทัศนคติต่อโครงการโรงเรียนสีขาวไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิวิมล ตามไท ที่ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการบริโภคข่าวกล้องของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับการบริโภคข่าวกล้องไม่แตกต่างกัน

3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กแตกต่างกัน (จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดามินทร์ กิจนิจี (2540) ที่ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับสาร ความรู้ ทัศนคติ และการอนุรักษ์พลังงานในโครงการรวมพลังหารสองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกัน การที่ประชาชนมีระดับการศึกษาต่างกัน อาจทำให้พวกเขามีความรู้ ทัศนคติ และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจส่งผลให้พวกเขาเกิดพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกันได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Wilbur Schramm (1973) ที่กล่าวว่า การศึกษาและสภาพแวดล้อมเป็นองค์ประกอบที่ทำให้มีความแตกต่างในพฤติกรรมการเลือกรับสื่อ และเนื้อหาของข่าวสารของผู้รับสาร และสอดคล้องกับแนวความคิดของ Burgoon (1974) และ River, Peterson and Jensen (1971) อ้างถึงในปรมะ สตะเวทิน, 2538) ที่ได้กล่าวว่า การศึกษาเป็นอีกลักษณะหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร ดังนั้น คนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกัน ในยุคสมัยที่ต่างกัน ในระบบการศึกษาที่ต่างกัน ในสาขาวิชาที่ต่างกัน จึงย่อมมีความรู้สึกรู้คิด อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกันไป คนที่มีการศึกษาสูงหรือมีความรู้ดีจะได้เปรียบอย่างมากในการที่จะเป็นผู้รับสารที่ดี และจะใช้สื่อหลากหลายประเภทมากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ ซึ่งจากการวิจัยพบว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีจะมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาประถมศึกษา และต่ำกว่าประถมศึกษา

นอกจากนี้ การที่ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีจะมีความรู้และทัศนคติดีกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับปรมะ สตะเวทิน (2538) ที่ระบุว่าระดับการศึกษาหรือระดับความรู้ เป็นลักษณะอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร คนที่มีการศึกษาแตกต่างกันย่อมมีความรู้ที่ต่างกันด้วย และสอดคล้องกับแนวความคิดของ Zimbardo และคณะ (1977) ที่กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทัศนคติขึ้นอยู่กับความรู้ คือ ถ้ามีความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติก็จะมี การ

เปลี่ยนแปลง จึงอาจสรุปได้ว่า เมื่อคนมีระดับการศึกษาที่ต่างกัน ย่อมส่งผลให้มีความรู้ที่ต่างกัน และทำให้เกิดทัศนคติที่ต่างกันตามไปด้วย

4. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอาชีพแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนานันท์ คงธนาฤทธิ์ (2543) ที่ศึกษา “การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการยอมรับการบริโภคสิ่งมีชีวิตที่ตัดต่อพันธุกรรม (GMOs) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่าประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติการบริโภคสิ่งมีชีวิตที่ตัดต่อพันธุกรรมแตกต่างกัน

การที่ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กแตกต่างกันนั้น สอดคล้องกับแนวความคิดทฤษฎีกลุ่มสังคม (Social Categories Theory) ของ Defleur (1966) ที่กล่าวว่าบุคคลที่มีลักษณะทางสังคมคล้ายกันจะแสดงพฤติกรรมการสื่อสารคล้ายคลึงกัน พฤติกรรมการสื่อสารนี้ ได้แก่ การเปิดรับสื่อ ความพอใจในสื่อ และอุปนิสัยการใช้สื่อร่วมกัน และสอดคล้องกับทฤษฎีลักษณะทางประชากรของผู้รับสารของ Schramm and Roberts ที่ว่าคนที่มีอาชีพต่างกัน ย่อมมองโลก มีแนวคิด มีอุดมการณ์ มีค่านิยมต่อสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป ดังนั้นการเปิดรับสื่อก็สามารถจะแตกต่างกันได้ เนื่องจากมีค่านิยมในทางใช้สื่อที่แตกต่างกัน และจากการวิจัยพบว่าทุกกลุ่มอาชีพมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่ให้ข้อมูลรายละเอียดได้ชัดเจน ได้ทั้งภาพและเสียง จึงสามารถดึงดูดความสนใจได้มากกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังพบว่ากลุ่มอาชีพทำงานในโรงงาน พ่อบ้าน/แม่บ้าน/รับจ้างทั่วไป มีค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมากกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งข้อสันนิษฐานประการหนึ่ง คือ กลุ่มคนเหล่านี้เป็นกลุ่มคนที่มีเวลามากกว่า รวมทั้งกลุ่มคนเหล่านี้มีหน้าที่รับผิดชอบที่น้อยกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นพนักงานในบริษัท พ่อค้า/แม่ค้า หรือเจ้าของกิจการ จึงมีความถนัดในการเปิดรับข่าวสารมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น

นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่าประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กแตกต่างกัน (จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1) อาจเป็นเพราะในแต่ละกลุ่มอาชีพมีพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารแตกต่างกัน จึงทำให้มีความรู้ และทัศนคติที่แตกต่างกันไปด้วย และจากการวิจัยพบว่ากลุ่มอาชีพเจ้าของกิจการ/ ธุรกิจเป็นกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กดีที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับความจริงที่ว่าเจ้าของกิจการหรือเจ้าของธุรกิจควรมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก เนื่องจากต้องเกี่ยวข้องกับกรจ้างแรงงานอยู่เป็นประจำ ในขณะที่พนักงานบริษัทเอกชนมีทัศนคติ

ต่อสิทธิเด็กที่ดีที่สุด อาจจะสามารถอธิบายได้ว่าเพราะพนักงานบริษัทเอกชนเองก็เป็นลูกจ้างเหมือนกัน ซึ่งอาจถูกกระทำที่ไม่ค่อยเป็นธรรมนัก จึงมีความเห็นใจเด็กที่ถูกละเมิดสิทธิ

5 ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีรายได้แตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน และสื่อเฉพาะกิจ และมีทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กไม่แตกต่างกัน (จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในปัจจุบันแต่ละบุคคลมีช่องทางในการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ ได้มาก ทั้งผู้มีรายได้น้อยและรายได้มากก็มีโอกาสในการเลือกใช้สื่อได้ไม่แตกต่างกันนัก เช่น ในกรุงเทพมหานครในปัจจุบันประชาชนมีโทรทัศน์ และวิทยุกันแทบทุกครัวเรือน ส่วนหนังสือพิมพ์นั้นราคาไม่แพงมาก และวางจำหน่ายอยู่ทั่วไป การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนก็มีความเหมือน ๆ กัน จึงได้รับข้อมูลที่ไม่ต่างกัน ดังนั้นผู้ที่มีรายได้สูงและรายได้ต่ำมีโอกาสในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ เหล่านี้ได้ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ เรื่องสิทธิเด็กเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาชนทั่วไปทุกเพศ ทุกวัย และทุกระดับ ดังนั้นจึงไม่พบความแตกต่างในการเปิดรับข่าวสารและทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของกลุ่มคนที่มีรายได้ต่างกัน ส่วนการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อบุคคล พบว่ามีความแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ในขณะที่ผลการวิจัยพบว่าประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กแตกต่างกัน (จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญจิระ พุทธิศรี (2541) ที่ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่าประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 แตกต่างกัน และสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องลักษณะทางประชากรของผู้รับสาร (Demographic Characteristics of Audience) ของ Schramm and Roberts ที่ว่ารายได้เป็นตัวแปรสำคัญที่กำหนดฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม (Socioeconomic Status) ของบุคคล ดังนั้น สามารถอธิบายได้ว่ารายได้ อาจมีความสัมพันธ์กับตัวแปรด้านการศึกษา ระดับรายได้ที่แตกต่างกันทำให้คนมีโอกาสที่จะมีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ซึ่งทำให้คนมีความรู้ที่แตกต่างกันด้วย จากการวิจัยพบว่ากลุ่มคนที่มีรายได้ระหว่าง 30,001-40,000 บาท ซึ่งเป็นคนที่มีรายได้สูงมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กมากกว่ากลุ่มคนที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,001-10,000 บาท และต่ำกว่า 5,000 บาท

สมมติฐานข้อที่ 2

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชน
ในเขตกรุงเทพมหานคร

จากการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และ
สื่อเฉพาะกิจไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
(จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2)

สาเหตุที่ทำให้การเปิดรับข่าวสาร ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ เนื่องมาจากผลการวิจัย
พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากทั้ง 3 สื่อ อยู่ในระดับ “ต่ำ” ถึง “ต่ำมาก” (ตารางที่ 19) ทั้งนี้
อาจเนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ในช่วงระยะเวลาเพียง
3 เดือน ซึ่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิเด็กที่เผยแพร่ผ่านทางสื่อมวลชน
สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ มีปริมาณน้อย จึงทำให้การเปิดรับต่ำที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก
ก็เป็นได้ แต่ในขณะที่ระดับความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนกลับอยู่ในเกณฑ์สูง (ตารางที่
25) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าเรื่องสิทธิเด็ก เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต และการประกอบ
อาชีพของประชาชน ข่าวสารที่เกี่ยวกับเด็กไม่ว่าจะเป็นประเด็นใด ๆ ก็ตาม มักเป็นประเด็นที่
เข้าไปเกี่ยวข้องกับละเมิดสิทธิเด็กแทบทั้งสิ้น สามารถทำให้ผู้ที่ได้รับข่าวสารเกิดความสนใจ
ไปกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องที่ทำให้เกิดความสะเทือนใจ เช่น
การละเมิดสิทธิเด็กในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการทุบตีทำร้ายเด็ก การใช้แรงงานเด็ก การค้า
ประเวณีเด็ก หรือการข่มขืนเด็ก อีกทั้งเรื่องสิทธิเด็กเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายที่จะส่งผลกระทบต่อ
ผู้กระทำผิดตามกฎหมาย จึงทำให้ประชาชนเกิดความสนใจ ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ และความรู้
ตามมา สอดคล้องกับกับแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเลือกสรรในการรับรู้ของมนุษย์ (Joseph T.
Klapper, 1960) ที่ว่า บุคคลจะเลือกเปิดรับข่าวสารจากแหล่งที่มีอยู่ด้วยกันหลายแห่งตาม
ความสนใจของตน โดยมักเลือกสนใจ รับรู้ ตีความหมาย และจดจำเฉพาะข่าวสารที่สนับสนุน
ความคิดเห็น หรือทัศนคติที่มีอยู่ดั้งเดิม และหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ขัดแย้งกับความรู้สึกนึกคิด หรือ
ความเชื่อของตน ซึ่งมีผลทำให้บุคคลไม่รับข่าวสารทั้งหมดตามเจตนารมณ์ของผู้ส่งสาร หรือ
ข่าวสารบางอย่างถูกตัดทิ้ง บิดเบือนไปในทิศทางที่น่าพึงพอใจของแต่ละบุคคลได้ จึงอาจกล่าว
ได้ว่าการเปลี่ยนแปลงระดับความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก เกิดจากความสนใจของบุคคลที่มีต่อข่าวสาร
ในเรื่องดังกล่าว จึงสนใจจะแสวงหาความรู้จากข่าวสารนั้น ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ
ณัฐพรรณ ศรีมุข (2541) ที่ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับสื่อ ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการยอมรับ
วิถีชีวิตตามหลักชีวิตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับวิถี

ชีวิตตามหลักชีวิตจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตตามหลักชีวิต

นอกจากนี้ ข้อสันนิษฐานอีกประการหนึ่งที่ทำให้การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก อาจเนื่องมาจากการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาการเปิดรับข่าวสารเป็นในเรื่องราวเกี่ยวกับเด็ก แต่การวัดความรู้เป็นคำถามในเรื่องของกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก ซึ่งเรื่องทั้งสองเรื่องเป็นเรื่องที่ไม่สอดคล้องกันนัก จึงอาจทำให้เกิดความไม่สัมพันธ์กันได้

สมมติฐานข้อที่ 3

การเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

จากการวิจัย พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3) โดยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกทั้งหมด แต่เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับต่ำมาก (ตารางที่ 44) ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของเตือนใจ จวบสมัย ที่ศึกษาเรื่อง “ภาพลักษณ์ของสหประชาชาติจากการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ การเปิดรับข่าวเกี่ยวกับสหประชาชาติ การรับรู้ทัศนคติ และภาพลักษณ์ที่มีต่อองค์การสหประชาชาติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า การเปิดรับข่าวและประเด็นข่าวสหประชาชาติจากสื่อมวลชน และสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อองค์การสหประชาชาติ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Klapper (อ้างใน ประมะ สตะเวทิน, 2538) ที่กล่าวว่าสื่อมวลชนสามารถสนับสนุนทัศนคติที่มีอยู่เดิมให้เข้มแข็งขึ้น รวมทั้งสามารถสร้างทัศนคติและค่านิยมใหม่ให้เกิดแก่ผู้รับสารได้ เช่นเดียวกับที่ Rogers (1983) เห็นว่าเมื่อผู้รับสารได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็จะเกิดความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ และความเข้าใจจะทำให้เกิดทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Rogers และ Meynen (1969) ที่กล่าวถึงสื่อบุคคลว่าเป็นสื่อที่มีลักษณะเอื้ออำนวยต่อการชักจูงใจและโน้มน้าวใจ และการติดต่อสื่อสารระหว่างคู่สื่อสารที่มีความใกล้ชิดกัน สามารถจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนทัศนคติของบุคคลได้ อย่างไรก็ตาม ค่าสหสัมพันธ์ที่พบมีค่าที่ต่ำมาก ความสัมพันธ์ดังกล่าวจึงเป็นเพียงความสัมพันธ์ส่วนน้อยเท่านั้น

ส่วนการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อเฉพาะกิจไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก (จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3) โดยเมื่อดูจากพฤติกรรมการเปิดรับของประชาชนแล้ว พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็กจากสื่อเฉพาะกิจ อยู่ในระดับต่ำมาก จึงทำให้ไม่สามารถสร้างการรับรู้ ความรู้สึก ความรู้และทัศนคติของประชาชนได้เพียงพอ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิเด็ก โดยผ่านสื่อเฉพาะกิจ อาจมีไม่เพียงพอ และไม่ทั่วถึง จึงไม่มีผลต่อการเสริมสร้างทัศนคติ และอาจเป็นเพราะประชาชนอาจมีทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กที่ดีอยู่แล้ว และพร้อมที่จะสนใจและเข้าใจสารดังกล่าวอยู่แล้ว เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ส่วนใหญ่มีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีอยู่ในครอบครัว ทำให้สิทธิเด็กเป็นเรื่องที่ค่อนข้างใกล้ตัวของพวกเขา ข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิเด็กที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะข่าวการละเมิดสิทธิเด็ก ย่อมทำให้ประชาชนรู้สึกสนใจ และสะเทือนใจ ดังนั้นการเปิดรับข่าวสารแม้จะอยู่ในระดับต่ำก็สามารถกระตุ้นให้เกิดทัศนคติที่ดีได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Goods (อ้างถึงในพัชนี เษยจรรยา, เมตตา วิวัฒนานุกูล และฉัตรนันทน์ อนุวัชศิริวงศ์, 2538) ที่กล่าวว่า ทัศนคติเป็นแนวโน้มในการที่จะแสดง หรือมีปฏิกิริยาในทางบวก หรือในทางลบต่อสิ่งหนึ่ง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับค่านิยมของบุคคล และประสบการณ์ทางสังคมที่ฝังรากลึกอยู่ และยังคงสอดคล้องกับแนวความคิดของประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520) ที่กล่าวว่า เมื่อบุคคลมีประสบการณ์เฉพาะอย่างต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางที่ดีหรือไม่ดี จะทำให้เขาเกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นตามทิศทางที่เคยมีประสบการณ์มาก่อน

สมมติฐานข้อที่ 4

ความรู้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

จากการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก (จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4) โดยมีความสัมพันธ์ในทางบวก กล่าวคือ เมื่อประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กมากขึ้น ก็จะมีทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กในทางบวก

ทั้งนี้ ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 7.32) และมีทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กอยู่ในระดับดี (3.94) แสดงให้เห็นว่าเนื้อหาของข่าวสารที่ประชาชนได้รับนั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในชีวิตประจำวัน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาส่วนใหญ่มีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีอยู่ในครอบครัว ข่าวสารที่เกี่ยวกับเด็กไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับสิทธิเด็กในหมวดใด ๆ ก็ตาม สามารถทำให้ผู้ที่ได้รับข่าวสารเกิดความรู้สึก สนใจ และอารมณ์ที่คล้อยตามไปกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็ก จึงทำให้ประชาชนมีทัศนคติที่คล้อยตามไปกับสิ่งที่เกิดขึ้น

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอาภาภรณ์ เอกวัฒน์กิจ (2544) ที่ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติของข้าราชการไทยเกี่ยวกับการลงทุนของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) พบว่าความรู้เกี่ยวกับการลงทุนของ กบข. มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการลงทุนของ กบข. และสอดคล้องกับแนวคิดของ Philip G. Zimbardo และคณะ (1977) ที่กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทัศนคติขึ้นอยู่กับความรู้ คือ ถ้ามีความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติก็จะมีการเปลี่ยนแปลงด้วยความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกัน นอกจากนี้ Harry C. Triandis (1971) อธิบายว่า ทัศนคติประกอบด้วยส่วนประกอบ 3 ส่วน มีความรู้ ความเข้าใจเป็นหนึ่งในองค์ประกอบนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่าหากบุคคลมีความรู้ที่ดียิ่งก็มักจะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น หากมีความรู้มาก่อนว่าสิ่งใดไม่ดีก็จะมีทัศนคติไม่ดีต่อสิ่งนั้น

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับทฤษฎีการสื่อสารของ Rogers (1973) ที่กล่าวถึงผลของการสื่อสารว่าทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของผู้รับสาร ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทั้งสามอย่างนี้ จะเกิดขึ้นต่อเนื่องกันไป และการสื่อสารที่มีประสิทธิผลนั้นจะต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือเกิดผลบางประการในตัวผู้รับสาร โดยเกิดจากความตั้งใจของแหล่งสารใน 3 ประเด็น

1. การเปลี่ยนแปลงในระดับความรู้ (Change in receiver's Knowledge)
2. การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Change in receiver's Attitude)
3. การเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม (Change in receiver's Behavior)

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ทัศนคติของมนุษย์ จะมีความสัมพันธ์กับความรู้ ความเข้าใจที่มนุษย์ได้รับ และการนำเสนอสารที่ให้ความรู้ ความเข้าใจที่ดีที่ถูกต้องเป็นที่พึงพอใจแก่ผู้รับสารย่อมจะทำให้เกิดความรู้สึกรู้สึก หรือทัศนคติต่อเรื่องดังกล่าวในทางที่ดีตามไปด้วย ซึ่งจะนำไปสู่ขั้นลงมือปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการได้มากยิ่งขึ้น

สำหรับผลการวิจัยที่พบก็เช่นกัน ที่พบว่าประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กในระดับสูงก็มีทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กในทางบวกด้วย กล่าวคือ ถ้าประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กมากก็จะมีทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กที่ถูกต้องเหมาะสมหรือดีขึ้นตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับเด็กในไทยรัฐและการสำรวจการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงลักษณะการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กและสิทธิเด็กของหนังสือพิมพ์ ตลอดจนเข้าใจถึงพฤติกรรม การเปิดรับข่าวสารและสื่อ รวมถึงความรู้ และทัศนคติของประชาชน ที่ได้จากการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารเรื่องเกี่ยวกับสิทธิเด็กจากสื่อประเภทต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะทั่วไป ดังนี้

1. หนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชนควรมีการนำเสนอข่าวอย่างสร้างสรรค์ แม้ว่าสื่อมวลชนจะอ้างว่าบทบาทของสื่อมวลชน คือการรายงานข่าว หรือเหตุการณ์/ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน อันเป็นการนำเสนอข้อเท็จจริง ถ้าประเด็นข่าวที่นำเสนอเป็นข่าวประเภทความรุนแรง หรือข่าวเชิงลบ ก็ควรใช้วิธีการนำเสนอในลักษณะของการเตือน การบอกกล่าวให้ทราบ ว่าเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นการละเมิดสิทธิเด็กในด้านใด หรือกระตุ้นให้สังคมมีส่วนร่วม มีความตระหนัก เพื่อที่จะปกป้องและคุ้มครองสิทธิเด็กเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งไม่ควรรายงานข่าว โดยบรรยายรายละเอียดเหตุการณ์ให้ผู้อ่านได้รับรู้ในทุกขั้นตอน เช่น ขั้นตอนการวางแผนล่อลวง ใช้แรงงานเด็ก หรือค้าเด็ก หรือข่มขืนเด็ก เพราะอาจเกิดการเลียนแบบตามมา

2. สื่อมวลชนควรชี้ให้เห็นถึงปัญหาการละเมิดสิทธิเด็ก และการคุ้มครองสิทธิเด็ก ซึ่งเป็นทรัพยากรที่จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไปในอนาคตให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดเหตุการณ์รุนแรงกับเด็ก หรือการละเมิดสิทธิเด็กขึ้น ก็น่าที่จะได้มีการหยิบยกปัญหาดังกล่าวขึ้นมาอภิปราย หรือเสริมวาระเรื่องนี้ให้เป็นที่น่าสนใจในฐานะเป็นปัญหาที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าปัญหาสังคมด้านอื่น ๆ โดยอาจจะเพิ่มความถี่ หรือเนื้อที่ในการนำเสนอประเด็นเรื่องสิทธิเด็กให้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชน หรือรัฐบาลได้ตระหนักว่าปัญหาการละเมิดสิทธิเด็กเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง

3. จากผลการวิจัยพบว่าลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน ทำให้มีพฤติกรรม การเปิดรับข่าวสาร และสื่อของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกัน ดังนั้น การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิเด็ก จึงควรพิจารณาถึงความแตกต่างทางเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของประชาชนด้วย เพื่อที่จะสามารถเลือกใช้ช่องทางในการเผยแพร่ข่าวสาร ประเด็น เนื้อหา ช่วงเวลา และความถี่ ในการนำเสนอ ให้มีความเหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด โดยควรมุ่งเน้นไปยังกลุ่มพ่อแม่ และประชาชนที่มีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีอยู่ในครอบครัว ซึ่งเป็นกลุ่มคนสำคัญในการป้องกันการละเมิดสิทธิเด็ก และสอนให้เด็กได้รับทราบถึงสิทธิของตนเอง โดยรูปแบบของสารก็

จะต้องมีความเหมาะสมเฉพาะกลุ่มด้วย เช่น กลุ่มคนที่มีการศึกษาน้อย หรือรายได้ต่ำ หรือกลุ่มอาชีพพ่อค้า/แม่ค้า และรับจ้างทั่วไป อาจใช้สื่อบุคคลในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากเรื่องของสิทธิเด็ก เป็นเรื่องที่น่าสนใจได้ยาก การใช้สื่อเฉพาะกิจอาจทำให้ผู้รับสารเกิดความไม่เข้าใจได้

4. จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ โดยเฉลี่ยในระดับต่ำถึงต่ำมาก แต่ถ้ายกการเปิดรับตามประเภทของสื่อแล้วพบว่าการเปิดรับสื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือสื่อหนังสือพิมพ์ ดังนั้นหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับเด็ก จึงควรที่จะนำสื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์มาใช้ในการเผยแพร่ข่าวสาร และความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก ตลอดจนทำให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาการละเมิดสิทธิเด็ก และความสำคัญของการปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กมากยิ่งขึ้น เพราะสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้เป็นอย่างดีด้วยภาพและเสียง ซึ่งจะทำให้ผู้รับสารสามารถเห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น ช่วยลดความซับซ้อนและความยากของเนื้อหาได้ และสื่อหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นสื่อที่สามารถเสนอเนื้อหาความรู้ หรือรายละเอียดข้อมูลข่าวสารได้มาก

5. จากผลการวิจัยพบว่าประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กอยู่ในระดับสูง แต่ก็มีความรู้ที่ทราบแต่ว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการละเมิดสิทธิเด็ก แต่ไม่ทราบอย่างลึกซึ้งว่าละเมิดสิทธิเด็กในด้านใดบ้าง ทั้งนี้เนื่องจากหนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชนส่วนใหญ่จะนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็ก หรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก โดยไม่ได้สอดแทรกเนื้อหาหรือความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กให้กับผู้อ่าน ดังนั้น หนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชน ควรให้ความสำคัญกับการนำเสนอข่าวที่ให้ความรู้ด้านสิทธิเด็กแก่ประชาชนมากขึ้น โดยจัดทำเป็นรายงานพิเศษ หรือการรายงานข่าวจะต้องสอดแทรกความรู้ด้านสิทธิที่เด็กพึงได้รับ กฎหมาย หรือบทลงโทษสำหรับผู้ที่จะละเมิดสิทธิเด็ก นอกจากนี้จากผลการวิจัยพบว่าประชาชนมีการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจอยู่ในระดับที่ต่ำมาก ดังนั้น หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับเด็กทั้งภาครัฐ และเอกชน ควรมีการวางแผนการเผยแพร่ข้อมูล และความรู้ด้านสิทธิเด็กผ่านทางสื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสื่อบุคคล ซึ่งมีคุณสมบัติในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ฝังแน่นได้ดี โดยอาจจัดให้มีการอบรม หรือสัมมนาแก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้นำทางความคิดอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เจ้าหน้าที่หรือผู้นำทางความคิดออกไปสื่อสาร รณรงค์ และเผยแพร่ความรู้ในเรื่องสิทธิเด็กให้กับบุคคลอื่นต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจจะจัดทำเอกสาร แผ่นพับ หรือใบปลิว แจกจ่ายให้ประชาชนตามสถานที่ต่าง ๆ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้รับรู้ถึงเรื่องเกี่ยวกับสิทธิเด็ก รวมทั้งอาจจะจัดกิจกรรม และนิทรรศการรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กมากยิ่งขึ้น

6. จากผลการวิจัยพบว่าประชาชนมีทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กอยู่ในระดับดี แต่ก็มีประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติปานกลาง และทัศนคติที่ไม่ดี กล่าวคือ ประชาชนบางส่วนยังมีความเชื่อว่าการเลี้ยงดูเด็กควรยึดสุภาษิตที่ว่า “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี” และ ประชาชนส่วนใหญ่ยังเชื่อว่าการยากจนเป็นอุปสรรคสำคัญในการที่จะปกป้องสิทธิเด็ก ดังนั้น การสื่อสารเพื่อสร้างเสริมทัศนคติที่ไม่แน่ใจ และทัศนคติที่ไม่ดีเหล่านี้ให้เป็นที่ทัศนคติเชิงบวกเป็นสิ่งที่จำเป็น ในขณะที่ประเด็นใดที่ประชาชนมีทัศนคติที่ดีอยู่แล้ว ก็ควรปลูกฝังให้มีทัศนคติที่ดียิ่งขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน อาจจะทำการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กในประเด็นต่างๆ เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีแก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น โดยผ่านสื่อต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพทั้งสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ ดังที่เสนอแนะในข้อที่ 5

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. การศึกษานี้ เป็นการศึกษาเฉพาะหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเท่านั้น จึงควรมีการศึกษาหนังสือพิมพ์อื่นด้วย ทั้งหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ และปริมาณ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ และเปรียบเทียบการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเด็กว่ามีการนำเสนอแตกต่างกันอย่างไร

2. ควรมีการศึกษาหัวข้อดังกล่าวจากสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ เป็นต้น

3. จากการศึกษาพบว่า การนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชนไม่ได้พูดถึงสิทธิเด็ก แต่เป็นการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสื่อมวลชนขาดความรู้ ความเข้าใจด้านสิทธิเด็ก จึงไม่นำเสนอตรง ๆ ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กเป็นการละเมิดสิทธิเด็กในด้านใด ดังนั้น งานวิจัยในครั้งต่อไปควรมีการสำรวจความรู้ของสื่อมวลชนเกี่ยวกับสิทธิเด็ก ซึ่งถ้าพบว่าสื่อไม่มีความรู้ด้านสิทธิเด็ก ก็จะเป็นข้อมูลในการวางแผนจัดทำหลักสูตรอบรมความรู้ด้านสิทธิเด็กให้กับสื่อมวลชนต่อไป

4. งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ เกี่ยวกับสิทธิเด็ก เฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครแต่เพียงเท่านั้น ดังนั้น ในงานวิจัยครั้งต่อไปจึงควรศึกษาในกลุ่มประชาชนที่อยู่ในพื้นที่อื่น ๆ บ้าง โดยเฉพาะในจังหวัดที่มีสถิติการส่งเด็กเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ สูง เช่น จังหวัดในแถบภาคอีสาน เพื่อศึกษาให้เห็นถึงพฤติกรรม การเปิดรับข่าวสาร และสื่อของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการเลือกใช้สื่อสำหรับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และความรู้ เกี่ยวกับสิทธิเด็กให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ต่อไป

5. งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งอาจทำให้ไม่ได้ข้อมูลในเชิงลึกมากนัก เป็นการวิจัยที่สอบถามจากกลุ่มประชาชนในแต่ละสาขาอาชีพเฉพาะเท่านั้น ผลการวิจัยจึงเป็นความคิดเห็นที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานทางด้านสิทธิเด็ก ดังนั้น ในงานวิจัยครั้งต่อไปจึงเห็นควรให้มีการศึกษาด้วยวิธีการสัมภาษณ์ในเชิงลึก กับผู้มีบทบาท หรือทำงานเกี่ยวข้องกับสิทธิเด็ก หรือเด็กที่เคยถูกละเมิดสิทธิ

6. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมุ่งวิเคราะห์ และประเมินผลแผนงานประชาสัมพันธ์ของงานที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็ก ว่ามีข้อบกพร่องอย่างไร มีการจูงใจไม่ดีพออย่างไร เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแผนประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กำธร สติรกุล. หนังสือและการพิมพ์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2515.

เกรียงชัย เหลือภัทรเชวง. การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคนดี และการมีส่วนร่วมในระบบจัดการสิ่งแวดล้อมของพนักงานในโรงงานกลุ่มบริษัทมินิแบ (ประเทศไทย). วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
มหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2540.

ขวัญเรือน กิตติวัฒน์. แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. สำนักงาน. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2540.

ช่อแก้ว ประสงค์สม. การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคนดี และการมีส่วนร่วมในโครงการโรงเรียน
สีขาวของครูและอาจารย์ระดับมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2542.

จารุภัทร ถาวรโรจน์. การเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคนดี และการมีส่วนร่วมใน
การฟื้นฟูสภาพป่าไม้ และแหล่งต้นน้ำระหว่างชาวเขาเผ่าลีซอบ้านห้วยน้ำดัง ชาวเขาเผ่า
ลีซอบ้านห้วยน้ำรอดอยสามหมื่นกับชาวไทยพื้นราบบ้านแม่เลา อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

จำนรรจ์ เขตบรรพต. การวิเคราะห์บทบาทหนังสือพิมพ์ในการเสนอเนื้อหาด้านสิทธิเด็ก และ
การสำรวจความเห็นของหน่วยงานพัฒนาเด็กที่มีต่อการเสนอเนื้อหาด้านสิทธิเด็กใน
หนังสือพิมพ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.

จำเนียร ช่างโชติ และคณะ. จิตวิทยาการรับรู้และเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา,
2516.

จุมพล รอดคำดี. สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2532.

- ชนานันท์ คงธนาฤทธิ์. การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการยอมรับการบริโภคสิ่งมีชีวิตที่
ดัดต่อพันธุกรรม (GMOs) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2543.
- ชวรัตน์ เขิดชัย. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน. กรุงเทพมหานคร : บริษัทบพิการพิมพ์,
2527.
- ชลดา ทองสุกนอก. การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการ
อนุรักษ์พลังงานของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ฐิตินา แสงอร่าม. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการน้ำประปาดื่มได้ ความรู้ ทัศนคติ และ
พฤติกรรมการบริโภคน้ำดื่มของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2542.
- ณัฐพรรณ ศรีมูข. การเปิดรับสื่อ ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการยอมรับวิถีชีวิตตามหลักชีวิต
ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการ
ประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- दानินท์ กิจนิตี. การเปิดรับสาร ความรู้ ทัศนคติ และการอนุรักษ์พลังงานในโครงการรวมพลัง
हारสองของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ดาราวรรณ ศรีสุภาไส. การเปิดรับข่าวสารการประชาสัมพันธ์โครงการรถไฟฟ้าบีทีเอสที่มีผลต่อ
ความรู้ ทัศนคติ และการใช้รถไฟฟ้าบีทีเอสของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- เดโช สนวนานนท์. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เจริญผล, 2519.
- เตือนใจ จวบสมัย. ภาพลักษณ์ขององค์การสหประชาชาติจากการนำเสนอของหนังสือพิมพ์
การเปิดรับข่าวสหประชาชาติ การรับรู้ ทัศนคติ และภาพลักษณ์ต่อองค์การสหประชาชาติ
ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชา
การประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์. การสื่อสารระหว่างบุคคล. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสารมวลชน, 2525.

- ธนภรณ์ อุทยานิก. ประสิทธิผลของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาในการเผยแพร่ความรู้
งานคุ้มครองผู้บริโภค. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- นพรัตน์ ปทุมรังษี. การวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องเอดส์ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษของประเทศไทย
และสิงคโปร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวารสารสนเทศ
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- บัณรดี ชาวาศิลป์. การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการยอมรับการสร้างโรงไฟฟ้าพลังงาน
ความร้อนหินกูด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- บุญจิระ พุทธิศรี. พฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 และ
การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
โทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2541.
- ปรมะ สตะเวทิน. หลักนิเทศศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7 คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2533.
- ปรมะ สตะเวทิน. หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2538.
- ประนอม สโรชมาน. จิตวิทยาทั่วไป ฉบับที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2524.
- พรธนาญ พัทธ์พงษ์. การวิเคราะห์การนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับการละเมิดเด็กที่ปรากฏในข่าว
หน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชา
การประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- พัชนี เสงี่ยมฉายา, เมตตา วิวัฒนานุกูล และถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์. แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์.
พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอลโล่การพิมพ์ (1988) จำกัด, 2538.
- พีระ จิรโสภณ. วิธีการวิจัยการสื่อสารมวลชน. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- เมตตา กฤตวิทย์ (วิวัฒนานุกูล) และถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์. แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ :
ชมรมวิจัยและพัฒนานิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- วัชรินทร์ กุลพิลิตธิเจริญ. การวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องเอดส์ในหนังสือพิมพ์รายวันของประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- วิเชียร เกตุสิงห์. สถิติวิเคราะห์สำหรับกาวิจัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,
2541.

- วิไลลักษณ์ ลูติพลธำรง. การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาเด็กด้อยโอกาส ความตระหนัก ความเชื่อถือ และการตัดสินใจของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ในการให้การสนับสนุนองค์การเอกชนที่พัฒนาเด็กและเยาวชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ศศิวิมล ตามไท. การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมกรรมการบริโภคข้าวกล้องของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- สมพร เทพสิทธิ์า. ยุทธศาสตร์การพัฒนาล้างคม. กรุงเทพมหานคร : สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, 2535.
- สมัย จิตหมวด. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รามคำแหง, 2520.
- สรรรค์วี คชาชีวะ. การวิเคราะห์เนื้อหาของข่าวสารเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์. กรุงเทพมหานคร : คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525.
- สุชา จันทร์อม. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2531.
- สุทธิภา วงศ์ยะลา. รูปแบบและประสิทธิผลของการสื่อสารในการดำเนินงานตามแนวทางการสร้างเสริมสุขภาพคนทำงานของโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- สุรพงษ์ ไสธนะเสถียร. การสื่อสารกับสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- สุรรัตน์ ทองอินทร์. การนำเสนอเนื้อหาการจัดระเบียบสังคมในหนังสือพิมพ์ไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- เสถียร เขยประทับ. การสื่อสารและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2536.
- อภาพร เอกวัฒน์กิจ. การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติของข้าราชการไทยเกี่ยวกับการลงทุนของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- อุไร สิงห์ไพบูลย์พร. การวิเคราะห์เนื้อหาของกรรงานข่าวเกี่ยวกับสิทธิเด็กในหนังสือพิมพ์ไทยตามแนวคิดของอนุสัญญาสิทธิเด็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

ภาษาอังกฤษ

Atkin, Charles K. Anticipated Communication and Mass Media Information Seeking Public Opinion, Quarterly. New York : Free Press, 1973

Berlo, K.David. The Process of Communication. Michigan State University, 1960.

Bernard Berelson. Content Analysis in Communication Research. New York : Hafner Publishing, 1971.

Blumer, Herbert. Symbolic Interactionism : Perspective and Method. Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall, 1969.

De Fluer, Melvin L. Theories of Mass Communication. New York : David Mckay Company, 1970.

Jefkins, Frank. Planned Press and Public Relations. London, 1977.

Klapper, Joseph T. The Effect of Mass Communication. New York : Free Press, 1960.

McCombs, M.E. and Becker, L.B. Using Mass Communication Theory. Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall, 1979.

Rogers, Everett M. Communication Channels in Handbook of Communication. Chicaco : Road McNelly, 1978.

Schramm Wilbur, ed. Mass Communication. (2nd ed.), Urbana : University of Illinois Press, 1960.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

แบบบันทึกข้อมูล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบบันทึกข้อมูล

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ประจำวันที่.....เดือน.....พ.ศ..... คอลัมน์นี้ของข่าว.....

ประเด็นที่น่าเสนอเกี่ยวกับเรื่องเด็ก

สิทธิที่จะมีชีวิตรอดของเด็ก

- 1..... การเลี้ยงดูเด็ก/ สุขภาพอนามัย/ โภชนาการ
- 2..... เด็กกับสิ่งแวดล้อม
- 3..... ความพิการของเด็ก
- 4..... เด็กกับผลกระทบจากโรคเอดส์

สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา

- 5..... การศึกษาของเด็ก
- 6..... การเล่นและพักผ่อน/ การกีฬา
- 7..... เด็กกับกิจกรรมด้านวัฒนธรรม
- 8..... ความเสมอภาคระหว่างเด็กหญิงกับเด็กชาย
- 9..... การให้ทุน/บริจาคของให้เด็ก

สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง

- 10..... เด็กถูกทุบตี/ ทำร้าย/ ทารุณกรรม
- 11..... เด็กถูกข่มขืน/ ทำอนาจาร
- 12..... เด็กถูกใช้แรงงาน
- 13..... เด็กถูกค้าทางเพศ/ โสเภณีเด็ก
- 14..... เด็กเร่ร่อน
- 15..... การลักพาเด็ก
- 16..... เด็กกับอาชญากรรม/ ความรุนแรง
- 17..... เด็กถูกฆ่า/ เด็กถูกทิ้ง
- 18..... เด็กและยาเสพติด
- 19..... สื่อลามกกับเด็ก

สิทธิที่จะมีส่วนร่วม

- 20..... เด็กกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ
- 21..... เด็กกับการแสดงออกถึงความสามารถ/ การได้รับรางวัล/ ความสำเร็จ

รูปแบบการนำเสนอ

- 1..... ข่าว
- 2..... บทความ/ บทความ
- 3..... คอลัมน์ประจำ/ คอลัมน์สำหรับเด็ก
- 4..... ภาพข่าว

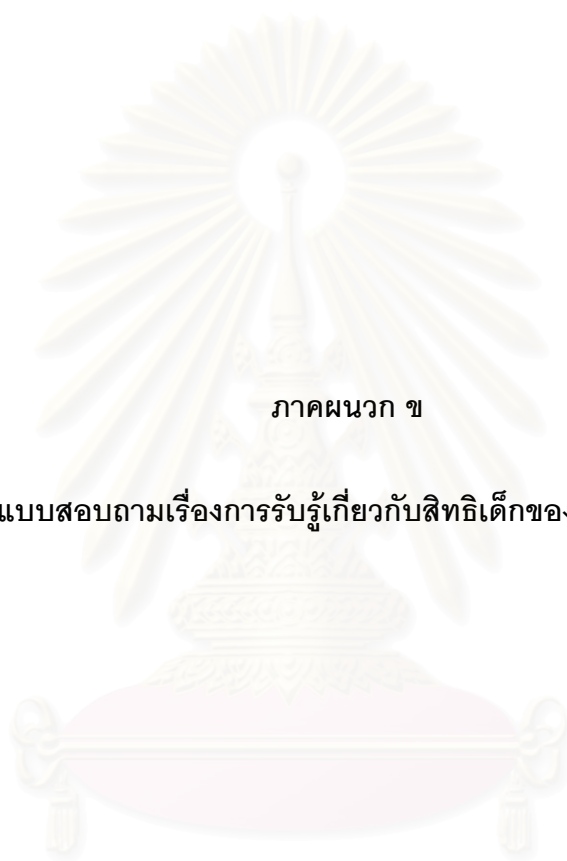
ทิศทางของข่าว

- 1..... เนื้อหาเชิงบวก
- 2..... เนื้อหาเชิงเป็นกลาง
- 3..... เนื้อหาเชิงลบ

แหล่งข่าว

- 1..... องค์กรภาครัฐ
- 2..... สถานศึกษา
- 3..... องค์กรพัฒนาเด็กเอกชน
- 4..... หน่วยงานเอกชน
- 5..... องค์กรต่างประเทศ
- 6..... องค์กรระหว่างประเทศ
- 7..... ตำรวจ
- 8..... ผู้ตกเป็นข่าว/ ญาติ
- 9..... อื่น ๆ
- 10..... ไม่ระบุแหล่งข่าว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเรื่องการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**แบบสอบถามเรื่องการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็กของประชาชนใน
เขตกรุงเทพมหานคร**

คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตรพัฒนการ
ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้จัดทำขอความร่วมมือจากท่าน โปรดตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริง ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการทำ
วิทยานิพนธ์เท่านั้น มิได้นำไปใช้เพื่อประโยชน์อื่นใด

ขอขอบพระคุณท่านที่กรุณาสละเวลา และให้ความร่วมมืออย่างดี

โปรดใส่เครื่องหมาย X ในข้อที่เป็นคำตอบของท่าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวและอื่น ๆ

1 ท่านเป็น	☐ ชาย	☐ หญิง
2 ท่านมีอายุ	☐ 21-30 ปี	☐ 31-40 ปี
	☐ 41-50 ปี	☐ มากกว่า 50 ปีขึ้นไป
3 ท่านจบการศึกษาชั้น	☐ ไม่เคยเรียน	☐ ต่ำกว่าประถมศึกษา
	☐ ประถมศึกษา	☐ มัธยมศึกษา/ ปวช.
	☐ ปวส./ อนุปริญญา	☐ ปริญญาตรี
	☐ สูงกว่าปริญญาตรี	
4 อาชีพ	☐ พนักงานบริษัทเอกชน	
	☐ ทำงานในโรงงาน/ พ่อบ้าน/ แม่บ้าน/ รับจ้างทั่วไป	
	☐ เจ้าของกิจการ/ ธุรกิจ	
	☐ พ่อค้า/แม่ค้า	
5 รายได้ต่อเดือน	☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท	☐ 5,001-10,000 บาท
	☐ 10,001-20,000 บาท	☐ 20,001-30,000 บาท
	☐ 30,001-40,000 บาท	☐ มากกว่า 40,000 บาท
6 ท่านมีเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีในครอบครัวหรือไม่	☐ มี	☐ ไม่มี
7 ท่านเคยส่งเด็กในครอบครัวไปทำงานนอกบ้านหรือไม่	☐ ไม่เคย	☐ เคย
7.1 โปรดระบุสถานที่ที่ส่งเด็กไปทำงาน	☐ โรงงาน _____	☐ บริษัท/ ห้างร้าน
	☐ ตามบ้าน	☐ ร้านอาหาร/ภัตตาคาร
	☐ อาบอบนวด	☐ โรงแรม
	☐ สถานศึกษา	☐ อื่นๆ _____
7.2 ส่งไปทำงาน	☐ ในจังหวัดที่อยู่ คือ _____	
	☐ นอกจังหวัดที่อยู่ คือ _____	
7.3 ประเภทของงานที่เด็กทำ _____		
7.4 รายได้ต่อเดือนที่เด็กได้รับ _____		

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก
(โปรดใส่เครื่องหมาย X ในช่องคำตอบของท่าน)

ข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก คือ ข่าวสารเกี่ยวกับเด็กในด้านบวก เช่น เด็กประสบความสำเร็จได้รับรางวัลต่างๆ เด็กกับการศึกษา ข่าวสารเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิเด็ก เช่น เด็กถูกทุบตีทำร้าย ถูกข่มขืน ถูกค้าทางเพศ ถูกใช้แรงงาน เด็กถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน รวมทั้งข่าวสารประเภทการให้ทุน บริจาคของให้เด็ก และข่าวสารประเภทให้คำแนะนำเกี่ยวกับสิทธิเด็กและการป้องกันการละเมิดสิทธิเด็ก เป็นต้น

8. ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา ท่านมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก จากสื่อมวลชนดังต่อไปนี้เฉลี่ยแล้วบ่อยเพียงใด

สื่อมวลชน	บ่อยมาก (มากกว่า 6 ครั้ง)	บ่อย (5-6 ครั้ง)	ปานกลาง (3-4 ครั้ง)	น้อย (1-2 ครั้ง)	นานกว่านั้น (นานกว่า 3 เดือน)	ไม่เคย
โทรทัศน์						
วิทยุ						
หนังสือพิมพ์						
นิตยสาร						
อินเทอร์เน็ต						

9. ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา ท่านมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก จากสื่อบุคคลดังต่อไปนี้เฉลี่ยแล้วบ่อยเพียงใด

สื่อบุคคล	บ่อยมาก (มากกว่า 6 ครั้ง)	บ่อย (5-6 ครั้ง)	ปานกลาง (3-4 ครั้ง)	น้อย (1-2 ครั้ง)	นานกว่านั้น (นานกว่า 3 เดือน)	ไม่เคย
สมาชิกในครอบครัว/ ญาติพี่น้อง						
เพื่อนบ้าน/ เพื่อนฝูง/ เพื่อนร่วมงาน						
เจ้าหน้าที่องค์กร พัฒนาเด็กเอกชน						
เจ้าหน้าที่ของรัฐ						

10. ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา ท่านมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเด็ก จากสื่อเฉพาะกิจดังต่อไปนี้เฉลี่ยแล้วบ่อยเพียงใด

สื่อเฉพาะกิจ	บ่อยมาก (มากกว่า 6 ครั้ง)	บ่อย (5-6 ครั้ง)	ปานกลาง (3-4 ครั้ง)	น้อย (1-2 ครั้ง)	นานกว่านั้น (นานกว่า 3 เดือน)	ไม่เคย
แผ่นพับ (เป็นจำนวนชุด/ ครั้งที่ได้รับ)						
โปสเตอร์ (เป็นจำนวนแผ่น/ ครั้งที่ได้รับ)						
ป้ายประกาศ (เป็นจำนวนครั้งที่เห็น)						
การเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับสิทธิเด็ก (จำนวนครั้ง)						

11. ในประเด็นข่าวต่าง ๆ ต่อไปนี้ ท่านได้มีโอกาสรับข่าวสารจากสื่อมวลชน เช่น ดูรายการทางโทรทัศน์ รับฟังข่าวสารจากวิทยุ และอ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์ ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมาบ่อยระดับใด

ประเด็น	บ่อยมาก (มากกว่า 6 ครั้ง)	บ่อย (5-6 ครั้ง)	ปานกลาง (3-4 ครั้ง)	น้อย (1-2 ครั้ง)	นานกว่านั้น (นานกว่า 3 เดือน)	ไม่เคย
1. สิทธิที่จะมีชีวิตรอดของเด็ก						
ข่าว/รายการเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก/สุขภาพอนามัย/ โภชนาการ						
เด็กกับสิ่งแวดล้อม/ เด็กทำกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม						
ข่าวเด็กพิการ เช่น การเลี้ยงดูเด็กพิการ การช่วยเหลือเด็กพิการ						
เด็กได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์						
2. สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา						
การศึกษาของเด็ก						
การเล่น/ พักผ่อน/ การกีฬา						
กิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม						
ความเสมอภาคระหว่างเด็กหญิงและเด็กชาย						
การให้ทุน/ บริจาคของให้เด็ก						

ประเด็น	บ่อยมาก (มากกว่า 6 ครั้ง)	บ่อย (5-6 ครั้ง)	ปานกลาง (3-4 ครั้ง)	น้อย (1-2 ครั้ง)	นานกว่านั้น (นานกว่า 3 เดือน)	ไม่เคย
3. สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง/ ช่วยเหลือ						
เด็กถูกละเมิด/ ทำร้าย						
เด็กถูกข่มขืน/ ทำอนาจาร						
เด็กถูกใช้แรงงาน						
เด็กถูกค้าทางเพศ/ โสเภณีเด็ก						
เด็กเร่ร่อน						
การลักพาเด็ก						
เด็กกับอาชญากรรม/ ความรุนแรง เช่น เด็กประกอบอาชญากรรม						
เด็กถูกฆ่า/ เด็กถูกทิ้ง						
เด็กและยาเสพติด						
สื่อลามกกับเด็ก						
4. สิทธิที่จะมีส่วนร่วม						
เด็กกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ของสังคม เช่น เด็กมีส่วนร่วมใน การรณรงค์ด้านสิทธิเด็ก การถูก ละเมิดทางเพศ การป้องกันเรื่อง ปัญหา ยาเสพติด						
เด็กกับการแสดงออกถึงความ สามารถ/ การได้รับรางวัล/ ความ สำเร็จ						

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

12. ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา ท่านได้อ่าน หรือรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเด็ก และการคุ้มครองสิทธิเด็ก เช่น กฎหมายบทลงโทษผู้ละเมิดสิทธิเด็ก เช่น การใช้แรงงานเด็ก บทลงโทษผู้ทำร้ายเด็ก ข่มขืนเด็ก ทอดทิ้งเด็ก จากสื่อดังต่อไปนี้เฉลี่ยแล้วบ่อยเพียงใด

สื่อ	บ่อยมาก (มากกว่า 6 ครั้ง)	บ่อย (5-6 ครั้ง)	ปานกลาง (3-4 ครั้ง)	น้อย (1-2 ครั้ง)	นานกว่านั้น (นานกว่า 3 เดือน)	ไม่เคย
สื่อมวลชน						
โทรทัศน์						
วิทยุ						
หนังสือพิมพ์						
นิตยสาร						
อินเทอร์เน็ต						
สื่อบุคคล						
สมาชิกในครอบครัว/ญาติพี่น้อง						
เพื่อนบ้าน/เพื่อนฝูง/เพื่อนร่วมงาน						
เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเด็กเอกชน						
เจ้าหน้าที่ของรัฐ						
สื่อเฉพาะกิจ						
แผ่นพับ						
โปสเตอร์						
ป้ายประกาศ						
การเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับ สิทธิเด็ก						

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็ก

13. โปรดเลือกข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. เด็ก ตามกฎหมายไทย คือบุคคลที่มีอายุเท่าไร
 - ก. ต่ำกว่า 12 ปี
 - ข. ต่ำกว่า 15 ปี
 - ค. ต่ำกว่า 18 ปี
 - ง. ต่ำกว่า 20 ปี
2. ตามพระราชบัญญัติการศึกษา เด็กต้องเรียนหนังสือชั้นต่ำสุดคือชั้นอะไร
 - ก. ป. 4
 - ข. ป. 6
 - ค. ม. 3
 - ง. ม. 6
3. สมมติว่าท่านเป็นเจ้าของโรงงานผลิตตุ๊กตาแห่งหนึ่ง และได้จ้างเด็กอายุ 18 ปีเข้ามาทำงาน ท่านไม่สามารถให้ลูกจ้างเด็กของท่านทำงานในช่วงเวลาใด ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน
 - ก. 06.00-09.00 น.
 - ข. 17.00-20.00 น.
 - ค. 22.00-06.00 น.
 - ง. ผิดทุกข้อ เพราะเด็กสามารถทำงานได้ทุกช่วงเวลา
4. สถานที่ใดต่อไปนี้เป็นสถานที่ห้ามลูกจ้างเด็กทำงาน
 - ก. โรงฆ่าสัตว์
 - ข. โรงพยาบาล
 - ค. ร้านอาหาร
 - ง. ผิดทุกข้อ เพราะลูกจ้างเด็กสามารถทำงานที่ใดก็ได้
5. ท่านสามารถจ้างเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีมาทำงานเป็นคนรับใช้ในบ้านได้ หรือท่านสามารถส่งเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีไปทำงานเป็นคนรับใช้ตามบ้านได้ โดยไม่ถึงว่าผิดกฎหมายแต่อย่างใด
 - ก. ใช่
 - ข. ไม่ใช่
6. เด็กอายุ 18 ปีสามารถทำงานที่เกี่ยวกับสารเคมี หรือวัตถุไวไฟได้
 - ก. ใช่
 - ข. ไม่ใช่

7. แม่ที่ทำแท้งลูกตนเองตั้งแต่อยู่ในครรภ์ หรือนำลูกที่เพิ่งเกิดไปทิ้งไว้ตามสถานสงเคราะห์เด็ก เนื่องจากตนเองไม่สามารถที่จะเลี้ยงดูได้ จะได้รับโทษตามกฎหมายถึงขั้นจำคุก
- ก. ใช่
- ข. ไม่ใช่
8. การจ้าง/ ส่งเด็กอายุ 15-18 ปี ไปทำงานในสถานอาบอบนวด โดยที่ตัวเด็กเองยินยอมหรือสมัครใจที่จะทำ ถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่ผิดแต่อย่างไร
- ก. ใช่
- ข. ไม่ใช่
9. การกระทำนาร้างเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี มีความผิดถึงโทษจำคุก แม้ว่าเด็กนั้นจะยินยอมก็ตาม
- ก. ใช่
- ข. ไม่ใช่
10. นายจ้างที่จ้างลูกจ้างเด็กให้ทำงาน จะต้องแจ้งการจ้างนั้นต่อกรมแรงงานเพื่อขอออกใบอนุญาต
- ก. ใช่
- ข. ไม่ใช่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 4 ทศนคติเกี่ยวกับสิทธิเด็ก

14. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อข้อความต่อไปนี้

(โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิเด็ก	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1.ท่านคิดว่าบิดา มารดา หรือผู้มีอำนาจ ในครอบครัวสามารถปฏิบัติอย่างไร กับเด็กในปกครองก็ได้ เพราะถือว่า เด็กเป็นสมบัติของครอบครัว					
2.ท่านเห็นว่าบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง มีสิทธิที่จะลงโทษเด็ก โดยการทุบตี อย่างรุนแรงได้ กรณีที่เด็กกระทำผิด เพื่อให้เด็กเข็ดหลาบ ไม่กล้ากระทำ ผิดอีก					
3.ท่านเชื่อว่าการเลี้ยงดูเด็กควรยึด สุภาษิตที่ว่า“รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี”					
4.ท่านคิดว่าบิดามารดา หรือผู้ปกครอง สามารถใช้อำนาจ บังคับให้เด็กใน ปกครองกระทำการใด ๆ ก็ได้ ถึงแม้ ว่าเด็กจะไม่ยินยอมก็ตาม					
5.รัฐหรือองค์กรพัฒนาเด็กเอกชนไม่มี สิทธิที่จะเข้าช่วยเหลือเด็ก กรณีที่เด็ก ถูกทารุณกรรม หรือถูกทำร้ายจากคน ในครอบครัว เพราะเป็นสิทธิของ บุคคลเหล่านี้ที่จะกระทำการใด ๆ ก็ได้ กับเด็กในฐานะที่เด็กเป็นสมาชิกของ ครอบครัว					
6.เมื่อพ่อแม่ ผู้ปกครองยากจน เด็กก็ ควรจะช่วย บิดา มารดาทำงาน โดย ไม่จำเป็นต้องเรียนหนังสือ เพราะถือ ว่าเป็นการแบ่งเบาภาระของ ครอบครัว และเป็นการเพิ่มผลผลิต ให้แก่สังคม					
7.ควรเป็นหน้าที่ของรัฐเท่านั้น ที่ทำ หน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือ เด็กและครอบครัว เพื่อป้องกันไม่ให้ เด็กเจริญเติบโตเป็นบุคคลที่มีปัญหา ต่อสังคม					

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิเด็ก	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
8. การช่วยกันสอดส่องดูแลไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิเด็กในครอบครัวและสังคม เป็นสิ่งที่ทุกคนในครอบครัวควรกระทำ					
9. รัฐ และองค์กรพัฒนาเด็กเอกชนควรมีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิเด็กผ่านทางสื่อต่าง ๆ มากขึ้น					
10. รัฐ หรือองค์กรพัฒนาเด็กเอกชน หรือในแต่ละชุมชนควรจัดอบรมแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับสิทธิเด็กให้กับพ่อแม่/ ผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และความตระหนักถึงสิทธิต่างๆของเด็ก					
11. สื่อต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับปัญหาเด็กถูกละเมิดสิทธิน้อยเกินไป					
12. หลักสูตรการเรียนการสอนเด็กควรมีเนื้อหาที่ครอบคลุมถึงสิทธิต่างๆของเด็กด้วย					
13. พ่อ แม่/ ผู้ปกครองควรสอน/ อธิบายให้เด็กเข้าใจถึงสิทธิที่เด็กควรได้รับ และควรใช้สิทธิของตนอย่างไร ตลอดจนความรับผิดชอบ และการเคารพต่อสิทธิของผู้อื่น					
14. สังคมไทยยังไม่ค่อยเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเสรี					
15. มาตรการลงโทษแก่ผู้ละเมิดสิทธิเด็กในปัจจุบัน ยังไม่มีความเด็ดขาดพอ ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิเด็กได้อย่างแท้จริง					
16. トラバドที่พ่อแม่/ ผู้ปกครองยากจน อยู่ที่ยากที่จะรักษาสิทธิหรือปกป้องสิทธิเด็กได้					

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิเด็ก	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
17. ควรนำเจ้าของสถานประกอบการ หรือผู้ที่ใช้แรงงานเด็กมาอบรม ความรู้ด้านสิทธิเด็ก และกฎหมาย การใช้แรงงานเด็ก					
18. ควรแก้กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเด็กให้ มีบทลงโทษที่รุนแรงขึ้น เพื่อเป็นการ ปราบปรามผู้ละเมิดสิทธิเด็ก					
19. ผู้รักษากฎหมายควรรักษากฎหมาย อย่างเข้มงวด โดยควรสอดส่องดูแล ตรวจจับผู้ละเมิดสิทธิเด็ก					
20. ท่านเชื่อว่าการเข้มงวดกับเด็กก็เพื่อ ให้เด็กทำงานได้ดีมีประสิทธิภาพ					

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวอมรรัตน์ ชาญวิเศษ เกิดเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2518 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีอักษรศาสตรบัณฑิต จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2539 จากนั้นเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตรพัฒนการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ (ภาคนอกเวลา ราชการ) คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2545

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย